

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD
INSTITUT KOMUNIKAČNÍCH STUDIÍ A ŽURNALISTIKY

Jakub Lucký

**Analýza komunikace a argumentace
Petra Nečase v období 2010-2013**

Diplomová práce

Praha 2015

Autor práce: Jakub Lucký

Vedoucí práce: PhDr. Tereza Klabíková Rábová Ph.D.

Rok obhajoby: 2015

Bibliografický záznam

Lucký, Jakub. *Analýza komunikace a argumentace Petra Nečase v období 2010-2013* Praha, 2015. 86 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Tereza Klabíková Rábová Ph.D.

Abstrakt

Práce se věnuje analýze vystupování bývalého premiéra České republiky Petra Nečase, důraz je kladen na sledování a rozbor z pohledu pragmatické lingvistiky a argumentace. Při analýze je zohledňován také dobový kontext zejména konkrétní politické kauzy. Cílem práce je vytvořit charakteristiku vystupování zkoumané osoby, která může sloužit jako podklad pro další výzkumnou práci zejména v oblasti pragmatické lingvistiky, politického marketingu či politického PR. Pro analýzu byl zvolen kvalitativní přístup, jako materiály byly vybrány videozáznamy televizních debat, jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a tiskové konference z období, kdy Petr Nečas zastával pozici předsedy vlády.

Abstract

Thesis aims on analyzing public appearances of former Czech prime minister Petr Nečas with special focus on pragmatics and reasoning. Whole analysis is performed with regard to political context. The goal of the thesis is creating complete characteristics, which can be used as a basis in future researches in pragmatics, political marketing or political PR. Using qualitative approach the thesis analyzes recordings from political debates, parliament meetings and press conferences from the era, when Petr Nečas was prime minister.

Klíčová slova

premiér, vystupování, neverbální komunikace, argumentace, pragmalingvistika

Keywords

prime minister, public appearances, nonverbal communication, reasoning, pragmatics

Rozsah práce: 160 181 znaků (přibližně 89 normostran)

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne _____

Jakub Lucký

Poděkování

Na tomto místě bych chtěl poděkovat v první řadě své vedoucí práce PhDr. Tereze Klabíkové Rábové, Ph.D. za její ochotu, vytrvalost a rychlost při konzultacích i přesto, že byla po celou dobu na mateřské dovolené. Dále bych chtěl poděkovat Mgr. Barboře Neuwirthové za korektury, připomínky, konzultace v oblasti psychologie a neustálou podporu při psaní práce. Mé díky si zaslouží i Mgr. Anna Matušková, Ph.D., která se mnou opakovaně konzultovala politický marketing a jeho vztah k mé práci. Za pomoc děkuji i Jakubu Řezáčovi za jeho konzultace v oblasti neurologie a Anně Doupovcové za finální korekturu.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Jakub Lucký

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2013

E-mail diplomantky/diplomanta:

cuni.cz@jakublucky.cz

Studijní obor/forma studia:

Mediální studia – kombinovaná forma

Předpokládaný název práce v češtině:

Analýza komunikace a argumentace Petra Nečase v období 2010–2013.

Předpokládaný název práce v angličtině:

Analysis of communication and argumentation of Petr Nečas in years 2010–2013

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2014/2015

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Existují práce, které se věnují argumentaci v televizních pořadech, reklamách, ale jen málo z nich se věnuje osobnostním specifikům nebo specifikům spojených s výkonem veřejné funkce. Právě proto nás zajímá vývoj veřejného vystupování, specifické či charakteristické prvky, komunikační cíle i záměry Petra Nečase. Práce popíše a analyzuje verbální a neverbální chování Petra Nečase v období, kdy zastával pozici předsedy vlády. Text zpracuje jeho vybraná vystoupení tak, aby pokryla různé sociální, politické i osobnostní kontexty. Výstupem práce bude případová studie chování politické špičky v různých situacích.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem práce je prozkoumat a analyzovat z teoretické i praktické perspektivy verbální a neverbální projevy a způsoby argumentace Petra Nečase v období, kdy zastával pozici předsedy vlády.

Výzkumné otázky:

1. Jaké charakteristiky má projev Petra Nečase?
2. Jak se jeho projev mění v závislosti na kontextu?
3. Jak se mění jeho projev v čase?

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1. Úvod
2. Cíl práce
3. Teoretická část
 1. Politický marketing
 2. Verbální chování
 1. Teorie analýzy
 3. Neverbální komunikace
 1. Východiska
 2. Projevy
 4. Argumentace
 1. Způsoby argumentace
 2. Pseudoargumentace/falešné argumenty
8. Stručný životopis Petra Nečase

4. Empirická část

1. Metodologie

1. Metody analýzy neverbálního chování
2. Metody analýzy argumentace
3. Metody analýzy verbálního chování

2. Charakteristika projevu Petra Nečase

3. Analýza jednotlivých situací

5. Interpretace výsledků

6. Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Televizní a rozhlasové záznamy (zejména archiv ČT a ČRo) Petra Nečase v záznamech z PSP ČR, debatních a zpravodajských pořadech v období 2010–2013. Z těchto záznamů budou vybrány konkrétní situace tak, aby pokryly jednotlivé významné okamžiky vybraného období.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Podkladové materiály budou zpracovány kvalitativními metodami. Analyzovány budou jednotlivé mediované situace, zpracovány interpretativní výkladovou analýzou.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-717-8998-4

Kniha se věnuje obecně psychologii komunikace. Pro tuto práci budou stěžejní kapitoly o neverbální komunikaci a o různých pohledech na vnitřní pochody mluvčího při komunikaci. Kniha také definuje zdravou komunikaci a její poruchy.

ČMEJRKOVÁ, S. – HAVLÍK, M. – HOFFMANNOVÁ, J. – MÜLLEROVÁ, O. – ZEMAN, J.: *Styl mediálních dialogů*

Styl mediálních dialogů je knihou, která se důkladně věnuje analýzám televizních i rozhlasových dialogů a popisuje různá komunikační chování. Věnuje se zejména argumentaci a používaným postupům.

ČMEJRKOVÁ, S. – HOFFMANNOVÁ, J. (eds.): *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia 2003.

Kniha se věnuje jazykovým analýzám politických veřejných projevů. Je zajímavým vhledem do metodologie jazykové analýzy a analýzy diskurzu.

EKMAN, Paul. *Emotions revealed: recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. 2nd Owl Books ed. New York: Owl Books, 2007, xxi, 290 s. ISBN 978-0-8050-8339-2.

Paul Ekman, psycholog a odborník na emoce, ve své knize popisuje jednotlivé emoce a způsoby jejich rozpoznávání.

KRAUS, Jiří. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008, 172 s. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-802-4615-783.

Jiří Kraus ve své knize představuje komplexní pohled na analýzu textu. Kniha je významnou jak z metodologického hlediska, tak teoretického hlediska, neboť popisuje významné proudy a pojmy mediálních studií a lingvistiky.

Lilleker, D. G. (2006). *Key Concepts in Political Communication*. Thousand Oaks - London - New Delhi: Sage Publications

Kniha D.G. Lillekera je úvodem do 50 základních konceptů politické komunikace, popisujících a hodnotících teorii i realitu současné politické komunikace.

CHYTILEK, Roman, Otto EIBL a Anna MATUŠKOVÁ. Teorie a metody politického marketingu. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2012, 341 s. ISBN 978-807-3252-816.

Současná publikace věnující se politickému marketingu, která důkladně pokrývá obor politického marketingu a politické komunikace. Vzhledem k původu autorů jsem příklady často uváděny na českých reáliích, což usnadňuje jejich přenositelnost do praxe.

LEES-MARSHMENT, Jennifer. The political marketing game. New York: Palgrave Macmillan, 2011, xii, 259 p. ISBN 02-305-3777-4.

Knihy se věnuje politickému marketingu. Zkoumá ho z pragmatického pohledu, závěry v knize uváděné vychází z rozhovorů výzkumnice s oborovými profesionály

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

SVOBODOVÁ, Pavlína. Politik v éře permanentní kampaně: Profil čtyř lídrů před volbami do PSP ČR 2010 [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2010. 109 s. Vedoucí práce Josef Mlejnek.

JELÍNKOVÁ, Barbora. Argumentace a přesvědčování v televizní debatě: případová studie Otázek Václava Moravce [online]. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2013. Vedoucí práce Jiří Kraus.

Datum / Podpis studenta/ky

.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

.....

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE VEDOUcí PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY.

Obsah

1 Úvod	1
1.1 Cíl práce	1
1.2 Změny práce proti návrhu v tezích	1
1.3 Informace ke zdrojům	2
2 Teoretická část	3
2.1 Politický marketing	3
2.1.1 Co je politický marketing	3
2.1.2 Co jsou politické public relations	3
2.1.3 Vztah k diplomové práci	4
2.2 Verbální chování	4
2.2.1 Typologie mezilidské komunikace	5
2.2.2 Pojetí jazyka	6
2.2.3 Pragmatická lingvistika	6
2.2.4 Kooperativní a manipulativní princip komunikace	7
2.2.5 Přerušování v komunikačních debatách – komunikační násilí	8
2.2.6 Jazyková a ortoepická správnost projevu	9
2.3 Neverbální komunikace	9
2.3.1 Definice	10
2.3.2 Vztah verbální a neverbální komunikace	11
2.3.3 Význam neverbální komunikace	11
2.3.4 Emoce	11
2.3.5 Mimika	12
2.3.6 Gestika	13
2.3.7 Paralingvální jevy	14
2.3.8 Rizika analýzy neverbálních signálů	14
2.4 Argumentace	15
2.4.1 Definice argumentu a argumentace	15
2.4.2 Fallacia – falešné argumenty	16
2.4.3 Užívání persuasive a argumentace v politických projevech	20
2.5 Petr Nečas	20
2.5.1 Životopis Petra Nečase	21
2.5.2 Politická kariéra	21

2.5.3	Vybrané politické kauzy mezi lety 2010 a 2013	22
3	Výzkum	31
3.1	Metodologie	31
3.1.1	Metodologický základ	31
3.1.2	Výzkumný záměr a otázky	31
3.1.3	Výběr zdrojů	32
3.1.4	Analýza mediálních textů	35
3.1.5	Tvorba charakteristiky	35
3.2	Zkoumané materiály	35
3.2.1	Charakteristika vybraných pořadů	35
3.2.2	Charakteristika vybraných materiálů	37
3.3	Charakteristika projevu	42
3.3.1	Informace k přepisům	42
3.3.2	Jazyková charakteristika	43
3.3.3	Intonace	47
3.3.4	Obsah sdělení	48
3.3.5	Argumentace	53
3.3.6	Neverbální komunikace	55
3.3.7	Kooperativnost komunikace	56
3.3.8	Střídání replik a komunikační násilí	57
3.3.9	Reakce v politickém kontextu	59
3.3.10	Vývoj v čase	61
3.4	Shrnutí analýzy	61
3.5	Diskuse výsledků	63
4	Závěr	65
5	Summary	66
	Použitá literatura	67
	Přílohy	86
5.1	Informace k přílohám	86

Kapitola 1

Úvod

1.1 Cíl práce

Cílem této práce je prozkoumat a popsat vystupování jednoho z vrcholných českých politiků z různých pohledů komunikace. Práce nemá ambici být velkým objevným prvkem s přímou aplikací do praxe, její využití může být zejména v dalších akademických textech.

Pro Petra Nečase jsem se rozhodl z několika důvodů: v první řadě je to poměrně dramatický vývoj jeho kariéry. Během své kandidatury před volbami v roce 2010 byl médií označován jako „pan Čistý“¹ a o několik let později odchází z politiky v jedné z významných politických kauz, jejíž dozvuky se objevují i během psaní této práce, dva roky po jeho demisi (ČT24, 2015). S tím souvisí také druhý aspekt volby Petra Nečase, a to je uzavřenost jeho kariéry a její (byť omezená) srozumitelnost. Je výrazně jednodušší usuzovat o externích vlivech v okamžiku, kdy jsou více rozkryty médií a politicky uzavřeny. Třetím důvodem je pak přijatelná dostupnost audiovizuálních materiálů s jeho vystoupeními.

1.2 Změny práce proti návrhu v tezích

V průběhu tvorby práce došlo na základě hlubšího studia literatury a seznámení se získanými materiály k několika změnám proti původní zamýšlené variantě práce. Jednotlivé změny jsou uvedeny níže, vždy společně s vysvětlením.

Politický marketing V tezích je popisována literatura i část práce věnující se problematice politického marketingu. Při rešerši literatury a konzultacích na toto téma se ukázalo, že výzkumné cíle této práce nejsou v souladu s tématy, kterými se právě politický marketing věnuje. Detailně je toto zkoumání popsáno v části č. 2.1 na straně 3.

Další změny Mezi další drobné změny této práce proti zamýšleným tezím patří mírná změna struktury práce, zejména ve výzkumné části. Tyto změny lépe reflektují zkoumané

¹viz část 2.5.2.2 na straně 22

materiály, výsledky výzkumu a usnadňují orientaci v textu. Dále pak není v textu přímo použita kniha Paula Ekmana *Emotions revealed* (Ekman, 2007), namísto toho autor užívá konkrétní Ekmanův článek z odborného periodika (Ekman – Friesen, 1972) a kompilační knihu Matsumoto et al., 2013, ve které je Paul Ekman citován.

1.3 Informace ke zdrojům

Práce je zaměřena na aktuální téma, ke kterému existuje jen omezené množství akademické literatury. Z toho důvodu jsou používány i jiné zdroje, např. články zpravodajských serverů nebo sebezprezentační weby firem, jejichž věrohodnost je zpochybnitelná. Níže jsou tyto zdroje popsány a je zdůvodněno jejich užití.

V textu práce je jako vedlejší zdroj zkoumaných materiálů a zdroj informací o Petru Nečasovi využíván web ODS.cz, který je oficiálním webovým portálem politické strany ODS. Této strany byl Petr Nečas v letech 2010–2013 předsedou. K materiálům poskytovaným tímto webem je potřeba přistupovat patřičně kriticky, neboť všechny materiály zde zveřejňované jsou součástí politického marketingu strany, některé informace tudíž mohou být upraveny či vynechány.

Tato práce hojně využívá jako citační zdroje zpravodajské weby jako je iDNES.cz, Lidovky.cz Novinky.cz či Aktuálně.cz. Ty jsou používány při deskripci zkoumaného období, zejména politického kontextu neboť obsahují historické zpravodajství z daného období, které v době psaní práce nebylo komplexně zpracováno odbornou literaturou. Zpravodajství se tak stalo jediným důkladným zdrojem těchto informací. Autor se v práci snaží používat co největší diverzitu těchto zdrojů, aby se vyhnul riziku jednostranného pohledu, když by všechny zprávy přejímal od jednoho týmu redaktorů a editorů.

Volba zpravodajských webů proti tištěným periodikům vychází z úvahy, že v oblasti denního zpravodajství se webová forma nebude od formy tištěné příliš lišit, naopak v některých případech nabízí online zpravodajství možnost sledovat vývoj událostí hodinu po hodině. Významným důvodem je také lepší dostupnost webového zpravodajství.

Kapitola 2

Teoretická část

2.1 Politický marketing

Tato kapitola se krátce věnuje problematice politického marketingu a PR a vztahu těchto oborů k problematice pojednávané v této práci. Cílem kapitoly je vysvětlit důvody, které vedly ke změně této práce vůči jejímu popsání v tezí, který původně zahrnoval politický marketing jako podstatné východisko této práce.

2.1.1 Co je politický marketing

Jak uvádí Chytilík et al. (2012), definice politického marketingu je velmi nejednoznačná a odlišuje se jak mezi jednotlivými náhledy na problematiku (ekonomie, sociologie, psychologie, ...) tak i podle původu výzkumníku (americký přístup je praktický, v Evropě převládá teoretický přístup). Co je ale zjevné, je základní východisko politického marketingu tedy přejímání a aplikace marketingových poznatků do kontextu politických stran a jejich práce s médii, voliči a veřejností.

Politický marketing se tak věnuje takovým oblastem, jako je strukturování voličů na segmenty, permanentní kampani neboli neustálé propagaci „značky“ voličům, vnitřní komunikaci politických stran a jejímu vlivu na obraz politické strany a podobně (Chytilík et al., 2012).

2.1.2 Co jsou politické public relations

Politické public relations jsou, podobně jako politický marketing, mladou disciplínou, jejíž definici se zatím nepodařilo ustálit (Chytilík et al., 2012). Křeček (2013) definuje marketing jako „profesionalizovanou komunikační praxi, jejímž cílem je vytvářet a udržovat pozitivní vztah mezi zadavatelem a publikem, samozřejmě s velkým důrazem na komunikaci se zprostředkovatelem tohoto vztahu, tedy médii“. Spíše než ovlivňování veřejného mínění tak hraje v politickém PR roli tvorba oboustranně výhodného vztahu mezi voličem a stranou. Brian McNair (in Chytilík et al., 2012, str. 293) definuje čtyři druhy aktivit politického PR takto:

-
1. Řízení médií – snaha zajistit si dostatečnou, kvalitní a pozitivní mediální pozornost a prostor
 2. Řízení image – tvorba a změna vnímané image politika
 3. Vnitřní komunikace – využití vnitřní komunikace k zajištění jednotného a efektivního vystupování celé politické strany
 4. Řízení informací – jaké informace mají (či nemají) být zveřejněny, kdy, komu a jakou formou

2.1.3 Vztah k diplomové práci

Ačkoliv se teze této diplomové práce opírají mimo jiné i o politický marketing, důkladné studium problematiky, jeho konfrontace s metodologií a konzultace na toto téma odhalily, že jde spíše o nesouvisející, a tudíž nadbytečný náhled.

V této práci je zkoumáno vlastní vystupování Petra Nečase, analyzovány jsou jeho projevy. Ty (alespoň ty vybrané) zpravidla nejsou marketingově plánovanými tahy, ale nevyhnutelným jednáním s politickými kolegy či s médii. Zároveň není v souladu s výzkumnými cíli dávat jeho vystupování do kontextu těchto technik. Pro další vysvětlení uvádíme, jak Lees-Marshment (2011, str. 1) popisuje politický marketing skrze jeho nástroje:

výzkumy, focus groups, náslechy, segmentace, profilování voličů, GOTV¹ akce, výzkum opozice, tvorba strategických produktů, interní marketing, práce s dobrovolníky, online marketing, . . . – (Lees-Marshment, 2011, str. 1, překlad: Jakub Lucký).

Výše uvedené nástroje nevystihují téma, kterým se práce zabývá. Z toho důvodu není v práci politický marketing použit jako podklad pro realizaci výzkumu. Podobně se v této nelze opírat ani o politické public relations. Ty pracují s organizovanou a profesionalizovanou komunikační praxí, kterou nelze předpokládat u spontánnějších politických vystoupení Petra Nečase, v nichž zpravidla nebyl schopen ovlivnit řadu faktorů jako například obsah debaty či její čas a místo.

2.2 Verbální chování

V následující části jsou popisovány aspekty komunikačních věd, jenž jsou buď teoretickým východiskem či praktickým aspektem, který je zajímavé zkoumat při zkoumání charakteristických rysů komunikace.

¹get-out-the-vote, akce zaměřené na motivaci voličů dorazit k volbám

2.2.1 Typologie mezilidské komunikace

Jedním z faktorů ovlivňujících průběh komunikace je typ komunikace, neboť jednotlivé typy komunikace mají svá obvyklá schémata a specifika (Jirák – Köpplová, 2009).

Intrapersonální komunikace Jde o komunikaci se sebou samým, která může nabývat řady různých forem. Typickým příkladem je kvazi-dialog, zpravidla vedený jako součást rozhodovacího procesu, ale je to také samomluva vedená při zpracovávání poznatků či sebehodnocení nebo různé „upomínací strategie“, jako lístečky s úkoly² či upomínky v mobilních telefonech. (Jirák – Köpplová, 2009, s. 38–39)

Interpersonální komunikace Komunikace obsahující dvě až tři osoby, které se střídají v roli posluchače a mluvčího. Zpravidla má nízkou míru formalizace. Podstatný je sdílený situační kontext mezi jednotlivými účastníky a výrazná interaktivita mezi účastníky komunikace. (Jirák – Köpplová, 2009; King, 1979)

Skupinová Komunikace, která probíhá uvnitř existující skupiny s danou vnitřní hierarchií, jako je například rodina či pracovní kolektiv. Od dialogické komunikace se liší především existencí a postavením autority, která v takovéto skupině existuje na základě sociální, profesní či jiné role. (King, 1979; Jirák – Köpplová, 2009)

Meziskupinová Komunikace mezi již existujícími skupinami, například mezi skupinami v jedné komunitě, školními třídami, skupinami ve hře. Stále jde o dialogickou komunikaci, zpravidla ale formalizovanou. (King, 1979; Jirák – Köpplová, 2009)

Organizační Komunikace, která je již více institucionalizovaná a formalizovaná. Odehrává se zejména ve větších organizačních celcích, jako jsou firmy, školy či politické strany. Stále vyšší roli hraje hierarchie mezi jednotlivými členy organizace, písemná forma komunikace a její formalizace, například chybně vyplněný formulář může být důvodem k ukončení komunikace. (Jirák – Köpplová, 2009, s. 38–39)

Celospolečenská Do této kategorie spadají takové komunikační procesy, které jsou potenciálně dostupné celé společnosti či její velké části. Patří sem jak veřejná vystoupení (politické mítinky, demonstrace) tak i mediální komunikace, zejména masová média. Proces komunikace je zpravidla velmi lineární, příjemci mají minimální možnost ji ovlivnit. Zároveň se výrazně liší kontext podavatele a příjemce. (Jirák – Köpplová, 2009, s. 38–39)

2.2.1.1 Význam pro analýzu

Implicitním, ale podstatným krokem při analýze je pochopení, kterých typů komunikace se týkají vybrané projevy Petra Nečase.

Řada projevů, jako například studiové debaty či otázky novinářů, mají charakter interpersonální komunikace, společně si povídá politik a moderátor. Oba si ale v danou

²např. „Kup mléko“

chvíli pravděpodobně uvědomují, že jejich rozhovor je přenášen skrze televizní vysílání k divákům, kteří pořad sledují. Zároveň se řeší témata, která se týkají nebo mohou týkat každého občana České republiky, a tak jde svým způsobem paralelně také o komunikaci celospolečenskou (ačkoliv zprostředkovanou mediální organizací).

V podobné situaci jsou také interpelace na předsedu vlády a tiskové konference pořádané ústavními institucemi pro novináře.

2.2.2 Pojetí jazyka

De Saussure dělí přístup k jazyku na tři základní roviny: *langage* (řeč), *langue* (jazyk) a *parole* (mluva). *Langage* je nejobecnější pojem, který označuje schopnost jazyka být realizován v mluvě jako jistou formu abstrakce. *Langue* označuje systém jazyka, jeho konkretizaci, do které spadá například systém znaků, pravidla užívání a normy, poskytuje modely pro mluvu. Ta je samotnou realizací jazyka, tedy jednotlivými projevy řeči a jazyka, je lineární a vzniká v okamžiku projevu samotného (Čechová, 2000; Švehlová – Machová, 2001).

2.2.3 Pragmatická lingvistika

V padesátých letech dvacátého století se začaly ve filozofii objevovat nové přístupy označované jako „obrat k jazyku“ nebo také „lingvistický obrat“. Jeho součástí byla především změna myšlení, která spočívala v nutnosti zkoumat jazyk, ve kterém si klademe otázky. Mezi filozofy patřící k této generaci se řadí například Edmund Husserl či Martin Heidegger (Švehlová – Machová, 2001, s. 68–69). V tomto období se významněji ustavuje také obor pragmatické lingvistiky, který z tohoto obratu vychází.

Pragmatická lingvistika si našla své místo mezi ostatními lingvistickými obory. Švehlová (in Švehlová – Machová, 2001, s.84–87) ji popisuje jako orientovanou na společenskou funkci jazyka, odklánějící se od systémové lingvistiky a zkoumání *langue* a naopak orientující se na *parole*. Uvádí také oblasti zájmu pragmatické lingvistiky:

1. teorie mluvních aktů a řečových jednání
2. popis komunikačních situací či řečového kontextu, zejména takových, které ovlivňují jeho funkci či formu:
 - deixe, presupozice a implikatury
 - účinky komunikace
 - komunikační strategie ve verbální komunikaci (kooperace vs. manipulace)
 - zdvořilostní princip
 - neverbální komunikace
 - struktura diskurzu, například jeho analýza či konverzační analýza (Švehlová – Machová, 2001, s. 87)

2.2.4 Kooperativní a manipulativní princip komunikace

Jedním z aspektů mezilidské komunikace, který ovlivňuje celý průběh komunikační situace je zda bude komunikace kooperativní či manipulativní. Kooperativní komunikace je popisována jako taková, ve které se oba aktéři pokouší spolupracovat. Opakem je jednostranně či oboustranně nekooperativní/manipulativní komunikace, ve které se jeden či více aktérů snaží získat z komunikace prospěch na úkor svého komunikačního partnera (Švehlová – Machová, 2001).

2.2.4.1 Maximy kooperačního principu

Studium pragmatické komunikace se věnuje tomu, jaké rysy komunikace patří do zmíněného kooperativního principu. Jedním z badatelů v oblasti pragmatiky byl i filozof Herbert Paul Grice, který ve svém textu *Logic and Conversation* z roku 1975 definoval pravidla úspěšné komunikace, dnes zpravidla označované jako „maximy kooperačního principu“ či „komunikační maximy“ (Švehlová – Machová, 2001; Čermák, 2011).

Maxima kvantity se věnuje míře předávaných informací. Mluvčí by neměl druhou stranu zahlcovat nadměrným množstvím informací, ani naopak předávat informace extrémně úsporně, například odpovídat jen jednoslovně.

Maxima kvality se věnuje kvalitě předávaných informací. Mluvčí by se měl snažit předávat pouze pravdivé a ověřené informace. Neověřené informace či lži vedou ke komunikačním problémům.

Maxima relevance mluví o vhodnosti zahrnutí určitých informací. Mluvčí by měl sdělovat jen ty informace, které jsou pro adresáta podstatné.

Maxima způsobu mluví o formě předávání informací. Ta by měla být jasná a srozumitelná (Čermák, 2011).

2.2.4.2 Maximy zdvořilostního principu

Griceova práce inspirovala lingvistu Geoffreyho Leech, který Griceovi maximy rozšířil o další. Pojímá je z jiného úhlu pohledu, popisuje především tvorbu pozitivního vztahu mezi řečníky, v některých případech dokonce na úkor kooperačních maxim, například při používání změkčujících vět jako *Nerad to říkám, ale...* Pojímá je také více prakticky, popisuje je jako věci, které má mluvčí maximalizovat a které minimalizovat s důrazem právě na minimalizační strategie (Švehlová – Machová, 2001). Doplňuje tyto maximy:

Maxima taktu, šlechtnosti a velkorysosti Adresát má z komunikace mít maximální prospěch a výhody, mluvčí by měl minimalizovat nároky kladené na adresáta. Naopak mluvčí by měl mít z komunikace minimální prospěch a maximální ztráty.

Maxima ocenění a uznání Mluvčí by měl co nejméně kritizovat a co nejvíce chválit svého komunikačního partnera.

Maxima skromnosti Mluvčí by měl minimalizovat své pozitivní sebehodnocení a naopak maximalizovat své nedostatky.

Maxima shody, vzájemné sympatie a účasti Mluvčí by měl omezit nesouhlas a neshody a maximálně vyzdvihovat shodu s komunikačním partnerem. Neshodu by měl mluvčí projevovat jako souhlas s výhradami:

A: Tak co na to říkáš?

B: Případá mi to dobré, až na tu grafickou úpravu. (Autorův vlastní příklad)

Maxima fatická Mluvčí by se měl snažit udržet dialog, bránit mlčení a větám, které narušují vzájemný kontakt. Namísto konstatujícího *Ty bys mi mohl půjčit ten kabel* je vhodnější otázka *Byl bys tak hodný a půjčil mi ten kabel?* (Švehlová – Machová, 2001).

2.2.4.3 Manipulativní princip verbální komunikace

Manipulativní princip verbální komunikace je opakem kooperativního principu. Při manipulativní komunikaci se mluvčí snaží získat své komunikační partnery pomocí různých komunikačních strategií, které jsou považovány za nepoctivé. Cíle takového jednání se mohou lišit, mohou být krátkodobé a dlouhodobé, například přesvědčení komunikačního partnera k souhlasu či dlouhodobé získání přízně.

Mezi manipulativní techniky se řadí mimo jiné také lži, pseudoasertivita, překroucení výpovědí a různé formy chybné argumentace, které jsou popsány v části 2.4 (Švehlová – Machová, 2001).

2.2.5 Přerušování v komunikačních debatách – komunikační násilí

Havlík (in Čmejrková et al., 2013, s. 196-229) se věnuje problematice střídání mluvčích v televizních debatách s důrazem na politické diskuse a vzájemnému přerušování účastníků, které Luginbühl (2007) označuje jako „komunikační násilí“.

Způsob střídání replik mluvčími v politických debatách se odlišuje od běžných rozhovorů. Havlík (2013, s. 197) je rozlišuje do tří skupin. První skupinou je interview, tedy sled otázek a odpovědí, druhou skupinou jsou takzvané institucionální rozhovory, ve kterých existuje moderátor, ať už jde o televizní pořad či formální jednání. Třetí skupinou je kombinace předchozích dvou.

Nejzajímavější jsou v tomto ohledu televizní politické debaty, ve kterých je velmi snadná interakce jednotlivých aktérů, na rozdíl například od interpelací na předsedu vlády, kde Jednací řád jasně stanovuje pořadí aktérů a jejich časovou dotaci (Zákon č. 90/1995 Sb.).

V televizních politických debatách je účastníkem debaty kromě politiků také moderátor, který má roli „šachových hodin“, tedy někoho, kdo hlídá, zda mají všechny strany stejný prostor pro vyjádření a který uděluje repliku (Čmejrková et al., 2013, s. 197). Vedle toho je

zde také proto, aby ztraktivnil pořad pro diváky a zajistil jim ty informace, které považuje (moderátor či jeho stanice) za podstatné a relevantní vzhledem k tématu. Z těchto důvodů jsou pak účastníci debaty nuceni formulovat krátké a často neúplné výpovědi (Luginbühl, 2007). V případě, že moderátor uzná za vhodné, může repliku odebrat. Naopak politik se snaží svými promluvami získat maximální prostor. Své neúplné promluvy nebude již moci mimo pořad doplnit a v případě, že by byl v pořadu méně výrazný než jeho oponent, může to uškodit jeho politické image, neboť se diváci mohou domnívat, že byl v defenzivě či neměl argumenty (Čmejrková et al., 2013).

Výsledkem pak jsou paralelní promluvy či fráze jako „Nechte mě domluvit, já jsem vás taky nechala domluvit“, které mají za úkol nejen získat repliku, ale také pokárat stranu, které se dopustila neslušného komunikačního chování (Čmejrková et al., 2013).

V rámci této práce nás především zajímá, jakým způsobem zkoumaný jedná v situacích, kdy je na něm pácháno komunikační násilí, a zda, v jakých případech a v jaké formě se ho sám dopouští.

2.2.6 Jazyková a ortoepická správnost projevu

Není v možnostech této práce a jejího autora vypsát zde kompletní jazyková a ortoepická pravidla českého jazyka, kterých si autor při analýze textu všímá. Tato pravidla jsou součástí obsáhlých kodifikačních příruček, do kterých autor v průběhu tvorby práce nahlížel a v relevantních případech citoval.

Níže je uvedena literatura, s jejíž pomocí se autor připravoval na hledání jazykových a ortoepických chyb v projevech.

- Radovan Lukavský: Kultura mluveného slova (2000)
- Zdena Pálková: Fonetika a fonologie češtiny s obecným úvodem do problematiky oboru (1994)
- Milena Krobotová: Spisovná výslovnost a kultura mluveného projevu (2000)
- Aleš Klégr: Tezaurus jazyka českého (2007)
- Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost (Kolektiv autorů, 2001)

Podstatným aspektem analýz byl autor samotný, neboť zaznamenání chyb závisí na tréninku, postřehu a „uchu“ autora coby zpracovatele materiálů. Autor je absolventem dlouhodobých kurzů hlasové výchovy vedených Zdenou Fleglovou a Jaroslavem Kodešem v rámci tvůrčí skupiny elévů v Českém rozhlase.

2.3 Neverbální komunikace

Následující kapitola se věnuje oblasti neverbální komunikace. Cílem této kapitoly je poskytnout čtenáři základní vhlad do problematiky, vysvětlit některé užitečné principy, se

kterými se během analýzy může pracovat, stručně popsat tři pro tuto práci nejvýznamnější oblasti řeči těla (mimiku, gestiku a paralingvální jevy) a upozornit na rizika, která analýzy neverbální komunikace obnáší.

2.3.1 Definice

Definice pojmu neverbální komunikace se napříč odbornou literaturou liší. Vybíral (2005, str. 82-83) ji definuje jako vše, *co signalizujeme beze slov, či spolu se slovy jako doprovod slovní komunikace*, a k této citaci uvádí příklady: gesta, postoje, výrazy tváře, pohyb v prostoru, dotyky, nejazykové parametry hlasu či oblečení. Odkazuje také na odbornou literaturu, která do neverbální komunikace řadí mimo jiné práci s časem (resp. s tempem) a manipulaci s předměty. Psycholog Oldřich Tegze (2003, str. 17-25) považuje pojem neverbální komunikace za pojem nadřazený pojmu řeč těla a do neverbální komunikace zařazuje také několik dalších oblastí:

komunikaci činy obecně veškeré lidské jednání, zejména pak zda je v souladu s verbálním jednáním

oblast vlastních produktů každý tvořivý projev člověka je formou vyjádření

konzumace cizích produktů používání určitých produktů či forma jejich používání jako forma komunikace

kultura kultura (v širším slova smyslu) je zásadní součástí kontextu lidské komunikace a formy, jakými se k nim jednotlivé osoby staví, jsou také formou komunikace.

Tato práce se drží tradiční interpretace, jak ji uvádí Vybíral (2005) či Matsumoto, Frank a Hwang (2013), a věnuje se tudíž pouze řeči těla a zejména jejím následujícím subdisciplínám:

gestika gesta, tedy výrazné pohyby částí těla, které mají expresivní, imitační nebo pantomimickou funkci

kinezika a posturika pohyby či držení těla, které mají výrazovou a komunikativní funkci

mimika výrazy tváře

proxemika umístění v prostoru a reakce na změny v prostoru

haptika různé formy doteků a podobných fyzických konfrontací

chronemika práce s časem, např. klidný přístup či naopak zbrklý spěch

paralingvální jevy jevy provázející mluvený projev, tedy například tón hlasu, jeho tempo a podobně (Výrost – Slaměník, 1997; Švehlová – Machová, 2001)

2.3.2 Vztah verbální a neverbální komunikace

Ekman a Friesen (v Matsumoto et al., 2013, s. 9–10) definují šest způsobů, jakými se neverbální komunikace vztahuje ke komunikaci verbální.

náhrada neverbální komunikace plně zastupuje komunikaci verbální, např. pokývání hlavou místo „ano“

opakování verbální i neverbální komunikace ve shodě říkají totéž, např. vyslovení „ne“ a paralelní kroucení hlavou v nesouhlasném gestu

kontradikce verbální a neverbální komunikace se projevují protichůdně. Např. sarkasmus či ironie (tváříme se šťastně, ale zároveň říkáme „to je ale smůla, že nikdo už nechcete ten zbytek dortu a musím ho sníst já“)

doplňěk v případě, že verbální i neverbální komunikace jsou ve shodě, ale neříkají přímo totéž, pak se vzájemně doplňují, např. člověk, sedící sklesle na židli a říkající „Dnes to byl ale těžký den“

zdůraznění v tomto případě jde zejména o doprovodnou gestikulaci při verbálním projevu, např. pokud řečník rukou naznačuje jednotlivé větné důrazy

regulace jde o ty druhy neverbální komunikace, které ovlivňují samotný průběh verbální komunikace, např. oční kontakt symbolizující „můžete mluvit“ (Matsumoto et al., 2013)

2.3.3 Význam neverbální komunikace

Neverbální komunikace je nevyhnutelnou složkou mezilidské komunikace, která přenáší významnou část veškerého souhrnu informací mezi jednotlivými aktéry komunikačního procesu. Existující studie se liší v odhadovaném poměru verbální a neverbální části zprávy, zpravidla se pohybují v rozmezí 65–95 %. V každém případě jde o signifikantní součást komunikace, jejímž ignorováním bychom se mohli připravit o podstatné informace (Matsumoto et al., 2013, s. 11–12). Z existujících výzkumů také vyplývá, že existuje až pětinásobně vyšší tendence věřit neverbálním signálům než verbálním v případě, že jsou tyto signály v rozporu (Vybíral, 2005).

2.3.4 Emoce

Výraz emoce je používán jak v laickém, tak v odborném kontextu pro jen složitě definovatelný fenomén, který je ale zároveň v laickém kontextu velmi jasný. Psychologický slovník definuje emoce jako „širší pojem zastřešující subjektivní zážitky libosti a nelibosti provázené fyziologickými změnami, motorickými projevy. . . “ (Hartl – Hartlová, 2000, s. 138).

2.3.4.1 Univerzální emoce

Univerzální emoce, někdy též označované jako základní či biologické emoce (Matsumoto et al., 2013), poprvé popsal již v roce 1938 Robert Woodworth ve své knize Experimentální psychologie. Podle jeho teorie existuje sedm základních emocí, které se projevují spontánně a jsou rozpoznatelné napříč kulturami z výrazů v obličeji. Tyto emoce jsou: radost, smutek, překvapení, strach, vztek, znechucení a zájem/zvědavost (Vybíral, 2005). Tuto teorii z větší míry potvrdil např. Paul Ekman, který prováděl svůj výzkum i mezi negramotnými domorodými kmeny (in Dalglish – Power, 1999). Ten definuje sedm základních emocí podobně, jediným rozdílem je nahrazení zájmu/zvědavosti opovržením.

Mezi důležité aspekty těchto univerzálních emocí patří univerzalita ve spouštěcích těchto emocí, kterou se svými kolegy prokázal Scherer v rozsáhlé studii zahrnující tři tisíce respondentů z pěti světových kontinentů. V jejich výzkumu nebyly nalezeny významné kulturně specifické spouštěče, naopak byly identifikovány typické spouštěče napříč kategoriemi respondentů (Matsumoto et al., 2013).

Podobně univerzální jsou též produkovaná neverbální sdělení spojená s jednotlivými emocemi. To se ukazuje zejména u mimiky, jednotlivé výrazy tváře spojené se základními emocemi jsou kulturně nezávislé. Tento fakt byl prokázán při řadě výzkumů realizovaných se zrakově postiženými či mezi domorodými kmeny (Atkinson, 2003; Matsumoto et al., 2013).

Existence takto univerzálních emocí a jejich projevů je velmi praktickým základem pro analýzu projevů. Tato prokázaná univerzalita umožňuje do určité míry dekodovat projevy zpět na emoce, která jsou cenným vhladem do jednotlivých projevů.

2.3.5 Mimika

Obličej a jeho výrazy jsou v rámci neverbální komunikace jedním z nejcennějších zdrojů informací, zejména pak v této práci, kde záběry politiků často nejsou úplné, ale v případě, že je politik v záběru, vždy zahrnují jeho obličej. Obličej je také označován za nejkomplexnější signální systém lidského těla, který je tudíž nejčastějším cílem vědeckých studií (Matsumoto et al., 2013, s. 15).

2.3.5.1 Mikrovýrazy

Neurologické výzkumy výrazů ve tváři ukázaly, že mimické výrazy jsou ovládány dvěma oddělenými nervovými drahami, které jsou spojeny s odlišnými částmi lidského mozku. Jedno z těchto spojení vede do části mozku, která je vývojově starší a zodpovědná za emoce, nazvaná limbický systém, konkrétně amygdala, jejímž úkolem jsou především automatické reakce, ty které nejsou ovládány záměrně. Naopak druhá nervová dráha končí v neocortexu, který je mimo jiné zodpovědný za cílené pohyby či jemnou motoriku. Mimika je tedy ovládána ze dvou relativně nezávislých mozkových center (Matsumoto et al., 2013, s. 36–39; Atkinson, 2003, s. 399–400).

V některých případech tak mohou výsledkem jedné emoce být rozdílné instrukce z jednotlivých částí mozku, například v situaci, kdy se někomu okolo vás stane něco nepříjemného, ale zároveň úsměvného. Ve stejný okamžik tedy obličej dostává informaci z limbického systému, že má vyjádřit vzniklou radost, ale neocortex vyhodnotí situaci tak, že smát se je nevhodné, a vysílá povel, který úsměv zapovídá. K podobným situacím dochází poměrně často, například u hráčů pokeru, kteří si drží takzvaný poker face bez ohledu na to, jak dobré či špatné karty jim dorazily do ruky (Matsumoto et al., 2013).

V případě, že nedojde k takovému protichůdnému signálu, trvá zpravidla zobrazení emoce 0,5 až 4 sekundy a je zobrazena úplně, na celém obličejí. Naopak v případě, že je zobrazení emoce inhibováno neocortexem, obvykle dochází k částečnému zobrazení takovéto emoce, které trvá velmi krátce a zpravidla nezahrnuje celý obličej, ale pouze některé jeho prvky. Tyto částečné projevy bývají označovány jako minivýrazy nebo mikrovýrazy³ a mohou být známkou skrývaných emocí. Ty mohou být při zkoumání projevů zajímavé zejména jako sonda do emocionálního stavu mluvčích (Matsumoto et al., 2013).

2.3.6 Gestika

Gestika se primárně zabývá pohyby rukou spojenými s verbálním projevem či jinak obsahově nosnými. Gesta slouží mimo jiné k tomu, aby snížila kognitivní zátěž a usnadnila interakci. Jejich projevy také pomáhají usnadňovat práci s pamětí (Matsumoto et al., 2013, s. 75–76; Tegze, 2003). Odborná literatura se liší v různých přístupech dělení, zde je nabídnuta kombinace Ekmanova (1972) a DeVitova pojetí (2001).

2.3.6.1 Regulátory

Regulátory plní fatickou funkci, jejich účelem tedy je tedy dohodnout se s komunikačním partnerem kdo bude hovořit, dát najevo, že má skončit svou repliku či vyjádřit svou chuť mluvit.

2.3.6.2 Adaptéry

Adaptéry jsou gesta, která plní primárně vnitřní potřebu mluvčího. Může jít například o škrábání svědivých míst či upravování vlasů. Patří sem též různé bezmyšlenkovité manipulace s předměty, jako žmoulání tužky či hra se sklenicí vody na stole. Mohou být dobrým ukazatelem stresu (DeVito, 2001).

2.3.6.3 Ilustrátory

Jednou z kategorií gest jsou takzvané řečové ilustrátory. Ty jsou spojeny s probíhající promluvou, kterou doplňují či zdůrazňují (Ekman – Friesen, 1972). Tito vědci je dále dělí do osmi kategorií:

³v originále miniexpressions a microexpressions

akcentační gesta podporují slovní a větné důrazy, mohou se podobat používání taktovky u dirigentů

ideografická gesta naznačují směr přemýšlení, popisují myšlenku

dektická gesta ukazují na danou osobu či věc

prostorová gesta naznačují prostorové vztahy či vzdálenosti

rytmická gesta vysvětlující rytmus či tempo popisovaných jevů

kinetografická gesta popisují buď tělesné pohyby nebo pohyby jiných věcí např. gesto ilustrující pád předmětu

piktografická gesta přímo kreslící slovy popisovaný obrazec, např. říkám *čtverec* a zároveň gesty ukazují čtverec

emblematická gesta nesoucí verbální obsah, např. mávnutí rukou na znamení *to nemá smysl* (Ekman – Friesen, 1972; Matsumoto et al., 2013; Kovářová, 2010)

2.3.7 Paralingvální jevy

V knize *Nonverbal Communication: Sciences and Applications* (Matsumoto et al., 2013) dělí autoři mluvený projev na několik subkanálů: jazykový, který nese slova a věty, stylový, který je složen především z pauz a rychlosti mluvy, a tónový, do kterého patří síla či výška hlasu. Tyto tři subkanály jsou vzájemně propojeny v jeden celkový kanál, kterým je řeč. Stylový a tónový subkanál společně tvoří paralingvální jevy.

Autoři se věnují také jednotlivým aspektům, které lze u paralingválních jevů zkoumat: výška hlasu, hlasitost, barva hlasu, rezonance hlásek, rychlost mluvy, délka promluv, zpoždění replik, pauzy a výslovnostní chyby. V mnoha případech jsou na těchto jevech nejzajímavější jejich změny během promluvy (Matsumoto et al., 2013, s. 57–59).

2.3.8 Rizika analýzy neverbálních signálů

Analýza neverbální komunikace je netriviálním úkonem, u kterého je vysoké riziko nepřesné či dokonce chybné interpretace.

Prvním rizikovým faktorem je omezení médiem. Vzhledem k tomu, že se jednotlivé projevy objevují ve shlucích, vyžaduje komplexní analýza zkoumání všech aspektů řeči těla, tedy nejen například mikrovýrazů, ale také postoje či pozice pro sezení, činnosti rukou apod. V extrémních případech jako je polygraf⁴ se dokonce využívají i senzory umístěné na těle zkoumaného objektu měřící např. tep, krevní tlak či kožní galvanické reakce (Atkinson, 2003). Analýza prováděná z mediálních produktů nás tak omezuje svými záběry, které jsou určeny pro diváky a nikoliv pro vědce, ilustračními záběry či střihem

⁴lidově označován jako detektor lži

na ostatní účastníky debaty. Stříhy omezují zejména možnost sledovat okamžité reakce na projevy komunikačních partnerů.

Významné je také riziko interpretace. Z výše uvedených textů vyplývá, že jednou z nejdůležitějších součástí řeči těla je zobrazování emocí. Na základě existujících výzkumů o univerzalitě emocí můžeme do určité míry považovat rozpoznávání emocí za exaktní proces. Pro porozumění je ale nutné tyto emoce dále interpretovat, zpravidla nalézt jejich spouštěč či zdroj dané emoce. Tyto interpretace staví pouze na dohaděch a nelze je bez rozhovoru se zkoumaným objektem považovat za přesné i když se tak mohou zdát. Na podobný problém naráží právě používání polygrafu, které velmi přesně měří řadu proměnných a umí tak bezpečně odhadovat míru stresu zkoumané osoby, která ale může a nemusí odpovídat míře odpovědi pravdivosti na otázky (Atkinson, 2003, s. 392–393).

Dalším problematickým aspektem analýzy neverbálního chování je nejednotnost literatury v interpretacích gest, kterou ve své knize popisuje Vybíral (2005, s. 99–101). Ten na několika gestech ukazuje, jak se jednotlivé odborné texty liší ve svém vysvětlení gest. Řada gest, zejména takzvaná emblematická gesta, jsou také kulturně podmíněná a tudíž zahraniční odborná literatura může být matoucí (Matsumoto et al., 2013; Vybíral, 2005, s. 78–81).

2.4 Argumentace

Argumenty a argumentace jsou neoddělitelnou součástí našeho života, argumentujeme nejen při komunikaci s dalšími lidmi, ale v mnoha případech dokonce i sami se sebou při intrapersonální komunikaci, když váháme, zda udělat to, či ono. Argumentaci se tak v podstatě nelze vyhnout ani při veřejných vystoupeních politika, ať už jde o tiskovou konferenci, kde politik vysvětluje své oznámené kroky či o politické debaty (ať už s oponenty či jen s moderátory), ve kterých zase politik obhajuje svoje názory a snaží se o nich přesvědčit spíše publikum než oponenta (Čmejrková et al., 2013; Luginbühl, 2007).

Zvolená argumentace pak poskytuje omezenou výpověď o osobě, která ji používá, i o komunikační situaci. Cílem této kapitoly není plně popsat argumentaci, zejména ve formálním smyslu, ale poskytnout čtenáři vhled do praktických projevů argumentace.

2.4.1 Definice argumentu a argumentace

Szymanek (2003, s. 40) označuje argument za „úsuděk“ u kterého k potvrzení určitého názoru (závěru) předkládáme další výroky, označené jako premisy. Takovýchto premis může být v jednom argumentu více a některé z nich mohou být vzhledem k charakteru komunikace nevyřčené, implicitní (Jelínek – Švandová, 1999, s. 103).

Kraus (2008, s. 151) popisuje jako podstatu argumentace „hledání a formulování příčinných vztahů mezi jevy“, přičemž ji dělí na dva případy. Tím prvním je pátrání po příčinné souvislosti, tím druhým je pak pokus přesvědčit o této souvislosti publikum.

2.4.1.1 Argumentační výpověď

Argument bývá zpravidla zahrnut do kontextu označovaného jako argumentační výpověď. Ta může obsahovat řadu dalších prvků, které mohou mít na pochopení a výsledek argumentace různý vliv. Patří mezi ně například ujasnění problematiky, vysvětlující (například terminologický) doprovod k premisám, připomenutí dříve zmíněných argumentů, ale také spojky propojující jednotlivé argumenty. Řadí se k nim rovněž prvky, které mají za cíl ovlivnit průběh komunikace jako udržet pozornost adresáta, vzbudit zájem nebo vyvolat emoce (Jelínek – Švandová, 1999, s. 40).

Argumentační výpovědi mohou také obsahovat takzvaný složený argument, který obsahuje i další tvrzení. Tato tvrzení potvrzují nikoliv závěr samotný, ale některou z předkládaných premis. Takovéto mezičlánky jsou v odborné literatuře označovány jako podargumenty (Szymanek, 2003, s. 45).

2.4.2 Fallacia – falešné argumenty

V argumentaci se kromě platných argumentů často objevují i argumenty chybné (či takzvaně falešné). Ty mohou být použity buď neúmyslně, bezděčně, pak jsou označovány jako paralogismy, nebo jsou použity záměrně, k manipulaci protistrany či posluchačů, v takovém případě jsou označeny jako sofismata (Kraus, 2008, s. 153-154).

Některé z těchto falešných argumentů jsou v této práci níže uvedeny. Jde o výběr inspirovaný knihou *Jazyk v proměnách komunikačních médií* (Kraus, 2008, s. 154-156), upravený autorem tak, aby obsahoval zejména ty chybné argumenty, které autor předpokládá, že se budou vyskytovat v politických projevech.

2.4.2.1 Fallacia založená na chybném úsudku

Post hoc, ergo propter hoc Vyvozování příčinné souvislosti na základě souvislosti časové. Událost, která předcházela je považována za příčinu (Kraus, 2008, s. 154).

Nikdy jsme neměli se sporákem problémy, dokud jsi se nepřistěhoval. Musíš tedy být důvodem našich problémů. (Autorův vlastní příklad.)

Fallacia accidentis Závěr je odvozen z náhodného či marginálního jevu, případně jen omezeného souboru příčin. Patří sem též aplikace obecného pravidla ve specifických případech, které si žádají výjimku (Szymanek, 2003, s. 137).

P1: Adolf Hitler byl zlý.

P2: Adolf Hitler byl vegetarián.

Z1: Vegetariáni jsou zlí.

Na infekčním oddělení za pacienty nikdo nesmí. Za pacientem tedy nesmí ani sestřičky a lékaři. (Autorův vlastní příklad.)

Fallacia compositionis, fallacia divisionis Argument je postaven na tom, že celek má shodnou vlastnost jako jeden její element, nebo že každý element celku sdílí určitou vlastnost. Spadají sem také chybná porozumění mnohoznačným větám, například větu „V posilovně dokážu uzvednout všechny dostupné činky.“ si můžete vyložit také tak, že dotyčný dokáže zvednout všechny činky najednou (Szymanek, 2003, s. 139).

P1: Za domem máme smrkový les.

P2: Ve smrkovém lese rostou smrky.

Z1: Všechny stromy jsou v něm tedy smrky. (Autorův vlastní příklad.)

Fallacia secundum quid et simpliciter Omyl spočívá v tom, že některá z premis mění existující kontext či význam některé z dalších premis, výsledkem tedy je, že dojde k záměně toho, co je vzhledem ke kontextu relativní a co je absolutní (Szymanek, 2003, s. 143). Kraus (2008) jej popisuje jako argument „ukvapeného zobecňování“.

P1: Zabíjení lidí je zločin.

P2: Vir Eboly zabíjí lidi.

Z1: Vir eboly páchá zločin. (Autorův vlastní příklad.)

Petito principii Takzvaný důkazem kruhem. v premisách se předpokládá, že je závěr platný, přičemž tento kruh může mít řadu podargumentů, které dohromady tvoří kruh (Kraus, 2008).

Ta kniha je pravdivá, protože se to v ní píše. (Autorův vlastní příklad.)

Proton pseudos Argument, ve kterém již samotné premisy jsou nepravdivé či neověřitelné (Kraus, 2008, s. 154).

Komunismus je nejlepší státní zřízení, a proto o něj musíme neustále usilovat. (Autorův vlastní příklad.)

Ignoratio elenchi Ignoratio elenchi popisuje případy, kdy je dokazováno něco jiného než závěr, ačkoliv se může z průběhu dokazování zdát, že je důkaz v pořádku. Tato technika může být použita i cíleně jako pokus o změnu tématu (Szymanek, 2003, s. 159).

Musíte podpořit nový zákon o snížení daně z nemovitosti, přece se už nemůžeme dívat na ty nebohé lidi, co musí žít na ulici. (Autorův vlastní příklad.)

Strawman Tato argumentační technika je u Krause (2008) popisována jako poddruh ignoratio elenchi, Szymanek (2003) a Švandová (in Jelínek – Švandová, 1999) jej vysvětlují odděleně. Jde o provedení karikatury názorů druhé strany tak, aby bylo snazší je odmítnout (Jelínek – Švandová, 1999).

A: Prezident by měl mít diplomatické vystupování, se kterým bude většina snadno souhlasit.

B: Proč by měl být prezident manipulátor? (Autorův vlastní příklad.)

Non sequitur Překladem *non sequitur* je „nesouvisí“ a tedy *non sequitur* označuje, že závěry nesouvisí s premisami. Konkrétní pochybení je potřeba zkoumat individuálně. Může k nim dojít například při záměně implikace (z A vyplývá B) s ekvivalencí (z A vyplývá B a zároveň z B vyplývá A) (Jelínek – Švandová, 1999, s. 171).

P1: Všechny psovitě šelmy mají chlupy.

P2: Kočka má chlupy.

Z1: Kočka je psovitá šelma. (Autorův vlastní příklad.)

Falešné dilema Falešné dilema je vyvoláno (zpravidla implicitním) omezením možností na (obvykle) dvě, které jsou opačné, ale ne výlučné. Často jsou buď obě volby nepřijatelné, nebo je naopak výběr uzpůsoben tak, aby byla žádoucí pouze jedna z voleb, tedy ta výhodná pro mluvčího (Jelínek – Švandová, 1999, s. 169).

Bud' si budete mýt hlavu naším šampónem, nebo vám vypadají všechny vlasy.

Bud' stavbu nového nákupního centra podporujete, nebo ne. (zde chybí např. možnost nemít názor)

Bud' si koupíte náš vynikající přístroj, nebo budete trávit mytím oken den svého času ročně. (Autorův vlastní příklad.)

2.4.2.2 Fallacia založená na patosu či emocionálním tlaku

Následující výčet falešných argumentů zahrnuje ty argumenty, které Kraus (2008) označuje jako založené na patosu či emocích. U těch nejde o chybnou úvahu, ale o využití emocionálního či podobného tlaku nezaloženého na logice.

Argumentum ad baculum Argument, jehož součástí je přímá nebo nepřímá výhrůžka (Szymanek, 2003, s.55–56).

Zaměstnanec: Myslím, že naše firma nehosподаří dobře s penězi.

Zaměstnavatel: Takový názor by vás mohl připravit o zaměstnání. (Autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad hominem Způsob vyvracení premis či argumentů jiných osob poukazováním na jejich znaky (profesi, pohlaví apod.). Takovýmto argumentům může často chybět srozumitelný závěr a jejich cílem je pouze vyvolat tlak, na druhou stranu v některých případech nelze vztah mezi autorem tvrzení a jejich obsahem zcela ignorovat, viz první příklad (Szymanek, 2003, s. 57–60).

A: Vážené dámy a pánové, uvolnit územní plán a povolit stavbu v jižní části vesnice je nutnost. Občané si stěžují, že nemají kde v obci stavět a mladé rodiny se tak stěhují pryč.

B: Není divu, že to propagujete zrovna vy, když v jižní části vesnice vlastníte 30 ha pozemků, které by prudce vzrostly na ceně

A: No, takovou blbost může plácnout jenom chlap. (Autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad personam Szymanek (2003) označuje argument ad personam jako variantu argumentu ad hominem. Podle něj nejde o argument, ale o pouhý slovní útok na protivníka. Označuje jej za účinný nástroj persuase, neboť protivníkovi znesnadňuje vyjádření vlastních názorů, vytváří na něj psychologický nátlak, může změnit debatu v hádku či odvést téma na jiné, výhodnější pro mluvčího.

Miloš Zeman: Milý pane redaktore, vy mi připomínáte Klementa Gottwalda. Víte proč? Klement Gottwald pronesl památnou větu — chválí-li tě nepřítel, uvažuj, co jsi udělal špatně. Já pana Okamuru sice nepovažuji za nepřítele, nicméně je třeba hodnotit, co lidé říkají, a ne, kdo to říká. A já doporučuji, abyste se nevracel do Gottwaldových dob (Kopecký, 2015).

Argumentum ad populum Demagogická argumentace, určená k získání přízně davu, též označovaná jako populismus. Zpravidla jde o použití zjednodušených myšlenkových postupů v souladu s tím, že mluvčí svůj projev adresuje davu. Do této kategorie argumentů spadá celá řada technik, např. odvolávání se na aktuální módu, prezentace mluvčího jako člena davu nebo naopak snaha vyčlenit se od osob s odlišným názorem (Szymanek, 2003).

Já jsem jen otec od rodiny, tak jako vy, a říkám vám, že to je nesmysl.

Žádný správný Pražák nemůže souhlasit se zrušením tramvají! (Autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad misericordiam Tímto argumentem se mluvčí dovolává sympatií nebo útočí na city posluchače. Mezi tyto argumenty tedy patří mimo jiné i to, co je běžně označováno jako „citové vydírání“ (Jelínek – Švandová, 1999, s. 166).

Od zkoušky mne nemůžete vyhodit, přišel bych o stipendium a musel bych ukončit studium.

Jestli mě máš opravdu rád, tak to uděleš. (autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad consequentiam Někdy označováno jako „zbožné přání“. Protože důsledek tvrzení je nežádoucí nebo nepředstavitelný, je samotné tvrzení neplatné.

Kdyby neexistovala svobodná vůle, pak bychom všichni byli jen stroje. Svobodná lidská vůle proto musí existovat. (Autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad ignorantiam Tento argument staví na nedoložených premisám (subargumentech) (Jelínek – Švandová, 1999, s. 165) nebo na základě neprokázané premisy předpokládá nepravdivost původního výroku (Szymanek, 2003, s. 62).

Očkování způsobuje autismus, protože neexistuje průkazná studie, že to tak není. (Autorův vlastní příklad.)

Argumentum ad verecundiam Argument postavený na citování autorit. Jde zejména o „šermování slavnými jmény, tituly děl a známými citáty“ nebo také statistikami, jejichž cílem je vytvořit efekt pravdivosti, který nemusí být fakticky podložen (Szymanek, 2003, s. 66). Využívá nesmělosti publika ozvat se proti neznámému či nedůvěryhodnému zdroji. Může jít i o útok na existující autority (Jelínek – Švandová, 1999, s. 167).

Řada zahraničních studií a organizací tyto kroky doporučuje a chválí (Autorův vlastní příklad.)

2.4.3 Užívání persuade a argumentace v politických projevech

Argumentace je jak etablovaným oborem v oblasti lingvistiky a psychologie, tak i běžnou denní aktivitou, kterou každý z nás do určité míry ovládá. Její použití se však výrazně liší dle svého kontextu. Zatímco na přednášce z matematiky bude požadováno, aby důkaz splňoval všechny náležitosti formální logiky, v rozhovoru dvou kamarádů o osobním tématu může být přijatelné, že je argumentace jen chabě naznačena.

Zajímavá situace nastává v případě politických debat a projevů. Zejména v projevech a debatách, které jsou určeny pro veřejnost, není hlavním cílem přesvědčit o svých tezích komunikační partnery jako je moderátor či politický soupeř v debatě, ale určitá forma politické propagandy, zlepšení vlastní image a případně další persuade diváků coby potenciálních voličů. Adekvátně tomuto cíli a charakteru pořadu (který v mnoha případech nutí mluvčí vyjadřovat se ve velmi krátkých projevech) jsou voleny prostředky. Politicky tedy může být zajímavější volba manipulativních technik za předpokladu, že je diváci neodhalí (Luginbühl, 2007; Čmejrková et al., 2013).

Podobný přístup lze očekávat i v dalších případech politických projevů, například při interpelacích na předsedu vlády a dalších projevech, které nemají velký vliv na hlasování, ale jsou živě přenášeny divákům.

2.5 Petr Nečas

Tato část práce obsahuje stručný životopis Petra Nečase a především popis jeho politické kariéry, zejména pak zkoumaného období, tedy období, kdy byl Petr Nečas premiérem.

Tyto informace jsou důležitým výchozím prvkem pro analýzu komunikace, neboť poskytují kontext a umožňují dovozovat motivace či cíle skryté za určitými kroky.

Autor si je vědom, že velká část politické ale i osobní kariéry se odehrává mimo média a řada determinujících faktorů je tak nevyhnutelně před výzkumníkem skryta.

2.5.1 Životopis Petra Nečase

Petr Nečas se narodil v Uherském Hradišti v roce 1964. Zde navštěvoval gymnázium a posléze studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Jana Evangelisty Purkyně v Brně⁵, kterou ukončil rigorózní zkouškou a titulem RNDr (NašiPolitici.cz, 2010). Poté nastoupil na povinnou vojenskou službu, po které se odstěhoval do Rožnova pod Radhoštěm, kde nastoupil do podniku Tesla Rožnov jako výzkumník a technolog (ČTK, 2014).

Během studií se oženil se svou první ženou (Radkou Nečasovou). S tou mají společně čtyři děti, nejstarší narozené v roce 1987, nejmladší v roce 2000 (Škraňková, 2013). V roce 2013 manželé oznámili, že jejich vztah prochází krizí a nežijí ve společné domácnosti (Aktuálně.cz, 2013b). Dne 6. srpna 2013 byli soudem rozvedeni (Škraňková, 2013). V září 2013 se Petr Nečas oženil se svou bývalou vedoucí svého kabinetu – Janou Nagyovou (Gavenda et al., 2013).

2.5.2 Politická kariéra

Petr Nečas vstoupil do ODS v roce 1991. Po roce ve straně se stal předsedou oblastní rady (ODS.cz, a). V roce 1992 byl zvolen do České národní rady⁶(PSP.cz, 1992). Poslancem byl zvolen i ve všech následujících volbách až do konce své politické kariéry v roce 2013. Zvolen tedy byl v letech 1993 (PSP.cz, 1993), 1996 (PSP.cz, 1996), 1998 (PSP.cz, 1998), 2002 (PSP.cz, 2002), 2006 (PSP.cz, 2006) a 2010 (PSP.cz, 2010). V poslanecké sněmovně byl již od devadesátých let členem několika výborů, především výboru pro obranu a bezpečnost, kterého byl dokonce v letech 1996-1998 předsedou (ČTK, 2014).

V roce 2006 se stal místopředsedou vlády a ministrem práce a sociálních věcí. V roce 2009 tato vláda vedená tehdejší předsedou ODS Miroslavem Topolánkem padla (Pobořilová, 2009). Do dalších voleb v květnu 2010 Petr Nečas kandidoval jako lídr strany (ČTK, 2014), předsedou se stal až v červnu 2010 (Novinky.cz, 2010a). Ve volbách ODS nezvítězila, byla druhá se 20,22 % hlasů za ČSSD. Výsledné rozložení sil v Parlamentu ale bylo takové, že ČSSD nebyla schopna sestavit většinovou vládu (volby.idnes.cz, 2010). ODS se podařilo vytvořit koalici se stranami TOP09 a Věci Veřejné. V této vládě zastával Petr Nečas, jako předseda nejsilnější strany, pozici předsedy vlády (vlada.cz, 2010).

2.5.2.1 Kariéra v ODS

V roce 1999 se stal místopředsedou ODS (ODS.cz, a). V roce 2002 neúspěšně kandidoval na předsedu ODS a stal se pouze řadovým místopředsedou. V roce 2004 byl

⁵dnes Masarykova univerzita

⁶dobový ekvivalent Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky

zvolen prvním místopředsedou strany. V roce 2006 tuto pozici neobhájil a stal se opět řadovým místopředsedou, ve stranických volbách prohrál s Pavlem Bémem (ČTK, 2014). V roce 2010 rezignoval předseda ODS Miroslav Topolánek na svou funkci ve straně a Petr Nečas byl pověřen vedením strany do voleb (Dostál, 2010). Až po volbách do Poslanecké sněmovny byl zvolen jako předseda, ve volbě, která probíhala na kongresu strany v červnu 2010, zvítězil bez protikandidáta (Novinky.cz, 2010a). V listopadu 2012, v průběhu vnitrostranické krize, ve které se střetl s rebelujícími poslanci vedenými Petrem Tluchořem, byl zvolen znovu. Dne 17. června 2013 v souvislosti s probíhajícími kauzami rezignoval na funkci předsedy ODS stejně jako na ostatní politické funkce (ČTK, 2014).

2.5.2.2 Volební lídr ODS v roce 2010

Jak je uvedeno výše, Petr Nečas byl volebním lídrem ODS v roce 2010, poté, co vláda ODS v čele s premiérem Miroslavem Topolánkem nejprve přišla o důvěru (Pobořilová, 2009) a do roku 2010 pak fungovala úřednická vláda vedená Janem Fišerem (Tiscali.cz, 2009). V březnu 2010 byl Miroslav Topolánek vyzván výkonnou radou ODS k odchodu z čela kandidátky a také k tomu, aby zvážil, zda má zůstat předsedou strany. Při svém odstoupení doporučil na pozici volebního lídra Petra Nečase. Ten se tak stal volebním lídrem, ačkoliv v té době nebyl předsedou strany (Wirnitzer et al., 2009; Kolář et al., 2010).

Média se od tohoto okamžiku začala více věnovat Petru Nečasovi, obecně jeho přesun na pozici volebního lídra média komentují jako pozitivní změnu. Například iDNES mluví o „špatné zprávě“ pro konkurenční strany a nové „slušnější tváři“ ODS (Zuzana Kaiserová, 2010). Novinky.cz jej označili jako „Petra Slušňáka“ (Novinky.cz, 2010b). V médiích byl pak označován jako „pan Čistý“ (Dolejší, 2010), proti čemuž se na kongresu ODS v červnu 2010 vymezil (Aktuálně.cz, 2010).

V programu, který si ODS pod Nečasovým vedením vytyčila, se hlásila především k cíli nazvanému jako „rozpočtová odpovědnost“, tedy snaze stabilizovat veřejné finance a snížit rozpočtový schodek a státní dluh⁷ (ODS.cz, 2010). Toto téma se pak pochopitelně objevilo i v koaliční smlouvě (vlada.cz, 2010). Program představoval Petr Nečas na tiskové konferenci, na které rizika státního bankrotu ilustroval na síťovkách s nákupem (Holý, 2010).

Věnovat se komplexněji volebnímu programu strany je mimo rámec této práce. Autor při tvorbě práce volební program ODS prostudoval a v relevantních případech se na něj bude v práci odkazovat.

2.5.3 Vybrané politické kauzy mezi lety 2010 a 2013

Cílem této části práce je připomenout čtenáři kauzy, které se odehrávaly v období, kdy byl Petr Nečas premiérem, a zároveň vystihnout stav vědomostí o těchto kauzách v době

⁷V roce 2009 se Řecko přiblížilo ke státnímu bankrotu a stalo se tak oblíbeným příkladem řady stran, proč má stát šetřit (Horáček, 2009).

psaní diplomové práce. Lze očekávat, že existence kauz a jejich vývoj měly významný krátkodobý a pravděpodobně i dlouhodobý dopad na veřejná vystupování Petra Nečase.

Podle předpokládané míry dopadu na vystupování Petra Nečase jsou různé kauzy popisovány s různou mírou detailu.

2.5.3.1 Kauza financování strany Věci Veřejné

V dubnu 2011 místopředseda strany Věci Veřejné Jaroslav Škárka řekl týdeníku Respekt, že poslanci této strany přijímají hotovost výměnou za loajalitu straně (Kundra – Svobodová, 2011). Na základě této kauzy se pak objevily v médiích také další problémy spojené se stranou Věci Veřejné, konkrétně problematika financování této strany (Aktuálně.cz, 2011). Na základě těchto problémů Petr Nečas odvolal dva ministry za VV, Josefa Dobeše a Radka Johna, Vít Bárta mezitím podal demisi sám (Kreč – Kalenský, 2011). Na základě dalších jednání bylo Dobešovo odvolání zrušeno, Radek John zůstal na pozici místopředsedy vlády (ale již nebyl znovu jmenován ministrem vnitra), na volné ministerské pozice byli jmenováni nestraníci Radek Šmerda⁸ a Jan Kubice (Martinek – Kolář, 2011).

2.5.3.2 Spor o úředníka Ladislava Bátoru

V únoru 2011 se objevila informace, že ministr školství Josef Dobeš chce svým prvním náměstkem jmenovat Ladislava Bátoru (Čápková, 2011). Petr Nečas se opakovaně do médií vyjádřil, že je pro něj Bátoru nepřijatelný (Příbil, 2011a). Ve stejné době se proti jmenování Bátoru zvedla velká vlna mediální i občanské nevole (ParlamentniListy.cz, 2011), řada médií dokládala Bátorovo spojení s rasistickými a xenofobními stranami a taktéž jeho xenofobní názory (Rovenský – Příbil, 2011). Ladislav Bátoru kandidoval jako lídr Národní strany v kraji Vysočina (Veselovský, 2011), zároveň byl také předsedou hnutí Akce D.O.S.T., která je médií považována za kontroverzní, viz například Pavlát, 2011; Bruner, 2013. Bátoru se naopak zastal prezident republiky Václav Klaus (Pařízková, 2011), který podle některých zdrojů Bátoru Dobešovi doporučil (Kaiser, 2011).

Ladislav Bátoru se pak v srpnu 2011 dostal do sporu s tehdejším ministrem zahraničí a vicepremiérem Karlem Schwarzenbergem (Kopecký, 2011). Na základě tohoto sporu pak strana TOP09 požadovala odvolání Ladislava Bátoru, odmítala se účastnit jednání vlády a překládat zákony vyplývající z koaliční smlouvy až do Bátorova odvolání (iHNED.cz, 2011b). Podle některých členů ODS se TOP09 snažila vyvolat předčasné volby (Golís, 2011a). Do jednání se musel zapojit premiér Petr Nečas a po jednáních byl Bátoru přesunut na jinou pozici na ministerstvu školství (Příbil, 2011b).

2.5.3.3 Změny v obsazení vlády na podzim 2011

Na podzim 2011 došlo k několika personálním změnám ve vládě. V říjnu Petr Nečas odvolal ministra zemědělství Ivana Fuksu, se kterým podle vlastních slov nebyl spokojen (Machová, 2011). Petr Tluchoř, poslanec za ODS a bývalý předseda poslaneckého klubu, se

⁸toho času náměstek ministra dopravy

vyjádřil tak, že Petr Nečas provádí vnitrostranický boj, kterým se snaží omezit vliv Petra Tluchoře a Ivana Fuksy ve středočeském kraji (Novinky.cz, 2011c). Na pozici ministra zemědělství byl poté jmenován Petr Bendl (Novinky.cz, 2011a), také ze středočeského kraje (PetrBendl.cz).

V listopadu se pak objevila kauza spojená s tehdejším ministrem průmyslu a obchodu, Martinem Kocourkem. Mladá fronta DNES upozornila na nevysvětlitelné příjmy jeho matky (Brandejská, 2011). Ministr se přiznal, že chtěl tímto způsobem skrýt své peníze před rozvodem s manželkou, a podal demisi (Golis, 2011b). Nahradil jej Martin Kuba (Bartošová et al., 2011).

V prosinci se ukázalo, že ministr kultury Jiří Besser podal neúplné majetkové přiznání (iHNED.cz, 2011a) a že jeho společník ve firmě, kterou v majetkovém přiznání neuvedl, byl pravomocně odsouzen za korupci (Jiříčka, 2011a). Na základě této kauzy ministr rezignoval (Novinky.cz, 2011b) a byl nahrazen Alenou Hanákovou (Literarky.cz, 2011).

2.5.3.4 Rozpad strany Věci Veřejné

Kauza financování Věcí Veřejných měla též soudní dohru. V dubnu 2012 byli Vít Bárta a Jaroslav Škárka nepravomocně odsouzeni za podplácení (Bárta) a podvod (Škárka) (Kopecký, 2012f). Několik dní po tomto rozsudku ohlásila místopředsdkyně Věcí Veřejných Karolína Peake, že ze strany odchází. Ohlásila také, že zakládá novou politickou platformu (Rovenský, 2012b). Ke Karolíně Peake se přidala také část poslanců za VV (iHNED.cz, 2012a). Tato platforma oznámila, že chce pokračovat v plnění dříve dohodnutého koaličního programu (Kopecký, 2012d). Mezitím došlo k vypovězení koaliční smlouvy mezi ODS, TOP09 a Věcmi Veřejnými (Polák, 2012). Petr Nečas oznámil, že je ochoten s Karolínou Peake a dalšími spolupracovat za podmínky, že sestaví poslanecký klub, na který je potřeba deset poslanců, v opačném případě vyhlásí předčasné volby (Lidovky.cz, 2012b). 27. dubna dostala nová vláda s touto platformou důvěru poslanecké sněmovny (Novinky.cz, 2012b). Platforma Karolíny Peake se později pojmenovala LIDEM (Kašpar – Richter, 2012a).

2.5.3.5 „Rebelující“ poslanci v ODS

V této části autor popisuje déle trvající kauzu spojenou s několika poslanci ODS, kteří se rozhodli hlasovat proti některým návrhům zákonů předložených ODS. V médiích pak byli označováni jako „rebelující poslanci“.

Problematický zákon byl poprvé předložen Poslanecké sněmovně v květnu 2012 tehdejším ministrem financí Miroslavem Kalouskem (PSP.cz, 2012b). Šlo o tzv. stabilizační balíček, který měl podle vlády pomoci ekonomice v tehdejší ekonomické krizi (ODS.cz, 2012b). Tento zákon byl nejprve třináctého července Sněmovnou schválen, poté v srpnu zamítnut Senátem a tudíž vrácen zpět do Poslanecké sněmovny (PSP.cz, 2012b). Již v době schvalování byl zákon kritizován, zejména pak poslancem za ODS Petrem Tluchořem, který již v červenci, tedy v době prvního schvalování zákona, vydal na svém webu vyjádření, že se zákonem nesouhlasí (Tluchoř, 2012). Podobná vyjádření se objevila také od prezidenta Václava Klause (Kopecký – Horáček, 2012). V srpnu poté došlo k mediální přestřelce mezi

premiérem a jeho odpůrci, kdy premiér prohlásil, že nepřijetí takového zákona je „na hranici politické a ekonomické debility“ (Kopecký, 2012b). Za své vyjádření se později Petr Nečas omluvil, ovšem pouze Václavu Klausovi, a to soukromě. (Jiříčka, 2012b).

O dalším osudu zákona se ve sněmovně mělo jednat čtvrtého září téhož roku. Ještě před jednáním se ohlásil poslanec za ODS Tomáš Úlehla, že zákon nepodpoří, a přidal se tak k Petru Tluchořovi. K nim se později přidali také poslanci ODS Marek Šnajdr, Ivan Fuksa, Radim Fiala a Jan Florián (Kopecký, 2012e). Petr Nečas v reakci na toto prohlášení uvedl, že v případě, že zákon neprojde, spojí další hlasování o tomto zákoně s hlasováním o důvěře vládě. Jestliže by ani tímto hlasováním nebyl zákon schválen, podala by vláda demisi. K hlasování nakonec 4. září nedošlo, neboť strana Věci Veřejné prováděla obstrukce⁹ a sněmovně se tak nepodařilo ani schválit program schůze (Kopecký, 2012a). Probírání zákona proto proběhlo až o den později. Na něm bylo z programu vyřazeno hlasování o zákonu o církevních restitucích (PSP.cz, 2012c). Strana LIDEM se totiž vyjádřila, že poslanci za stranu LIDEM podpoří tento návrh zákona jen v případě, že bude schváleno zvýšení DPH (Rovenský, 2012a). Při probírání bodu prohlásil ministr financí Miroslav Kalousek, že jde o pokus o převrat v ODS, bývalý poslanec za ODS Pavel Bém naopak prohlásil, že jde o atentát Miroslava Kalouska na vládu Petra Nečase (PSP.cz, 2012c). Návrh zákona nebyl přijat, pro přehlasování Senátu bylo 94 poslanců¹⁰, proti 101 poslanců včetně výše jmenovaných šesti „rebelů“ (PSP.cz, 2012a).

Hned druhý den oznámil Petr Nečas na tiskové konferenci, že tento zákon předloží znovu, tentokrát spojený s hlasováním o důvěře vládě, jak dříve avizoval (Lidovky.cz, 2012c). Otevřela se také jednání se zmiňovanými šesti poslanci, kteří zákon nepodpořili. Bylo jim nabídnuto další jednání a možnost pozměňovacích návrhů. Výsledkem bylo schválení zákona v prvním čtení, kdy se „rebelující“ poslanci zdrželi hlasování, plánovali totiž v druhém čtení předložit své pozměňovací návrhy (Martinek, 2012). O těch s nimi ODS jednala, jednání probíhala jak během září, tak také v říjnu (iDNES.cz, 2012). Mezitím se v ODS blížil stranický kongres spojený s volbou předsednictva, který proběhl na začátku listopadu (ODS.cz, 2012a). Ještě krátce před samotným kongresem byl jediným kandidátem na předsedu strany pouze Petr Nečas (Richter – Maňour, 2012), 3. listopadu ale ohlásil svou kandidaturu také Ivan Fuksa, jeden z poslanců protestujících proti zvyšování DPH a bývalý ministr zemědělství (Novinky.cz, 2012a). Ve volbě zvítězil Petr Nečas se ziskem 60 % hlasů, Ivan Fuksa získal 30 % hlasů (Kopecký, 2012c).

6. listopadu, několik dní po kongresu, složili poslanci Tluchoř, Šnajdr a Fuksa své poslanceké mandáty. Podle jejich vyjádření neměli po kongresu jinou možnost, než buď podpořit vládní návrh, jak vyplynulo z kongresu ODS či odstoupit z funkce. Jan Florián a Tomáš Úlehla se rozhodli hlasovat společně se svou stranou, Radim Fiala, který z ODS již dříve vystoupil (ČT24, 2012d), oznámil záměr zdržet se hlasování. Za jednoho z odstupujících poslanců nastoupil do sněmovny Roman Pekárek, který byl v té době nepravomocně odsouzen za korupci (iHNED.cz, 2012c). Vládní balíček byl schválen 19. prosince (ČT24, 2012a).

⁹Snaha omezit usnášeníschopnost sněmovny, zpravidla nekonečnými projevy

¹⁰pro přehlasování Senátu je potřeba nadpoloviční většina všech poslanců, tedy 101 (PSP.cz)

2.5.3.6 Neshody se stranou LIDEM

V listopadu 2012 došlo k dalším personálním změnám v obsazení ministerstev. Na funkci ministra obrany rezignoval Alexander Vondra (ODS) (alexandrondra.cz, 2012). Demisi podal také Pavel Dobeš (LIDEM), ministr dopravy, jehož odvolání požadovala přímo jeho strana LIDEM (Denik.cz, 2012). Podle zveřejněné dohody mezi Petrem Nečasem a Karolínou Peake měla být mezi LIDEM a ODS provedena výměna, ministerstvo dopravy mělo být obsazeno politikem ODS a naopak ministerstvo obrany mělo připadnout LIDEM. Dlouhodobý plán byl ministerstvo dopravy zrušit a jeho agendu včlenit do ministerstva průmyslu a obchodu (iHNED.cz, 2012d). 12. prosince byla ministryní obrany jmenována přímo Karolína Peake, ministrem dopravy Zbyněk Stanjura (Česká televize, 2012c).

Dohoda narazila na překážky hned den po jmenování Karolíny Peake. Ta na svém ministerstvu odvolala část vedení, včetně prvního náměstka Vlastimila Picka, šéfa kabinetu, a dalších (iHNED.cz, 2012b), ačkoliv při svém jmenování prohlásila, že neplánuje žádné „personální zemětřesení“. Za tyto kroky byla Karolína Peake kritizována jak Petrem Nečasem, tak i úřadujícím prezidentem Václavem Klausem či médií (Kašpar – Richter, 2012b). 19. prosince koalice úspěšně ve Sněmovně hlasovala o důležitých změnách, jako byl státní rozpočet a změny DPH (ČT24, 2012b). 20. prosince měla ministryně představit předsedovi vlády kandidáty na pozici prvního náměstka, ale téhož dne Petr Nečas navrhl odvolání ministryně prezidentu republiky, který ještě téhož dne vyhověl a Karolínu Peake odvolal (Wirnitzer, 2012). Vzhledem k odvolání ministryně den po důležitém hlasování se v médiích objevily spekulace, zda premiér nevyčkával jen na toto hlasování, nebo zda nešlo o výměnný obchod například s prezidentem republiky, který za odvolání Karolíny Peake nebude vetovat schválené zákony (Hartman, 2012).

Tento krok považovala strana LIDEM za porušení koaličních dohod, ohlásila ukončení koaliční spolupráce a vyzvala své ministry k odchodu. Jako termín odchodu ohlásili 10. ledna 2013 (Husárová – Kopp, 2012). Strana ODS prohlásila, že je ochotna s LIDEM dále spolupracovat (ČT24, 2012c). Později se Karolína Peake také vyjádřila, že strana LIDEM je připravena o koalici znovu jednat (Kopecký, 2013). 8. ledna 2013 vzali ministři za LIDEM své demise zpět a strana oznámila, že je definitivně ochotna pokračovat v původní spolupráci. Straně LIDEM zbyla ve vládě Karolína Peake jako vicepremiérka pro boj s korupcí, ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský a ministr bez portfeje a předseda Legislativní rady vlády Petr Mlsna (Jiříčka, 2013).

2.5.3.7 Hledání ministra obrany

Po odvolání Karolíny Peake v prosinci 2012 z pozice ministryně obrany byl vedením ministerstva prezidentem pověřen přímo Petr Nečas z důvodu, že existují úkony, které nemohou náměstci vykonávat (Jiříčka, 2012c). V únoru následujícího roku prezident Václav Klaus Petra Nečase veřejně kritizoval za trvalé neobsazení této pozice s tím, že očekával, že jmenuje nového ministra již v lednu (Denik.cz, 2013). Stejně téma se objevilo též v březnu, kdy byl Petr Nečas za neobsazení pozice kritizován i předsedou koaliční strany TOP09 Karlem Schwarzenbergem (ČT24, 2013c). Krátce nato se v médiích objevila zpráva, že

se koalice shodla na Vlastimilu Pickovi (Bartůňková et al., 2013), který byl 19.3.2013 jmenován do funkce novým prezidentem Milošem Zemanem (Erben, 2013).

2.5.3.8 Kauzy spojené s Janou Nagyovou

V období let 2010 až 2013 se v médiích objevilo také několik kauz spojených s Janou Nagyovou. Většina těchto kauz neměla ve své době velký vliv na premiéra, ale řada z nich odhaluje potenciální informace pro kauzu, která vládu Petra Nečase ukončila a která je s Janou Nagyovou výrazně spojena.

Jana Nagyová (v době psaní této práce již Nečasová) nastoupila do ODS v roce 1996 jako oblastní manažerka v Karlových Varech a asistentka senátora Vladimíra Kulhánka (Vláda.cz, 2011; Kundra, 2012). S Petrem Nečasem začala spolupracovat v roce 2004 (Nachtigall – Korecký, 2011). Později se přestěhovala do Prahy a začala působit v Hlavní kanceláři ODS (Vláda.cz, 2011), odkud si ji Petr Nečas přivedl na Ministerstvo práce a sociálních věcí (Kundra, 2012). Po volbách v roce 2010 se stala vrchní ředitelkou Sekce kabinetu předsedy vlády, tedy jednou z nejbližších spolupracovnic premiéra, jak sama potvrzuje v rozhovoru pro časopis Týden (Nachtigall – Korecký, 2011).

Již v roce 2010, ještě před volbami, se v médiích spekulovalo, zda není Jana Nagyová milenkou Petra Nečase. Podle skupiny, která v dubnu 2010 vznikla na Facebooku, měl v této době Petr Nečas již osm let nemanželský poměr. Petr Nečas se vyjádřil v tom smyslu, že vzhledem k absenci důkazů ani není potřeba věc komentovat (Kopecký – Tachecí, 2012). Ve stejném období zveřejnil poslanec ČSSD Jeroným Tejc vysoké odměny Jany Nagyové a kritizoval za ně někdejšího volebního lídra ODS Petra Nečase (Tejc, 2010).

Téma odměn Jany Nagyové se objevilo opět na podzim 2011 v médiích i v poslanecké sněmovně. Nestandardní odměny a také „intimní“ vztah zmínil při interpelacích například David Rath (Böhmová, 2011). V lednu 2012 zveřejnil její výplatní pásky deník Insider (Jiříčka, 2011b). Zveřejnění bylo překvapivé, neboť Úřad vlády odmítal platy svých zaměstnanců zveřejnit i přes rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (NasePenize.cz, 2011). Později se ukázalo, že je deníku předali Karel Randák, angažovaný v Nadačním fondu proti korupci, a Lenka Pikorová, zaměstnankyně Úřadu vlády (Valášková, 2014). Podle zveřejněných výplatních pásek dostávala Jana Nagyová měsíčně odměny ve výši desítek tisíc korun (Jiříčka, 2011b). Petr Nečas byl za tyto kroky kritizován opozicí, Jany Nagyové se zastal prohlášením, že jeho podřízení „dřou jako koně“ (Lidovky.cz, 2012a).

Další kauza spojená s Janou Nagyovou se objevila v únoru 2012, kdy se v médiích objevily informace, že Jana Nagyová získala svůj magisterský titul na Univerzitě J.A. Komenského diplomovou prací opsanou z materiálů ministerstva práce a sociálních věcí (Jiříčka, 2012a).

2.5.3.9 Kauza Nagyová a rozpad vlády

Ačkoliv se kauza na veřejnosti objevila až v červnu 2013, vychází z policejních odposlechů a vyšetřování prováděných již více než rok před zveřejněním celé kauzy (Hrbáček, 2013a).

Celá kauza je složena z více nepříliš propojených kauz, které ale sdílí některé své aktéry a byly proto Útvarem pro odhalování organizovaného zločinu vyšetřovány společně a především prvotní policejní akce spojená se zveřejněním byla provedena najednou (Koudelka, 2013). Spojení kauz, důvody pro vyšetřování i převedení kauzy do působnosti státního zastupitelství v Olomouci byly opakovaně kritizovány, podle některých názorů jde o účelový politický tah (Šrámek, 2013).

Pro lepší porozumění dalšího popisu autor uvádí tři větve tohoto případu:

1. Sledování manželky premiéra Petra Nečase Vojenským zpravodajstvím. To měla nelegálně úkolovat Jana Nagyová. Tento případ nebyl v době psaní diplomové práce uzavřen.
2. Ovlivňování veřejných zakázek, kterého se měli dopouštět tzv. pražští „kmotrové“.
3. Příklad politické korupce tří „rebelujících“ poslanců ODS (viz výše), kteří měli za příslib získání dobře placených pozic ve státních podnicích odstoupit ze svých poslanec-kých funkcí. Tato větev případu byla z velké části uzavřena rozhodnutím Nejvyššího soudu, který označil toto jednání za vyjmuté z trestního řízení vzhledem k poslanecké imunitě jejích účastníků (Aktuálně.cz, 2013a).

V nočních hodinách 13. června byla zahájena policejní akce, při které policie zajistila několik osob, řadu materiálů ve firmách i státních úřadech a provedla také domovní prohlídky. Petr Nečas byl o zásahu informován přímo ředitelem ÚOOZ Robertem Šlachtou a dvěma státními zástupci (Spurný – Kundra, 2013).

Jana Nagyová (informace viz výše) obviněna z organizování trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby.

Lubomír Poul vedoucí Úřadu vlády, nadřízený Jany Nagyové. Byl policií zadržen, ale nebyl z ničeho obviněn.

Ivan Fuksa exposlanec ODS, obviněn z úplatkářství v souvislosti s odchodem s funkce.

Petr Tluchoř exposlanec ODS, obviněn z úplatkářství v souvislosti s odchodem z funkce

Marek Šnajdr exposlanec ODS, obviněn z úplatkářství v souvislosti s odchodem z funkce. Byl zatčen až o den později, neboť byl v zahraničí.

Milan Kovanda ředitel Vojenského zpravodajství. Byl obviněn ze zneužití pravomoci v souvislosti se sledováním Radky Nečasové.

Jan Pohůnek ředitel odboru vnější kontroly Vojenského zpravodajství. Byl obviněn ze zneužití pravomoci v souvislosti se sledováním Radky Nečasové.

Ondrej Páleník bývalý ředitel Vojenského zpravodajství (do listopadu 2012). Byl obviněn ze zneužití pravomoci v souvislosti se sledováním Radky Nečasové.

Roman Boček bývalý náměstek na ministerstvech dopravy a zemědělství, podle policie se měl podílet na vyjednávání s exposlanci ODS (Novinky.cz, 2013c).

Zásah byl proveden také v některých firmách a státních či krajských úřadech, například v Odboru městského investora pražského magistrátu. Součástí zásahu byly také domovní prohlídky zadržených i některých nezadržených, například u Libora Grygárka, dřívějšího náměstka pražského vrchního státního zástupce (iDNES.cz, 2013, strany 1, 2, 3, 4 a 5).

V den zásahu Petr Nečas podle médií zmizel. Podle známých informací o tom, kde je, neměli přehled ani jeho kolegové z ODS či koaliční partneři. Podle dostupných informací byl 13. 6. v budově úřadu vlády do 3:30 ráno, kdy skončila jeho schůzka se státními zástupci a Robertem Šlachtou o probíhající policejní akci, další informace pochází z ČTK, která napsala okolo 14. hodiny, že Petr Nečas je opět v budově úřadu vlády (Prachař et al., 2013). Na 16:45 pak ohlásil tiskovou konferenci. Na této konferenci Petr Nečas prohlásil, že nemá žádné důkazy o vině svých spolupracovníků a že jeho důvěra v ně nepoklesla. Zároveň prohlásil, že očekává od ÚOOZ více informací, naznačil, že by kauza mohla mít politický podtext, a kritizoval fakt, že byl případ převeden do působnosti státního zastupitelství v Olomouci. Prohlásil také, že se nedopustil ničeho nepoctivého a neplánuje rezignovat (Válková – Kopecký, 2013a). Ještě před tiskovou konferencí se začaly v médiích objevovat názory politologů, že má Petr Nečas odstoupit (Novinky.cz, 2013b), a podobně se vyjadřovala také opozice (Hrbáček, 2013b). Nečase brzy podpořilo vedení strany TOP09, které prohlásilo, že je jejich strana ochotna setrvat ve vládě s podmínkou, že se zbaví obviněných zaměstnanců (ČT24, 2013d), a grémium ODS, podle kterého policie zatím neuvolnila dostatečné množství informací (ČT24, 2013a).

Následující den (14. 6. 2013) předala ČSSD žádost o hlasování nedůvěře vládě předsedkyni Poslanecké sněmovny (Cechl, 2013). Petr Nečas se setkal s prezidentem republiky Milošem Zemanem, kterého navštívil také policejní prezident Martin Červíček a předseda nejsilnější opoziční strany ČSSD Bohuslav Sobotka (Kopecký – Wirtitzer, 2013).

V sobotu 15. června byla většina obviněných vzata do vazby, kromě Milana Kovandy, který se k činům přiznal a byl nadále vyšetřován na svobodě, Marka Šnajdra, který byl čerstvě zadržen po návratu ze zahraničí (Aktuálně.cz, 2013c), a Lubomíra Pouly, který i přes své zatčení nebyl obviněn (Hrubeš, 2013b). Během dne Petr Nečas prohlásil, že o sledování své ženy nevěděl, a omluvil se za své úředníky všem, kterých se to dotklo. Zároveň prohlásil, že Jana Nagyová nemůže setrvat ve své funkci a několikrát zopakoval, že nehodlá odstoupit (E15.cz, 2013).

Čtvrtý den po vypuknutí aféry, tedy v neděli 16. června 2013, strávil Petr Nečas z velké části ve Varšavě, kde v rámci Visegrádské čtyřky jednal s japonským premiérem (Vláda.cz, 2013). Během dne probíhala v médiích řada spekulací, jak se bude krize dále vyvíjet. Vicepremiérka Karolína Peake naznačila, že chce pokračovat, ale spíše bez současného premiéra, první místopředseda ODS Martin Kuba prohlásil, že je připraven převzít roli premiéra (Hofrichterová, 2013). Do médií se také dostala informace od Eduarda Bruny, advokáta Jany Nagyové, o tom, že Petr Nečas viděl fotografie ze sledování své ženy, když mu je Jana Nagyová ukázala. Podle Bruny mu ale neřekla, že zdrojem je Vojenské zpravodajství, ani že sledování zadala ona. Zároveň popřel fakt, že by Nagyová tlačila

na Nečase, aby se rozvedl (Válková – Kopecký, 2013b).

Téhož dne večer, po Nečasově návratu, se na Úřadě vlády konala jednání grémia ODS i jednání s koaličními partnery. Již před jednáním Petr Nečas naznačil, že by mohl podat demisi, když řekl: „A podstatou politiky je také, že žádná funkce není doživotní. Takže takto jsem k tomu vždycky přistupoval.“ (ČT24, 2013b). Po tomto jednání Petr Nečas na tiskové konferenci oznámil, že přejímá plnou politickou zodpovědnost a v pondělí předá svou demisi (a tudíž i celé vlády) prezidentu republiky. Zároveň ve svém projevu naznačil, že očekává pokračování koalice s jiným premiérem (ODS.cz, 2013b). Zároveň také oznámil svůj odchod z pozice předsedy ODS (Novinky.cz, 2013a).

Ačkoliv podáním demise skončilo období zkoumané v této práci, autor dále uvádí některé informace, které se objevily později během vyšetřování kauz. Autor vybral pouze ty informace, které mohou objasnit některé kroky realizované ve zkoumaném období, nesnaží se popsat vývoj kauzy.

Později v červnu (24. 6.) Petr Nečas prohlásil, že Jana Nagyová jednala s tzv. „kmotry“ Ivo Rittigem a Romanem Janouškem, aby pro něj získala zákulisní informace, které jsou podle něj v politice důležité. Zároveň s tím uvedl, že takováto jednání rozhodně nemohla způsobit, že by dotyční ovlivnili jeho jednání coby premiéra (Hrubeš, 2013a). V červenci pak v rozhovoru pro deník Právo Petr Nečas přiznal svůj vztah s Janou Nagyovou. Prohlásil, že mají vztah a že za Janou Nagyovou stojí. V rozhovoru potvrzuje také některé předchozí informace, například že viděl fotky ze sledování své ženy a že jej v den zásahu navštívili státní zástupci a ředitel ÚOOZ. Zároveň několikrát opakuje, že obvinění z korupce ve spojení s „rebelujícími“ poslanci je vykonstruovaný proces (Vaculík, 2013). Vztah Petra Nečase a Jany Nagyové potvrzuje také fakt, že si ji o několik dní později vyzvedl po jejím propuštění z vazby (ČT24, 2013e) a v září se s ní oženil (Gavenda et al., 2013).

Kapitola 3

Výzkum

3.1 Metodologie

3.1.1 Metodologický základ

Volba metod používaných v tomto výzkumu vychází ze samotné podstaty práce, kterou je intrinsitní případová studie vystupování politického činitele, tedy studie věnující se výhradně jednomu konkrétnímu případu, který zkoumá do hloubky (Hendl, 2008, s. 105). Cílem práce je charakterizovat politikovo vystupování v určitém období a sledovat případný vývoj jeho projevu v čase.

Rozhodování ve volbě metodologie vycházelo ze dvou základních metodologických přístupů. Jedním z nich je přístup kvantitativní, který je strukturovaným a selektivním procesem, zkoumá velmi specifické znaky a podléhá velmi jasným pravidlům. Výhodou je vysoká ověřitelnost výsledků a precizní, „matematické“ výsledky. Proti tomu stojí hermeneutický, kvalitativní přístup, kterému je bližší hlubší interpretační analýza. Kvalitativně je zpravidla zkoumáno výrazně menší množství textů, ale s výrazně větší otevřeností. Vzhledem k tomu, že jsou texty často interpretovány, jde o silně subjektivní způsob analýzy a zpravidla není možné dosáhnout plné reliability (Schulz et al., 2011, s. 29). Jak ale uvádí Helmut Scherer (Schulz et al., 2011, s. 30), mezi těmito variantami existuje řada dalších metod, které jsou směsí obou přístupů.

Vzhledem k cíli práce, kterým je deskripce a detailní zkoumání až nuancí ve změnách chování, byl zvolen kvalitativní přístup, tedy výběr a hloubková analýza omezeného počtu textů.

3.1.2 Výzkumný záměr a otázky

Záměr studovat charakteristiky vystupování vychází především z absence studií podobného druhu. Zatímco existují výzkumné práce, které se věnují politickému marketingu (Svobodová, 2010), politickému PR (Kašpar, 2009) či analýze vystupování v televizních pořadech (Jelínková, 2013), detailní analýzy konkrétní osoby, zejména politicky aktivní, jsou v českém prostředí velmi vzácné.

Jak uvádí Švaříček – Šedová (2007, s. 112), případové studie jsou jen složitě zobecnitelné, a tudíž lze očekávat, že práce nebude mít přímou aplikaci. Jejím cílem je vytvořit kvalitní deskripci, která může být podkladem pro další výzkumy, ať už v mediální či politologické oblasti.

Výzkumné otázky jsou formulovány takto:

1. Jaké charakteristiky má projev Petra Nečase?
2. Jak se jeho projev mění v závislosti na kontextu?
3. Jak se mění jeho projev v čase?

3.1.3 Výběr zdrojů

Jednou z analyzovaných oblastí je také neverbální komunikace, která je zaznamenána pouze na audiovizuálních záznamech. Zároveň lze audiovizuální záznamy považovat za nejvíce bezprostřední, například proto, že zaznamenávají situaci v úplném kontextu (na rozdíl od psaného slova) a není možné je stříhat bez toho, aniž by to divák zaznamenal (oproti audiozáznamu¹). Navíc se část vybraných materiálů odehrávala před živým publikem, či v přímém přenosu, nebyla tedy možnost je opakovaně natáčet a výsledek vytvářet editací více pokusů. Z těchto důvodů byly ze zkoumaných materiálů vyloučeny písemné příspěvky, jejichž autorem může být kdokoliv a politik je pod nimi pouze podepsán, a vzhledem k absenci záznamu neverbální komunikace byly také vyloučeny příspěvky rozhlasové.

Zdroje audiovizuálních materiálů byly zvoleny dva. Česká televize a její rozsáhlý videoarchiv (Česká televize, b) a archiv webových stránek politické strany ODS, umístěný na webu ODS.cz (ODS.cz, b).

Omezení televizí na Českou televizi (a tudíž vynechání komerčních médií v ČR) je zdůvodnitelné několika argumenty. V první řadě je Česká televize veřejnoprávním médiem, je tedy (na základě svého statutu (Česká Televize, 2012)) povinna na rozdíl od své konkurence vysílat vyvážené a „objektivní“ zpravodajství. Jakkoliv je tento předpoklad² v reálném světě naivní, pro potřeby této práce jsou záznamy ČT považovány za nejlepší dostupnou variantu, mimo jiné už proto, že vysílání ČT je kontrolováno jejími regulačními orgány (Zákon č. 231 (2001) a Zákon č. 483 (1991)). V druhé řadě se lze domnívat, že záznamy významných projevů premiéra republiky budou všemi televizními médii zpracovány podobně: jedná se o stejnou událost, která je sice různě editována, ale záznamy premiéra jsou víceméně shodné. Jednotlivé stanice tedy mají pravděpodobně exkluzivní záznamy jen v případě, kdy si premiéra pozvou do vlastního pořadu. Volba České televize má také pragmatický rozměr, na rozdíl od ostatních stanic poskytuje své i několik let staré záznamy veřejně, což umožňuje snadný přístup k záznamům nejen autorům práce, ale i jejím čtenářům, kteří tak mohou citované pořady sledovat bez omezení.

Doplňující zdroj ODS.cz byl zvolen z obsahových důvodů. Zpravodajství České televize zpravidla nevysílá kompletní záznamy vystoupení Petra Nečase a jeho tiskových konferencí,

¹Tato domněnka je založena z vlastní zkušenosti z práce v Českém Rozhlase

²alespoň je-li interpretován do důsledku

ale pouze sestřihy. Naopak ODS.cz obsahuje nesestřihané, setříděné a metadaty opatřené záznamy takovýchto vystoupení. Je třeba si uvědomit, že tyto záznamy jsou na webu jako součást politických public relations strany, mohou tam tedy nějaké záznamy chybět, nebo být upravené v souladu s potřebami strany.

Výběr pořadů ČT

Pro analýzu vystupování jsou vhodnější delší pořady, které poskytují kompletní kontext a co nejvíce záběrů zkoumané osoby. Proto jsou velmi vhodné pořady, které jsou vysílány živě – obsahují jen malý počet stříhů a malý podíl ilustrativního obrazového materiálu a naopak vysoký podíl záběrů aktérů pořadu. U ostatních pořadů si výzkumník nemůže být jistý, jaký podíl natočeného materiálu byl vynechán, či jak velké jsou časové prostoje mezi jednotlivými záběry.

Na základě těchto kritérií byly z databáze pořadů ČT vybrány takové pořady (zařazené do kategorií zpravodajství a publicistika), které poskytují co nejméně zkreslené záběry. U těchto pořadů pak byly výzkumníkem pročteny archivy pořadů a vybrány ty pořady, které ve svém popisu zahrnovaly buď přímo jméno Petra Nečase či poskytovaly důvodné podezření, že budou v pořadu ve větším objemu jeho záběry. Všechny tyto pořady byly výzkumníkem staženy³, zálohovány a jednou zhlédnuty.

Vybrány byly následující pořady:

- 168 hodin (Česká televize, a)
- Otázky Václava Moravce (Česká televize, c)
- Studio ČT24 (Česká televize, d)
- Studio Volby (Česká televize (e), Česká televize (f))
- všechny formy pořadu: Záznamy z jednání schůze Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky⁴

Výběr záznamů na ODS.cz

Podobný postup jako v případě pořadů České televize byl zvolen i pro výběr záznamů z webového archivu webu ODS.cz (ODS.cz, b).

Na tomto webu byly postupně procházeny všechny příspěvky označené štítkem Petr Nečas (ODS.cz, c), z nich vybírány pouze ty, které v sobě nesou videozáznam, a následně z nich vybírány ty, které nejsou příliš editovány a autor je považoval za relevantní, tedy ty související s Nečasovým výkonem. I tato videa byla stažena, zálohována a zhlédnuta.

³Za tímto účelem byl použit software `youtube-dl`: <http://youtube-dl.org/>

⁴konkrétně necitováno, v databázi ČT nemá jednotnou stránku

Selekce zdrojů

Popsanými způsoby bylo vybráno celkem 114 videí (88 z České televize a 26 z webu ODS.cz). Vzhledem k omezenému počtu kódovačů a rozsahu diplomové práce byl tento výběr dále redukován. Provedená redukce byla, podobně jako předchozí výběr, subjektivní a vycházela ze zpracované kapitoly „životopis Petra Nečase“ a předchozího shlednutí záznamů.

Do definitivního výběru byly zařazeny ty záznamy, které co nejlépe naplňovaly následující kritéria:

1. co nejdelší čas obsahuje záběry, na kterých je vyobrazen Petr Nečas
2. souvislost s kauzami kabinetu Petra Nečase

Tyto záznamy byly dále redukovány tak, aby vytvořily při zachování výzkumníkem zvládnutelného objemu zkoumaných zdrojů konzistentní a maximálně reprezentativní sestavu textů v následujících ohledech:

1. co nejvyšší diverzita žánrů (tiskové konference, záznamy z PSP ČR, politické debaty)
2. co nejvyšší diverzita časová (aby nebylo vynecháno dlouhé časové období)
3. co nejvyšší diverzita emocionální (aby byl Petr Nečas zkoumán v klidu i stavu emocionálního vypětí)

Na základě těchto kritérií byly vybrány následující mediální texty (řazeno chronologicky):

1. Záznam z hlasování od důvěře vládě ze dne 10. 8. 2010 (Česká televize, 2010a)
2. Otázky Václava Moravce ze dne 22. 8. 2010 (Česká televize, 2010b)
3. Interpelace na předsedu vlády 5. 5. 2011 (Česká televize, 2011)
4. Interpelace na předsedu vlády 9. 2. 2012 (Česká televize, 2012a)
5. Otázky Václava Moravce ze dne 9. 9. 2012 (Česká televize, 2012b)
6. Otázky Václava Moravce ze dne 17. 2. 2013 (Česká televize, 2013)
7. Petr Nečas vstoupil do druhého pilíře důchodové reformy (ODS, 2013)
8. Petr Nečas: Vyzývám orgány činné v trestním řízení k urychlenému objasnění všech souvislostí zásahu: 13. 6. 2013 (ODS.cz, 2013c)
9. Petr Nečas: Podám demisi na pozici premiéra: 16. 6. 2013 (Srnová, 2013)

3.1.4 Analýza mediálních textů

3.1.4.1 Volba zpracování textů

Pro další práci se ukázalo nezbytné získané materiály zpracovat. Pro zvolení vhodné metody je nejdůležitější zvážit charakter materiálu, cíl práce a s ním související zvolené paradigma výzkumu.

Na základě doporučení Švaříčka (Švaříček – Šedová, 2007) a vzhledem k tomu, že cílem této práce je deskripce, bylo jako vhodný výchozí přístup shledáno otevřené kódování. Při něm jsou jednotlivé části zkoumaného materiálu označovány specifickými značkami, kódy, které označují opakující se koncepty (Švaříček – Šedová, 2007, s. 211-212). Pozdější fáze kódování obnášely též prvky popisované Straussem a Corbinovou (in Hendl, 2008) jako součást axiálního kódování, zejména pak hledání příčinných souvislostí mezi kategoriemi.

3.1.4.2 Zpracování textů

Vybrané texty byly opakovaně sledovány a kódovány až do úplného nasycení kódů. Jednotlivá sledování kladla důraz na odlišné aspekty vystupování Petra Nečase. V průběhu práce byly opakovaně dotvářeny, slučovány, rozdělovány a obměňovány existující kódy, tak aby co nejlépe usnadňovaly výzkumníkovi následnou charakteristiku. Existující kódy byly slučovány do kategorií, vyšších celků, které představují abstraktnější vrstvu nad kódy. Kategorie byly použity jako základ pro tvorbu charakteristiky.

3.1.5 Tvorba charakteristiky

Cílem práce je vytvořit charakteristiku. K tomu bude využito dříve vzniklých kategorií, vycházejících z kódování jednotlivých textů. Lze předpokládat, že kategorie se budou do určité míry opírat o strukturu vycházející z teoretické části práce, ve které jsou popsány jednotlivé aspekty, které budou zkoumány. Na základě této domněnky bude charakteristika vystavěna na „technice vyložených karet“, která spočívá v představení jednotlivých kategorií, jejich signifikance a kontextu (Švaříček – Šedová, 2007, s. 226-227).

3.2 Zkoumané materiály

3.2.1 Charakteristika vybraných pořadů

V materiálech zvolených pro analýzu se vyskytuje několik velmi odlišných pořadů, které mají odlišná specifika a pro mluvčího poskytují zcela jiný kontext, např. komu promluvu adresuje, jestli je projev monologického či dialogického charakteru, zda a nakolik je projev připraven a nakolik vzniká spontánně.

Vzhledem k riziku duplikace informací jsou nejprve popsány jednotlivé pořady a teprve poté specifika konkrétních materiálů.

3.2.1.1 Otázky Václava Moravce

Pořad Otázky Václava Moravce je politický diskusní pořad vysílaný Českou televizí od roku 2004 (Česká televize, 2005, s. 27)⁵. Pořad trvá 60 minut a jsou do něj zváni především politici, kteří jsou konfrontováni s aktuálním děním, čemuž odpovídá motto pořadu: „Témata, o kterých se začne mluvit.“ (Česká televize, 2015a). Počet účastníků pořadu se liší, v některých případech je s moderátorem přítomen pouze jeden politik a je mezi nimi veden dialog (například: (Česká televize, 2010b)), v jiných případech se jednoho dílu účastní více politiků, pak jsou oba konfrontováni moderátorem a zpravidla na sebe reagují (například: (Česká televize, 2013)). V některých případech se také hosté střídají, není pravidlem, že hosté zůstávají v pořadu celých 60 minut (Česká televize, 2010b).

U pořadu Otázky Václava Moravce je poměrně složité jednoznačně určit typ dialogu. Je zřejmé, že jde o institucionální dialog, jak jej popisuje Čmejková et al. (2013), ale vzhledem k proměnlivému počtu účastníků jej nelze s jistotou označit za politický duel, ačkoliv splňuje jeho hlavní kritérium: existující konfrontaci a vyvolání kontroverze mezi účastníky.

3.2.1.2 Záznamy z PSP ČR

Mezi vybranými materiály se vyskytují dva druhy záznamů z Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky: *Záznam z hlasování o důvěře vládě* a *Interpelace na předsedu vlády*. Po technické stránce jsou oba tyto pořady velmi podobné, zachycují jednání PSP ČR a jeho průběh. Záznam probíhá na několik kamer, mezi kterými je v průběhu záznamu přepínáno, jde zejména o pohledy na jednotlivé mluvčí a na celý sál.

V čem se tyto dva záznamy liší, je formální průběh, zejména pak střídání aktérů, přičemž obě situace se řídí odlišnými paragrafy jednacího řádu Poslanecké sněmovny (Zákon č. 90/1995 Sb.).

Jednání o důvěře vládě probíhá standardním způsobem, zákon způsob jednání nijak neupravuje, probíhá rozprava popsána v sedmé části zákona, kde je průběh rozpravy detailně definován. Zjednodušeně řečeno mohou vystoupit všichni, kteří se do rozpravy přihlásí, přičemž délka projevu a počet projevů jedince může být hlasováním PSP omezen (Zákon č. 90/1995 Sb., část sedmá).

Interpelace neboli „veřejný dotaz vznesený na člena vlády“ (Linhart et al., 2003, s. 173) slouží k získávání informací od vládních činitelů. Jejich termín i průběh je v zákoně přímo definován. O pořadí poslanců, kteří se dotazují, rozhoduje losování. Ve vylosovaném pořadí poslanci pokládají své otázky, na které dotazovaný člen vlády bezprostředně odpovídá. Po jeho odpovědi může poslanec položit doplňující otázku, která je také bezprostředně odpovězena. Mezi podstatné aspekty analýzy projevů při interpelacích patří fakt, že jednotlivé příspěvky jsou časově omezeny a předem daná struktura otázek a odpovědí zajišťuje, že předseda vlády (či jiný dotazovaný) má vždy poslední slovo (Zákon č. 90/1995 Sb.). Časová omezení jsou následující:

- Otázka: 2 minuty

⁵s přestávkami (Česká televize, 2015b)

-
- Odpověď: 5 minut
 - Doplňující otázka: 1 minuta
 - Odpověď na doplňující otázku: 2 minuty

Interpelace vnímány subjektivně Autor v rámci této práce sledoval kromě zkoumaných dvou také řadu dalších interpelací. Přestože jsou interpelace nepochybně podstatnou součástí demokratických procesů fungování vlády a Parlamentu České republiky, jeho realizace zanechala v autorovi práce dojem „divadelní hry pro publikum“. Jednotlivá vystoupení jsou alespoň částečně připravena⁶ a působí spíše jako porovnávání síly a vystoupení pro diváky.

3.2.2 Charakteristika vybraných materiálů

V této části jsou stručně shrnuty obsahy a specifika jednotlivých materiálů určených k analýze v této diplomové práci. Je zde uveden především souhrn obsahu a průběhu jednotlivých materiálů a zmíněny konkrétní zajímavé body. Časové údaje jsou uváděny pouze v případě, že se Petr Nečas v pořadu nevyskytuje po celou dobu záznamu.

3.2.2.1 Záznam z hlasování od důvěře vládě ze dne 10. 8. 2010

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2010a)
- Celková délka: 7:39:25
- Výskyt Petra Nečase: 0:01:55–0:04:08, 0:08:55–0:25:25 a 7:02:05–7:05:00

Tento záznam z jednání Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ukazuje projednávání a hlasování o důvěře vládě. Jde o první hlasování o důvěře vládě po volbách do PSP ČR v roce 2010.

V první části Petr Nečas představuje personální složení své vlády složené ze stran ODS, TOP09 a Věcí Veřejných. Po následujících formalitách Petr Nečas formálně žádá Poslaneckou sněmovnu o udělení důvěry, součástí této žádosti je také částečné představení programu vlády. Při tomto projevu často nahlíží do papíru, lze se domnívat, že jej čte.

Poté je zahájena rozprava, které se účastní především opozice. Ta kritizuje zejména plány nové vlády. Rozprava je poté uzavřena Petrem Nečasem, který za rozpravu poděkuje (děkuje za kritiku a věcnost debaty) a vyzve ke spolupráci během následujícího vládního období. Poté dojde k hlasování, ve kterém vláda získá důvěru PSP ČR.

Průběh schůze i všechny projevy Petra Nečase jsou především formální. Na nikoho nereaguje, pouze oznamuje své myšlenky. Zároveň lze předpokládat, že si v dané chvíli byl

⁶Podle jednacního řádu (Zákon č. 90/1995 Sb.) Sněmovny jsou mluvcí přihlašováni dopředu a s konkrétním tématem, mají tedy obsah alespoň částečně připraven. Premiér dostává od předsedy Sněmovny jednotlivé přihlášky k interpelacím, ví tedy, na co se má připravit.

jistý, že mu Sněmovna udělí svou důvěru, vzhledem k tomu, že v této době byla čerstvě podepsána koaliční smlouvu.

3.2.2.2 Otázky Václava Moravce ze dne 22. 8. 2010

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2010b)
- Celková délka: 1:02:01
- Výskyt Petra Nečase: 0:03:15–0:39:40

Tento pořad se odehrává necelé dva týdny poté, co vláda získala důvěru Poslanecké sněmovny. V době, kdy je pořadu účasten Petr Nečas nejsou ve studiu přítomni další hosté, jde tedy pouze o dialog Petra Nečase a Václava Moravce. Společně řeší především plány Nečasovy nové vlády a její první kroky učiněné v doposud krátkém funkčním období.

Na tomto konkrétním pořadu je velmi zajímavé, jak pozitivně se zdá být Petr Nečas naladěný. Oproti jiným vystoupením se zde velmi pravidelně usmívá, působí více uvolněně než v pozdějších pořadech a v některých případech dokonce výrazněji vtipkuje.

3.2.2.3 Interpelace na předsedu vlády 5. 5. 2011

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2011)
- Celková délka: 0:51:26

Tento záznam pochází z interpelací na předsedu vlády, které se konaly dne 5. 5. 2011. Oproti běžným interpelacím se liší v tom, že trvá pouze zhruba 50 minut, Petr Nečas poté odchází na setkání se zahraniční delegací. Interpelace probíhá v období relativního politického klidu, jedinou kauzou v tomto období byla kauza financování strany Věcí veřejných, která se Nečase týkala jen nepřímo.

Mezi zmiňovaná témata patří: zakázka firmy ABL v souvislosti s přesunem GSA do Prahy, kritika reforem a jejich negativní dopad na běžné občany, problematika soudních talárů nebo Libor Michálek jako člen antikorupčního týmu Radka Johna.

3.2.2.4 Interpelace na předsedu vlády 9. 2. 2012

(Česká televize, 2012a)

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2012a)
- Celková délka: 1:29:25

Tato interpelace zde dne 9. 2. 2012 byla vybrána na základě časové souvislosti se zveřejněním platu a odměny Jany Nagyové (detailně popsáno v části 2.5.3.8), což je také jedno z témat interpelací. Speciálně na toto téma reaguje Nečas velmi intenzivně, což je reflektováno při analýze.

Mezi další témata patřilo mimo jiné: plány v oblasti podpory podnikání, jaderná energetika a její evropská regulace, krize ve školství, zástavní právo na obecních nájemních budovách postavených s pomocí fondu, neschopnost ministra školství, dlouhodobý ekonomický výhled či problematika přeběhlictví poslance Wolfa za minulé vlády.

Na těchto interpelacích je zajímavé, že několik dotazujících se pochází z ODS, tedy strany, jíž byl v dané době Petr Nečas předsedou.

3.2.2.5 Otázky Václava Moravce ze dne 9. 9. 2012

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2012b)
- Celková délka: 1:01:13
- Výskyt Petra Nečase: 0:03:40–0:50:55

Tento díl Otázek Václava Moravce se odehrává v době vládní krize související s takzvaným stabilizačním balíčkem, proti kterému se obrátila část poslanců ODS (více viz 2.5.3.5). Kromě Petra Nečase nejsou ve studiu další hosté. Petr Nečas je v rozhovoru konfrontován především v souvislosti s touto kauzou a s ním spojenými změnami daně z přidané hodnoty, které Petr Nečas obhajuje. Vzhledem k tématu a otázkám je Petr Nečas postaven do defenzivy, ve které obhajuje svou vládu a její výsledky a vymezuje se vůči zmiňovaným „rebelujícím poslancům“.

3.2.2.6 Otázky Václava Moravce ze dne 17. 2. 2013

- Konkrétní záznam: (Česká televize, 2013)
- Celková délka: 1:01:25

Tento díl Otázek Václava Moravce je proti ostatním dvěma zkoumaným odlišný v tom, že se debaty kromě Petra Nečase a Václava Moravce účastní též další účastník. Tím je Bohuslav Sobotka, v době natáčení pořadu předseda politické strany ČSSD (Sobotka, 2015).

Oba hosté spolu přímo příliš neinteragují, komunikují s moderátorem a na svého partnera v debatě reagují pouze nepřímo, vyjadřováním se k promluvě svého oponenta moderátorovi. Ačkoliv společně nekomunikují přímo, alespoň v některých případech se objevuje vzájemná interakce v oblasti neverbální komunikace. Například v debatě o pronájmu letounů Gripen se Petr Nečas opakovaně obrací na Bohuslava Sobotku. Debata není příliš intenzivní, ale objevují se v ní nepřímé útoky ze strany Bohuslava Sobotky na stav a výsledky vlády Petra Nečase, od Petra Nečase především na historické vlády ČSSD a důsledky jejich vládních rozhodnutí.

Petr Nečas: ... mimochodem, za sociálně demokratických vlád jsme se pohybovali až na sedmáctém místě, to znamená měli jsme tehdy jednu z nejvyšší nezaměstnaností v rámci Evropské Unie. ... (Česká televize, 2013, 32:55)

Petr Nečas: Prosím, přestaňme jakýmsi způsobem nalhávat veřejnosti, že něco jako majetková příznání vyřeší problém daňových úniků. Nevyřešilo nikde ve světě. Majetková příznání, s výjimkou, s výjimkou veřejných činitelů mají smysl tam, kde jsou majetkové daně. Neexistuje prakticky žádná země v Evropské unii, která by měla majetková příznání bez toho, aby tam byly zavedeny majetkové daně. Potom je poctivé z vaší strany říci, že chcete zavést majetkové daně. (Česká televize, 2013, 47:53)

Ačkoliv jde vzhledem k přítomnosti dalšího diskutéra v debatě o odlišný průběh střídání replik, není zde viditelný rozdíl v projevech komunikačního násilí proti ostatním pořadům Otázky Václava Moravce, ve kterých je Petr Nečas ve studiu sám pouze s moderátorem.

Hlavními tématy debaty bylo jmenování ministra obrany (viz 2.5.3.7), prodloužení smlouvy o letounech Gripen, míra nezaměstnanosti a vliv vládních reforem na její vývoj.

3.2.2.7 Petr Nečas vstoupil do druhého pilíře důchodové reformy

- Konkrétní záznam: (ODS, 2013)
- Celková délka: 0:03:17

Tento záznam pochází z konference *Budoucnost českého penzijního systému*, na které Petr Nečas před novináři vstoupil do takzvaného druhého pilíře penzijního systému (Koubová – Špačková, 2013), který jeho vláda zavedla (Aktuálně.cz, 2014). Ve videu Petr Nečas po vstupu do druhého pilíře odpovídá novinářům na jejich otázky k tomuto penzijnímu systému a ke dříve spuštěné informativní kampani o něm (Medek et al., 2013).

V úvodu je vidět podpis samotný. Při něm Petr Nečas zjevně vyčkává na fotografie, aby si jej při aktu stihli vyfotit, a teprve poté provede podpis samotný. Záznam pokračuje nspecifikovaně později, kdy odpovídá v souvislosti s tímto vstupem do druhého pilíře na otázky novinářů. Z osob pohybujících se na pozadí záběrů se autor domnívá, že jde o spontánní rozhovor s novináři, nikoliv o velmi organizovanou tiskovou konferenci. Zatímco na většinu otázek reaguje „běžně“, na jednu z doplňujících otázek o prodloužení druhého pilíře reaguje poměrně tvrdě. Jde o otázku, ve které se novinář ujišťuje, zda chápe Nečasovu odpověď správně.

Petr Nečas: Zákon mluví jednoznačně, že pro lidi starší třicetipěti let ta možnost končí třicátého června letošního roku

Novinář: Neuvažujete tedy o tom, že se to otevře?

Petr Nečas: Já sem řekl, že zákon mluví jednoznačně (otáčí se pryč) (ODS, 2013, 0:38)

Technická poznámka: Při snaze dohledat toto video na webu ODS.cz nebyl autor úspěšný, ačkoliv se z jeho záznamů zdá, že jej několik měsíců před psaním práce převzal

právě odtud. Tomu nasvědčuje i fakt, že je video publikováno na oficiálním Youtube účtu ODS⁷. Příslušný článek z webu ODS.cz není k dohledání ani pomocí služby Archive.org⁸, která ukládá historické verze webových stránek.

3.2.2.8 Petr Nečas: Vyzývám orgány činné v trestním řízení k urychlenému objasnění všech souvislostí zásahu: 13. 6. 2013

- Konkrétní záznam: (ODS.cz, 2013c)
- Celková délka: 0:03:26

V tomto videu je zaznamenána tisková konference ze dne 13. 6. 2013, jejíž okolnosti jsou detailně popisovány v části Kauza Nagyová a rozpad vlády (2.5.3.9). Tato tisková konference se konala v den, kdy proběhly policejní akce, během nichž byla zatčena řada osob a mezi nimi také Nečasova vedoucí kabinetu a, jak se později ukázalo, milenka.

Na tiskové konferenci Petr Nečas komentuje aktuální stav, prohlašuje, že se domnívá, že nedošlo k trestné činnosti, negativně hodnotí fakt, že kauza spadá pod státní zastupitelství v Olomouci, a prohlašuje, že se nedopustil žádného jednání, kvůli kterému by měl odstoupit z pozice předsedy vlády. Později odpovídá na dvě otázky médií.

Samotný projev má Petr Nečas pravděpodobně připraven písemně, při projevu opakovaně shlíží dolů, jako by něco četl, samotné podklady nejsou na záznamu vidět. Projev působí velmi neutrálně až odtažitě. Po obsahové stránce jde o řadu nepřiliš provázaných informací, které působí spíše jako „fráze tiskových mluvčích“ než vyjádření k situaci.

Očekávám, že orgány činné v trestním řízení urychleně sdělí důvody které vedly Útvar pro odhalování organizovaného zločinu a státní zastupitelství k takto rozsáhlé akci. V této souvislosti mě nemůže nepřekvapit fakt, že údajnou trestnou činnost v Praze, prováděnou lidmi s trvalým bydlištěm v Praze, dozoruje policejní jednotka Vrchního státního zastupitelství Olomouc v Ostravě. Já osobně i moji spolupracovníci jsme připraveni poskytnout veškerou součinnost, ale podobné účelové změny jednotlivých typů státních zastupitelství ve své době byly právem kritizovány v kauze Jiřího Čunka. Vždy jsem usiloval o politickou nezávislost orgánů činných v trestním řízení. K zadržení paní vrchní ředitelky Jany Nagyové mám jen ten komentář, že má důvěra k ní nepoklesla a nemám důvod se domnívat, že se dopu-dopustila jakýchkoliv nezákonností. (ODS.cz, 2013c, 0:28)

Na Nečasově projevu je také zajímavé jeho jediné přeréknutí. To se vyskytuje na místě, kdy Petr Nečas mluví o nevině Jany Nagyové. To může být jen náhoda nebo také známka zvýšeného stresu.⁹

⁷<https://www.youtube.com/channel/UCj4ordlYtXhr1zY7Wee5fcQ> [cit. 2015-05-04]

⁸<https://archive.org/>

⁹Zde si autor netroufá vést hlubší interpretaci a usuzovat z tohoto přeréknutí například lež, ačkoliv tuto možnost nevyklučuje

3.2.2.9 Petr Nečas: Podám demisi na pozici premiéra: 16. 6. 2013

- Konkrétní záznam: (Srnová, 2013)
- Celková délka: 0:06:21
- Výskyt Petra Nečase: 0:00:00–0:06:21

Na této tiskové konferenci Petr Nečas oznámil své podání demise na pozici předsedy vlády. Oznamuje jej na této tiskové konferenci dopředu, samotný akt byl proveden o den později, 17. 6. 2013. Ve svém projevu Petr Nečas prohlašuje, že jeho osobní život zatěžuje českou politickou scénu a přejímá za kauzu politickou zodpovědnost. Projev je pronesen spatra, nenahlíží při něm do žádných podkladů. Při projevu je obklopen grémiem ODS.

Tato situace je také zaznamenána na webu ODS.cz (ODS.cz, 2013a). Toto video zabírá Petra Nečase z jiného úhlu, je kratší, zahrnuje pouze prohlášení Petra Nečase, bez úvodu a bez následných otázek.

V tomto záznamu je poměrně zřetelné uvolňování napětí Petra Nečase, zejména v neverbální komunikaci. Na počátku svého monologu stojí Petr Nečas silně opřeny celými dlaněmi o řečnický pult, ke konci monologu poprvé jeho ruce tuto pozici opustí a počíná s viditelnou gestikulací. U druhého dotazu (v čase 5:20) dokonce v reakci na otázku ČTK nejprve skáče novináři do řeči a později dokonce vtipkuje.

3.2.2.10 Shrnutí zkoumaných materiálů

Celkem bylo zkoumáno zhruba šest hodin materiálu rozloženého mezi televizní debaty, politické projevy v PSP ČR a tiskové konference. Tyto materiály úspěšně saturují potřeby autora práce získat vhled do veřejného vystupování zkoumané osoby. Zejména v případě interpelací se autorovi zdálo, že další rozšiřování tohoto materiálu by bylo neúčelné s ohledem na jejich repetitivnost a omezený debaťní potenciál.

3.3 Charakteristika projevu

Na základě kódování a vzniklých kategorií vám autor v následující části textu předkládá charakteristiku projevů Petra Nečase. Ta je organizována podle již zmíněných kategorií tak, aby související charakteristiky na sebe navazovaly, usnadnily čtenáři orientaci a poskytly kompletní přehled včetně ukávek. Na závěr je celá charakteristika ještě jednou shrnuta.

3.3.1 Informace k přepisům

V přepisech je užívána sada transkripčních značek z Korpusu DIALOG přejatá z Čmejková et al. (2013). Níže jsou uvedeny vysvětlení vybraných značek:

=	okamžitá návaznost na komunikačního partnera
[text]	mluví s partnerem přes sebe
<u>nevadí</u>	zdůraznění slabiky/slova
věcí:	protažení (přecházející) hlásky
(.) (..) (...)	pauzy (liší se délkou)
.	klesnutí hlasem
,	drobné stoupnutí hlasu
?	výrazné stoupnutí hlasu
let-	nedokončené slovo
<slovo>	proneseno ve smíchu
()	nesrozumitelný výraz
((nádech))	komentář přepisovatele

3.3.2 Jazyková charakteristika

3.3.2.1 Útvar národního jazyka

Petr Nečas ve svých veřejných vystoupeních užívá spisovnou češtinu. V některých případech sklouzne moravskoslovenskému interdialektu ve výslovnosti (viz níže) nebo při volbě a skloňování slov. Při výzkumu nebyly nalezeny žádné faktory, které by k těmto odchylkám od spisovného jazyka vedly.

Já bych řekl, že to je otázkou několikati týdnů (Česká televize, 2010b, 10:25)

... čili částka, která je naprosto ustojitelná (Česká televize, 2012b, 16:37)

... tady jde o desítky (.) stovky miliard, které z našich kapek a ať již jako spotřebitelů nebo daňových poplatníků... (Česká televize, 2013, 55:48)

3.3.2.2 Ortoepická správnost projevu

Významná část projevů Petra Nečase vykazuje vysokou míru ortoepické správnosti, jeho projev je precizní dochází tak pouze k drobným deviacím od normy. Ty zpravidla vychází z již zmiňovaného moravskoslovenského interdialektu. Níže jsou uvedeny ty ortoepické chyby, které se v Nečasově projevu objevují opakovaně.

Výslovnost slovesa být v přítomném čase Petr Nečas má ve svých projevech specifickou výslovnost slovesa být v přítomném čase, zejména pak první osoby množného čísla, tedy tvaru *jsme*, který zpravidla vyslovuje jako *zme* nebo *jzme*.

Samozřejmě, že jzme očekávali ta čísla... (ODS, 2013, 1:20)

Při nákupu mediální prostorů jzme čerpali ze... (Česká televize, 2012a, 1:23:47)

... které zme ušetřili... (Česká televize, 2010b, 5:01)

V jiných osobách se tato ortoepická chyba neobjevuje, a to i přesto, že jde o stejnou promluvu:

Já jsem vycházel z toho, že jsou... (ODS, 2013, 0:18)

V těchto případech lze dokonce uvažovat o dvou ortoepických chybách. První, zřejmou, chybou je vyslovování hlásky *z* namísto hlásky *s* ve slově *jsme*, neboť zde není důvod pro asimilaci znělosti či jinou změnu výslovnosti. Možnou diskutabilní chybou je pak vyslovování hlásky *j* na počátku slova. Podle Staňka (1956) je dána přednost vyslovování bez *j* vyjma specifických případů, například takových, kde může docházet k záměně s příslovcem *sem*. Stejný přístup k výslovnosti slovesa *být* je též v současné době v Českém rozhlase, kde je výslovnost s *j*- považována za hyperkorektní (s patřičnými výjimkami)¹⁰. Jako protiargument lze namítnout, že v případě veřejných projevů premiéra republiky či jiných významných politických aktérů je hyperkorektnost přijatelná.

Chybějící hláska při asimilaci znělosti „kd“ na počátku slova V některých případech vynechává Petr Nečas hlásku *g* na počátku slova v případech, kde dochází k asimilaci znělosti hlásky *k* na hlásku *j* ve slovech jako *kdo* nebo *kdysi*.

My zme o tom mluvili, dysi, dysi v Impulzu... (Česká televize, 2010b, 13:39)

...někoho, do pro ten rezort hodně udělal... (Česká televize, 2013, 10:15)

...dežto návrh, který dáváme teď... (Česká televize, 2012b, 9:48)

Podle Pálkové (1994) spadá takováto výslovnost velmi výrazně do obecné češtiny, jde tedy o porušení normy.

Výslovnost slova „čtyři“ a příbuzných číslovek Petr Nečas opakovaně ve svých projevech vyslovuje číslovku *čtyři* jako *štyry* a podobně vyslovuje též další příbuzné číslovky jako *čtrnáct*, *čtyřicet* nebo *čtvrt*. Norma žádá nezměněnou výslovnost obou hlásek, takováto výslovnost je tedy ve spisovném jazyce nepřipustná (Palková, 1994).

Tehdy to znamenalo zvýšení zdanění o dvacetštyry miliard korun. (Česká televize, 2012b, 9:45)

...v žádném případě nevedla ke zvýšení cen o štyry procenta (Česká televize, 2011, 45:15)

...několik miliard, tři štyry miliardy... (Česká televize, 2010b, 37:43)

¹⁰Zde si autor dovoluje necitovat, vychází z vlastních zkušeností z kurzů hlasové výchovy realizované v rámci tvůrčí skupiny elévů Českého rozhlasu.

Responzní a hezitační zvuky Součástí projevu Petra Nečase jsou i hezitační zvuky, tedy zvuky které doprovází proces přemýšlení, hledání vhodného výrazu a podobně. Zpravidla jde o zvuky jako *e* či *em* (Jílková, 2006). Ty se v Nečasově projevu vyskytují pravidelně ve všech projevech. Jsou zpravidla krátké, nepůsobí příliš rušivě, neovlivňují celkové vnímání obsahu.

Hezitační zvuky v promluvách Petra Nečase jsou zpravidla krátké a přímo předcházejí vyslovenému slovu, jde tedy pravděpodobně především o hledání vhodných výrazů.

Hezitační zvuky sami o sobě jsou běžnou součástí lidských projevů a není proto překvapivím, že se objevují také v projevech Petra Nečase. Zajímavé ale je, že se hezitační zvuky nevyskytují v záznamech tiskových konferencí¹¹, zcela nepřítomné jsou vždy v úvodním monologu či oznámení, které se provádí předtím, než novináři pokládají otázky. V odpovědích na otázky se již hezitační zvuky opět vyskytují. Na tomto základě se lze domnívat, že své úvodní monology měl Petr Nečas velmi dobře připraveny nebo se je dokonce naučil z paměti. To koreluje s jejich teatrálností, která také svádí k domněnce důkladně připraveného textu.

... vyžaduje e souhlas všech tří koaličních předsedů: (Česká televize, 2013, 5:10)

Naopak se v projevech Petra Nečase vůbec neobjevují responzní zvuky a částice. Ty plní fatickou funkci, pomáhají udržovat kontakt, vyjádřit souhlas či nesouhlas nebo dát najevo zájem o konverzaci (Jílková, 2006). Petr Nečas je nepoužívá ani v situacích, kdy přímo mluví s novináři či s moderátorem ve studiu.

Prodloužené vokály na koncích slov Petr Nečas má tendenci prodlužovat vokály na koncích slov. Tedy vyslovovat tyto samohlásky delší, než jak očekává norma. Lukavský (2000, s. 13) uvádí správnou délku dlouhých vokálů jako dvojnásobnou až trojnásobnou délku vokálů krátkých, přičemž Petr Nečas prodlužuje dlouhé vokály pět až šestkrát proti krátkým (Česká televize, 2012b, 4:14, slovo: věci).

Tento fenomén se vyskytuje zejména tam, kde Petr Nečas jedná spontánně, bez přípravy, tedy zejména v pořadu Otázky Václava Moravce či při odpovědích novinářům. Ale ani v těchto případech nejde o pravidlo, velmi prodloužené vokály se objevují spíše výjimečně. Z toho důvodu lze usuzovat, že tyto prodloužené vokály jsou alternativní náhražkou hezitačních zvuků.

... má důvěru mezinárodních institucí: (Česká televize, 2012b, 4:14)

... vyžaduje e souhlas všech tří koaličních předsedů: (Česká televize, 2013, 5:10)

... i na webu ministerstva práce a sociálních věcí: (ODS, 2013, 0:27)

¹¹Ze zkoumaných materiálů jde o dvě tiskové konference v souvislosti s kauzou Nagyová: ODS.cz, 2013c a Srnová, 2013

Chybějící mezera či ráz mezi slovy V některých případech, zejména pokud při mluvě Petr Nečas pospíchá, nebo je v rozhovoru více emočně angažován, dochází k chybějícímu rázu mezi jednotlivými slovy, které se tak slévají v jeden zvuk. Výsledek je pak méně srozumitelný.

Já se takhle nešpičkuje (Česká televize, 2010b, 6:30)

Za prvé to není automobilovýlobista (Česká televize, 2010b, 13:00)

Přereknutí V promluvách Petra Nečase se také objevují různá přereknutí, tedy spíše omylem chybně vyslovená slova či věty. Takové chyby se od ostatních odlišují tím, že se vyskytují pouze jednotlivě, nejde tedy o opakující se fenomén jako v případně výše zmíněného *jzme*. Přereknutí se objevují jak na úrovni slov, tak na úrovni vět. Na úrovni slov zpravidla Petr Nečas bez komentáře pokračuje dál, u vět dochází k reformulacím. Ani v jednom případě ale nejde o příliš výrazné jevy, které by překračovaly obvyklou míru a rušily tak diváka.

Já nechci, aby se občanští demokraté transformovali (Česká televize, 2012b, 26:54)

3.3.2.3 Cizí a odborné termíny

Vzhledem k tomu, že všechny zkoumané projevy se odehrávají v rámci politického diskurzu, není velkým překvapením, že se v projevu objevuje řada odborných termínů a cizích slov, které jsou s politikou spjaty, například:

Protože se to týká průřezově drtivé většiny resortů (Česká televize, 2010b, 8:55)

Snižujeme deficit veřejných financí (Česká televize, 2012b, 4:15)

Ta rozpočtová praxe vypadá trošku jinak (Česká televize, 2012b, 7:17)

Ačkoliv jsou tyto termíny odborné, jsou nedílnou součástí politického diskurzu a jsou tak běžnou součástí zpravodajství či publicistiky masových médií. Jde tak o termíny obvyklejší, které alespoň do jisté míry zná běžný divák. Vedle těchto termínů Petr Nečas používá spíše výjimečně také slova velmi neobvyklá, například *kacěřovat* (Česká televize, 2012a, 1:02:50), *kapric* (Česká televize, 2012b, 22:13) či *ostrakizovat* (Česká televize, 2013, 10:15).

Všechny cizí a odborné termíny jsou užívány správně, nedochází k záměně termínů. Jedinou chybou na kterou autora práce během kódování narazil, je chybné vyslovování slova *terciární* jako *terciální*. To se v této chybné formě objevuje opakovaně (Česká televize, 2012a, 2010b, 27:20, 20:20)

3.3.2.4 Syntaktické chyby

Ve spontánních projevech Petra Nečase se objevují syntakticky chybné formulace. Ty pravděpodobně vznikají v důsledku formování myšlenek v průběhu jejich vyslovování. I přesto že jde o zjevná porušení syntaxe českého jazyka, v projevech Petra Nečase jde zpravidla o takové chyby, které nemají fatální dopad na komunikaci, neboť je možné promluvě stále porozumět například dovozením z kontextu, jak je vidět na obou ukázkách:

Určitě to líbivé gesto nebylo (.) e já jsem za posledních dvanáct let prakticky než vlakem nebo autem jinak v Berlíně nebyl, každý kdo tam cestuje tak ví že než se dostanete scentra Prahy na letiště než vás odbaví, hodina letu potom odbavení na místě přeletu, potom zase cesta do centra Berlína tak zjistíte že vám to zabere tři tři aa půl hodiny uplně stejně jako cesta autem (.) čili tam kde je to dejme tomu do čtyř (.) do pěti hodin, což (.) odhadnu jako dojezdová vzdálenost Praha Rožnov pod Radhoštěm, <kterou jsem zvyklý dlouhá léta e jezdit> a kde vede dálnice takže Bratislava Budapešť Berlín Vídeň a podobně je logické, že člověk ušetří dokonce čas. Dokonce [ušetří čas] (Česká televize, 2010b, 3:35)

=Brusel už by bylo trošku nepřirozené a to by skutečně bylo tam by to bylo laciné populistické gesto(Česká televize, 2010b, 4:15)

3.3.3 Intonace

Petr Nečas má ve svých projevech specifickou intonaci. Ta se projevuje velmi často kladenými důrazy ve větách, často spojenými také s opakováním či rozvíjením pojmu. Větší důraz se projevuje prodloužením mezislovních intervalů, vyšší hlasitostí i preciznější výslovností. Důrazy zpravidla doprovází také výraznější akcentační gesta.

Já jsem tam také řekl že základ musí být v úsporách. A my to také děláme, jenom za rozpočtový roky dvatisíceset a dvatisícejedenáct jsme v resortních kapitolách ušetřili osumdesát miliard korun, osmdesát miliard korun, z toho téměř deset miliard korun na mzdových nákladech, my jsme propustili patnáct tisíc státních zaměstnanců. Čili to není pravda že to nenaplnujeme, naplnujeme, jenomže v této chvíli se státní rozpočet (..) dostal již na dřev (..) kdy skutečně další (.) škrty by znamenaly: větší podvazování ekonomického růstu protože nám neustále klesá vládní spotřeba (.) dyž jí dále snížíme, tak tím dusíme ekonomický růst více, než když o pouhý jeden procentní bod, a o tom se teď vede debata, o pouhý jeden jediný procentní bod zvedneme daň z přidané hodnoty. . . (Česká televize, 2012b, 14:05)

V některých případech se zdá, že umístované mezery v promluvách jsou jen důsledkem nesprávného dýchání, neboť na daném místě neplní pauza žádnou specifickou funkci. Níže je uveden příklad, ve kterém lze jednotlivé nádechy auditivně rozpoznat. Autor se tedy domnívá, že některá intonační specifika Petra Nečase vychází z jeho (absence) práce s dechem při mluvě.

Vážená paní předsedkyně vážené paní poslankyně vážení e páni poslanci e povinnost advokátů nosit stavovský oděv takzvaný (.) talár (.) ee byla zavedena ((nádech)) novelou zákona o advokacii, číslo dvěstědevatenáct lomeno dvatisícdevětsbírky s účinností od prvního září ((nádech)) roku dvatisíce ((nádech)) devět. Touto novelou bylo do zákona o advokacii (.) doplněno ustanovení paragrafu sedmnáct á v tomto znění. ((nádech)) V odstavci prvním v trestním řízení před soudem, ((nádech)) v řízení před nejvyšším soudem, nejvyšším správním soudem a ústavním soudem ((nádech)) je advokát povinen používat stavovský oděv advokáta. ((nádech)) A odstavec druhý téhož paragrafu, ((nádech)) komora stavovským předpisem stanoví vzhled stavovského oděvu (.) advokáta. . . (Česká televize, 2011, 23:42)

3.3.4 Obsah sdělení

3.3.4.1 Struktura výpovědi

Odpovědi Petra Nečase jsou v mnoha případech dobře rétoricky formulovány s ohledem na posluchače a cíl vyjadřované informace. Je velmi typické, že delší promluvy, jejichž obsah je zpravidla výčtem infomací, jsou opatřeny závěrem. Ten buď shrnuje již řečené podstatné informace nebo zdůrazňuje určité body z promluvy, které řečník považuje za důležité.

. . . a navíc to znamená velmi výrazný inflační impuls. Protože u veškerého zboží, které je vy snižené sazbě, tak se bude opakovat ten téměř štyrpro-štyřprocentní skok směrem nahorů, ale přece si nikdo teď vážně nemůže myslet, že ve stávající ekonomické situace se všichni v tom řetězci od výrobce po prodejce zřeknou (.) té té marže, kterou mají ve výši dvou a půl procentního bodu dyž by poklesla ta sazba z dvaceti procent na sednáct a půl procenta (...) [čili by] to byl velmi výrazný inflační inpulz. (Česká televize, 2012b, 29:25)

Takovéto strukturování promluv může být samovolné nebo může jít o cílenou techniku. Ta je v souladu s obvyklými doporučeními v odborné rétorické literatuře, podle které tato struktura zvyšuje pravděpodobnost předání informace komunikačním partnerům a zlepšuje celkovou srozumitelnost průběhu komunikace. (Špačková, 2011)

3.3.4.2 Přiložená informace

Při odpovědích na otázky Petr Nečas velmi často kromě odpovědi přikládá do své promluvy další informace, které si jeho komunikační partner nevyžádal. Zpravidla jde o takové informace, které slouží Nečasově zájmu, tedy různá doplňující fakta a argumenty k probíranému tématu, které ale nejsou odpovědí na položenou otázku.

(debata v souvislosti s „rebelujícími poslanci“ a jejich odmítnutím balíčku zahrnujícího též změnu DPH)

Václav Moravec: Předpokládám správně pane premiére že ste na začátku týdne nebyl překvapen (.) tou rebelií v Občanské demokratické straně?

Petr Nečas: =Nebyl sem překvapen, a počítal jsem s ní: a já jenom uvedu že když se vede ta debata kolem daně z přidané hodnoty tak za (.) poslední tři roky z dvacetisedmi členských zemí Evropské unije zvýšilo daň z přidané hodnoty osumnáct z nich, zatímco v roce 2007 byla průměrná výše (.) základní sazby daně z přidané hodnoty devatenáct a půl procenta, letos už je dvacetjedna, procent. Čili my budeme pouze v průměru Evropské unije... (Česká televize, 2012b, 8:22)

Jak je vidět na příkladu, k velmi krátké a neobsažné odpovědi na otázku je přiložena výrazně delší nesouvisející informace, která podporuje zamýšlený krok Nečasovy vlády obecně i v rámci právě řešeného sporu. Zároveň tím dává jasně najevo, že má o dané problematice přehled čímž si buduje pozitivní image.

Neodpověď na otázku V některých případech dochází k tomu, že věcná odpověď na otázku chybí úplně nebo je natolik neurčitá, že nelze o odpovědi mluvit. Celá Nečasova replika se tak stává jednou velkou „přiloženou informací“.

Tyto techniky mohou být částečně dílem náhody, ale mohou být používány také jako součást manipulativních strategií, například jako efektivní způsob změny tématu diskuse. Jde také jeden z cenných nástrojů jak „zvítězit“ v očích diváků tak, jak je to popsáno v části 2.4.3. Opakované jmenování velkého množství informací může vytvářet dojem erudice a takováto image může být dokonce dlouhodobým cílem politického PR.

Tato kategorie byla velmi sycená zejména v záznamech pořadu Otázky Václava Moravce, který je ze své povahy konverzační. Podobný postup ale volí Petr Nečas i při interpelacích v Poslanecké sněmovně, které mají také charakter otázek a odpovědí. Naopak se technika nevyskytuje ve zkoumaných tiskových konferencích, ani při odpovědích novinářům, kde jsou odpovědi zpravidla věcné.

V některých případech se též objevuje i de facto deklarovaná nechuť odpovědět na otázku za kterou se pravděpodobně skrývá politická snaha „neodhalit karty“ či nesděliti informaci, která by mohla v budoucnu být použita proti politikovi. Například termín, do kdy bude někdo jmenován, podán návrh zákona a podobně.

Václav Moravec: Uvažujete o tom, že by došlo ke svolání kongresu (.) o pár týdnů dříve protože každý týden je důležitý v takové situaci, kdy: (.) tady mluvíte o rozpočtovém provizoriu, a přitom kongres máte mít až (.) na začátku prosince. Je reálné aby došlo k dřívějšímu svolání kongresu na konec října či začátek listopadu?

Petr Nečas: Podle stanov Občanské demokratické strany je kongres svoláván předsedou v termínu o kterém rozhodne předseda. Tak se i stane.

Václav Moravec: A uvažujete o tom, že by nemusel být v prosinci? Aby se

stabilizovala situace (.) v ODS. (.) [Dříve]

Petr Nečas: [Já teď] nechci říkat o čem ovažuji e jenom můžu říci že svolám kongres tak, aby to bylo (.) to nejlepší řešení pro občanskou demokratickou stranu, nikoliv pro mě osobně, ale pro ODS.

Václav Moravec: =A co Česká republika, hraje v těch úvahách, prosím o jasnou odpověď (.) hraje v těch úvahách stabilizace i České republiky a né: (.) tato nestabilita (.) politická

Petr Nečas: =Samozřejmě, vzhledem k tomu že ODS nese klíčovou vládní zodpovědností, tak ee to (.) co je jako kdyby dobré pro Českou republiku, tak musí být dobré i pro ODS. Jedině touto optikou já se na to dívám. ((Úsměv))

Václav Moravec: =Tedy uvažujete o tom?

Petr Nečas: Jak jsem již řekl, kongres bude svolán rozhodnutím předsedy ODS v termínu který on bude považovat za nejlepší pro svou politickou stranu která nese klíčovou zodpovědnost ve vazbě pro Českou republiku, tudíž tak aby to pomohlo České republice.

Václav Moravec: =Kdy ten termín ee oznámíte?

Petr Nečas: V pravém okamžiku. ((úsměv))

Václav Moravec: Kdy je ten pravý okamžik?

Petr Nečas: Až rozhodnu. ((stále úsměv))

Václav Moravec: Kdy rozhodnete?

Petr Nečas: V pravém okamžiku. ((stále úsměv))

Václav Moravec: Kdy je pravý okamžik?

Petr Nečas: =Až rozhodnu. ((stále úsměv)) [Můžeme můžeme utrácet čas (.) váš pořad plyne ještě...]

Na této rozsáhlé ukázce je zřetelně vidět zvolená taktika. Ačkoliv je otázku po celou dobu srozumitelná, Nečas nejprve přikládá informaci o tom, kdo kongres svolává ale na otázku neodpovídá. Dokonce ani když je přímo konfrontován jasnou otázkou neodpovídá, ani nevysvětluje, z jakého důvodu neodpovídá. V tomto případě je jeho pokus ukrýt se za vložené informace moderátorovými otázkami odhalen. Nezodpovězenou otázkou zůstává,

jak často tuto techniku Petr Nečas užívá a tudíž nakolik je efektivní.

Tuto techniku popisuje detailně též Hoffmannová (v Čmejrková et al., 2013, s. 129–138), která toto chování kromě záměru mlžit vysvětluje také dalšími důvody, například prostou neznalostí informace či komunikačním návykem (být ve formulacích vágní).

3.3.4.3 Humor

Autor práce také sledoval, v jakých případech Petr Nečas užívá humoru a různé formy vtipů. Zpravidla nejde plně o vtipy, ale spíše o hru se slovy, která vyvolává zábavný dojem. Těch Petr Nečas neužívá příliš často, jde spíše o výjimečný jev.

((v reakci na interpelaci poslance Miroslava Váni, který označil vládu Petra Nečase jako upíří vládu))

Petr Nečas: . . . Já si myslím, že z toho pohledu (.) by byla podstatně horší vláda levicového ražení která by veřejným financím pořádně pustila žilou.

((při představování své nové vlády, ministři sedí v řadě))

. . . a nyní mi dovolte, abych opustil princip politické seniority a juniority a vzal to, jak jinak zprava. e takže. . . (Česká televize, 2010a, 2:32)

Většina takto zkoumaných projevů se ukázala být za humor skrytým útokem na politické oponenty, či útočnou reakcí na jejich předchozí útok. To se objevuje zejména při interpelacích, ve kterých dochází k interakcím se širší skupinou osob a během kterých docházím prostřednictvím otázek k ostrým výměnám názorů. Právě v reakci na tyto tvrdé interpelace se objevují zmíněné útoky. Jedním z typických příkladů je interpelace poslance Ladislava Šincla, která je detailně probírána níže v části o vlivu politických kauz na projev (3.3.9).

((v reakci na interpelaci, ve kterého poslanec Ladislav Šincl skrze citáty z Bible označuje Petra Nečase za farizeje))

Petr Nečas: Já bych chtěl v první řadě vyjádřit velkou rados:t nad tím, že díky in-terpelacím na mě jako na předsedu vlády pan poslanec otevře Písmo svaté. . . (Česká televize, 2012a, 1:08:05)

Objevují se ale také nevinnější vtipky, jejichž úkolem je pravděpodobně jen odlehčit situaci. Ty se vyskytují zejména u věcných interpelací.

. . . nicméně havárie v jaderné elektrárně Fukušima (.) v Evropské Unii silně rezonovala, a některé členské státy z ní dokonce vyvodily důležité (.) kroky. Česká republika si plně uvědomuje důsledky této (.) havárie. Nutno však dodat že jejím důsledkem byla kombinace silného zemětřesení:znáslednou masivní vlnou cunami, což je v podmínkách České republiky řekněme diplomaticky ((gestikuluje)) (..) ne příliš pravděpodobné. . . (Česká televize, 2012a, 14:35)

Ani jedna z výše popsanych situací se téměř nevyskytuje v politických debatách či tiskových konferencích.

3.3.4.4 Obrazná vyjádření

Petr Nečas ve svých projevech užívá řadu obrazných vyjádření, jako jsou přirovnání či metafory. Například:

Evropská unie není žádný filantropický spolek (Česká televize, 2010b, 10:54)

virus politické nespolehlivosti (Česká televize, 2012b, 49:00)

Tato obrazná vyjádření se vyskytují napříč všemi projevy Petra Nečase. Ačkoliv nejde o příliš častý jev, podobná vyjádření se konzistentně objevují napříč všemi projevy, ve kterých plní především ilustrativní nebo akcentační funkci.

V některých případech je neurčité obrazné vyjádření použito jako součást útoku na politické oponenty. Umožňuje posluchačům volně si domýšlet a zároveň nepůsobí tak útočně jako například přímé osočení.

Abychom zaručili to, že kdyby náhodou, po vládě rozpočtové odpovědnosti nastoupila vláda třináctých důchodů, abych tedy použil jistého básnického e opisu. . . (Česká televize, 2012a, 47:28)

3.3.4.5 Typické slova a fráze

Napříč projevy Petra Nečase v čase se vyskytuje řada slov a frází, které se pravidelně opakují a jsou pro jeho projevy typické. Patří mezi ně například: *za další, široká politická diskuze, lacině vykřikovat/kritizovat, dovoluňte mi zmínit několik příkladů, já jsem přesvědčený, klíčový, zdůraznit, plně si uvědomovat a teze.*

3.3.4.6 Já-výrok

Jedním ze zajímavých rétorických prvků v projevech Petra Nečase je formulace, kterou autor práce označuje jako *já-výrok*. Jde o subjektivní vyjádření, zpravidla emocionálně zabarvená, začínající slovem *já*, která jsou více či méně očekávaně vložena do jinak emočně neutrálního faktického monologu.

Václav Moravec: Přemýšlíte nad tím že byste se veřejnosti omluvil? Že ta (.) slova která ste pronášel v roce dvatisíce (.) deset, ste nenaplnil. A naopak ste je porušil

Petr Nečas: =Já musím říci že také opět to musí být zasazeno do konkrétního kontextu. V první řadě ano, já bych udělal všechno proto abychom nemuseli zvednout daň o jednu jedinou korunu. A mrzí mě to a: trápí mě to. Nicméně ten kontext [byl takový] ((Václav Moravec mu skáče do řeči)) (Česká televize, 2012b, 11:55)

... Já musím dokonce odmítnout tu tezi kterou, kterou tam řekl: pan poslanec Štastný kterého jinak já respektuji, lidsky si ho vážím a mám s ním přátelské vztahy, a jeho názory na zdravotnictví považuji za něco, co mě velmi (.) inspiruje a co беру velmi v potaz v této oblasti, že to není pravda, že to je návrh... (Česká televize, 2012b, 19:04)

Takovéto věty diváky přesvědčují o angažovanosti mluvčího v daném problému, nejde pouze o pracovní zájem v dané oblasti, jde o nadstandardní osobní vyjádření, tedy o intenzivní osobní zájem. Tím si Petr Nečas může získat diváky. Zároveň je takováto věta efektivním nástrojem v debatě, vzhledem k tomu, že vyjadřuje výhradně subjektivní vnímání, nelze ho popřít a jen složitě s ním lze polemizovat.

Tyto věty se v různých emocionálních variantách objevují ve všech zkoumaných materiálech. Nejvýrazněji se projevují v Otázkách Václava Moravce z roku 2012 (Česká televize, 2012b), ve kterém je Petr Nečas konfrontován s proběhlými i plánovanými kroky vlády. Podobně je konfrontován i v OVM z roku 2013 (Česká televize, 2013), ale tam si menší výskyt já-výroků autor vysvětluje orientací komunikace na politického rivala Bohuslava Sobotku, který je ve studiu s Petrem Nečasem.

3.3.5 Argumentace

Jak bylo uvedeno výše v části o argumentaci (2.4.3), formálně správná argumentace není primárním cílem veřejné politické komunikace, jde především o získání diváků a celkového vytvoření pozitivní image mezi (potenciálními) voliči.

Pravděpodobně i z tohoto důvodu je velmi obvyklou rétorikou Nečasových komentářů argumentace typu *vy to děláte (dělali jste) taky*, tedy jistá modifikace argumentů *ad hominem* či *ad personam*. Ta se v různých obměnách objevuje napříč Nečasovými projevy:

((v reakci na Bohuslava Sobotku, který vyjádřil názor, že není vhodné, aby se ministrem obrany stal bývalý představitel armády))

Já musím říct že je to e že je to velmi laciná kritika, za prvé chci skutečně připomenout, že člověk s ge- bývalý generál byl i ve vládě ve které vy jste seděl jako její první: (.) místopředseda, nevzpomínám si tehdy že byste to jakkoli kritizoval... (Česká televize, 2013, 9:27)

((v reakci na stížnosti poslance Škárky na ministra školství Dobeše))

... co se týče: hodnocení: jeho kvalit, nebo nekvalit, tak musím říct že prostřednictvím paní předsedající především z vašich úst pane poslanče mě poněkud udivují; protože nelze zapomenout na to, že jako špičkový představitel vaší politické strany, jste podle vašich slov tohoto nekvalitního člověka do Poslanecké sněmovny přivedl vy ee byla to nominace (.) politické strany v době, kdy vy jste

byl jejím špičkovým představitelem pokud se nepletu výkonným místopředsedou nebo prvním místopředsedou, která nominovala pana ministra školství (.) na pozici ve které je já nepochybuji že jste to bral velmi vážně tento svůj úkol (.) sestavení a nominování kandidátních listin (.) a nominace vedením strany do vládních funkcí:, že jste si byl vědom všech plusů a mínusů pana Jozefa Dobeše a že jste byl přesvědčen že jako člen vedení vaší politické strany posíláte kvalitního člověka do vlády (Česká televize, 2012a, 38:45)

Tyto příklady jsou zajímavé ze dvou důvodů. V první řadě je vidět, že v této „argumentaci“ se zcela ztrácí předmět debaty, respektive možnosti jeho řešení. V druhém příkladu Petr Nečas ve své promluvě například nijak nezkoumá diskutované kvality či chyby Josefa Dobeše. V druhé řadě jde o zjevný útok na politické oponenty, ať už jsou přímou součástí konverzace či nikoliv. Z pohledu vlivu na diváky je tento způsob argumentace pro mluvčího velmi přínosný, odvádí téma debaty od zpravidla nepříjemné problematiky ke konkurenci, které zároveň buduje negativní image pokrytců.

S podobně vysokou četností se vyskytují také odkazy Petra Nečase na řadu odborných autorit, používá tedy různé modifikace na argumentaci *ad verecundiam*, odvolávání se na odborníky, organizace či statistiky:

Já jenom připomenu že například v Itálii je e ministrem obrany bývalý náčelník generálního štábu a bývalý generál. . . (Česká televize, 2013, 9:58)

Máme (.) zodpovědnou fiskální politiku která má důvěru všech mezinárodních institucí, snižujeme deficit veřejných financí, a i díky tomu e máme sedmý nejnižší veřejný dluh v e Evropské uniji, šestý: šestou nejnižší nezaměstnanost, máme nejnižší míru e chudoby. . . (Česká televize, 2012b, 04:11)

Vzhledem k množství statistik, které Petr Nečas v jednotlivých pořadech představuje, se autor domnívá, že se v tomto ohledu buď velmi dobře připravuje na politické debaty, nebo si tyto informace vymýšlí na místě. To je méně pravděpodobné, neboť v takovém případě by měl na serveru Demagog.cz (Demagog.cz, 2015) výrazně jiná hodnocení. V jeho hodnoceních jsou nepravdivé výroky obsahující statistiku spíše jen nadsazeny, než že by byly zcela chybné. Autor zde považuje za důležité připomenout, že odvolávání se na statistiky a zahraniční instituce nemusí vždy být falešnou argumentací a je nutno jednotlivé případy posuzovat individuálně s ohledem na tématický i situační kontext a kvalitu podávaných informací.

Minoritně se objevují také paralogismy, jako například *non sequitur* či důkaz kruhem. V některých případech se objevuje také úplná absence argumentace v případech, které by si alespoň částečné podložení premisami zasloužily, viz příklad níže, ve kterém Petr Nečas předkládá dále nedoloženou premisu:

Zase mi dovolte zmínit jen několik příkladů:, jak zásadní problémy české vysoké školství má. Za prvé, české vysoké školství je příliš uzavřené světu, potřebuje

konkurenci zvenčít: aby tak mohlo zvýšit svoji kvalitu. (Česká televize, 2012a, 23:13)

3.3.6 Neverbální komunikace

3.3.6.1 Mimika

Jak již bylo popsáno výše, charakter zkoumaných materiálů výrazně komplikuje možnost zkoumání mikrovýrazů, neboť stříhy na jednotlivé mluvčí nedovolují příliš sledovat reakce Petra Nečase na repliky jeho komunikačních partnerů.

Celkově je mimika Petra Nečase spíše nevýrazná. Při mluvení ani při poslechu svých komunikačních partnerů zpravidla nedochází k žádným nebo pouze nepatrným změnám ve výrazu obličeje, který působí po většinu doby neutrálně. Jediným významně se opakujícím výrazem ve tváři je úsměv, který se objevuje v řadě různých kontextů. V některých případech se objevují také minivýrazy, například v reakci na Václava Moravce nebo Bohuslava Sobotku. (Česká televize, 2013, 8:50)

Ostatní emoce se v mimice viditelně neukazují, po většinu doby má Petr Nečas neutrální výraz.

3.3.6.2 Gestika

V neverbální komunikaci Petra Nečase se nejčastěji objevují ilustrátory, kterými doplňuje svůj mluvní projev. Z ilustrátorů se v projevu nejčastěji objevují akcentační gesta, tedy gesta kopírující slovní důrazy. Vyskytují se napříč napříč všemi projevy, zejména pak záznamech pořadu Otázky Václava Moravce.

V případech interpelací a tiskových konferencí se gestika vyskytuje méně až výjimečně. Částečně je to dáno záběrem kamery, která při interpelacích zabírá Petra Nečase až od pasu nahoru a tudíž se jeho dlaně vyskytují mimo záběr. Především jsou ale chybějící gesta důsledkem výskytu řečnického pultu. Při interpelacích i tiskové konferenci k podání demise stojí Petr Nečas opřen o řečnický pult, jeho gestika je tudíž omezena.

V neverbálním projevu Petra Nečase se objevují také méně znatelné adaptéry, tedy spíše drobnější gesta která uspokojují potřeby mluvčího. Takovými technikami se nevědomky nebo cíleně odbourává stres. U Petra Nečase jde zejména o drobné mnutí rukou či případně hraním s předmětem v ruce, například s tužkou. Typický projev je například v záznamu tiskové konference, na které Petr Nečas oznamuje svou rezignaci (Srnová, 2013). Mnutí prstů je vidět v čase od okamžiku, kdy se záběr na Petra Nečase přiblíží, tedy zhruba od 1:05. V této době je opřen o řečnický pult a adaptéry jsou tak jen mírně znatelné. S koncem svého monologu si pak skládá ruce na břicho, kde v mnutí dále pokračuje. Podobné adaptéry se objevují i v pořadech Otázky Václava Moravce, například v záznamu z února 2013 (Česká televize, 2013, 4:25), naopak se neobjevují nebo nejsou viditelné¹² v záznamech interpelací. V projevu se neobjevují v signifikantním množství žádné další adaptéry.

¹²jak bylo zmíněno výše, v záznamech nejsou vidět dlaně

3.3.7 Kooperativnost komunikace

Mezi jeden z důležitých aspektů komunikace je přístup mluvčího k ní, tedy volba kooperativního či manipulativního principu. S ním je spojeno i dodržování či porušování komunikačních maxim.

Před samotnou analýzou je nutné zmínit kontext zkoumaných komunikačních událostí podobně jako v případě argumentace. Cílem komunikace politika v kontextu politických debat není vytvoření „bezpečného a příjemného komunikačního prostředí“ s ostatními politiky, ale budování pozitivní image mezi voliči a vymezení vůči politickým oponentům. Z toho vyplývají očekávání od přístupu Petra Nečase ke komunikaci s politickými oponenty i médií, tedy nepůsobit až příliš nekooperativně, neboť to by mohlo vnímáno jako přílišná agresivita, ale zároveň plnit výše uvedené cíle.

Výsledkem tedy je, že na první pohled působí vystupování Petra Nečase kooperativně, zpravidla ochotně odpovídá na otázky, předává informace související s tématem, užívá celkem adekvátní jazyk a nedopouští se komunikačního násilí.

Při detailním zkoumání se ukazuje, že porušování jednotlivých maxim a obecně kooperativního principu je v Nečasových projevech velké množství. V první řadě jde o výše (část 3.3.4.2) zmíněné „přiložené informace“ a s nimi spojenou absenci odpovědi na otázku. To je typickým příkladem porušování maxim kvantity a relevance. Tento fenomén se objevuje velmi často, napříč všemi projevy.

Analýza kvality (ve smyslu maximy kvality) je přinejmenším obtížná. Je zřejmé, že Petr Nečas velmi často doplňuje své projevy konkrétními statistikami a příklady, zásadní otázkou však je, nakolik správnými. Této problematice se věnuje také část analýzy věnované argumentaci (číslo 3.3.5), která zkoumá argumentaci *ad verecundiam*, tedy odvolávání na další zdroje.

Asi nejvýraznějším prohrěškem proti kooperativnosti komunikace jsou nepřímé útoky Petra Nečase na své politické oponenty, které vkládá do jednotlivých promluv. Ty se také objevují poměrně často.

... vnímám totiž snahu prakticky od všech účastníků: posunout české vysoké školství (.) blíže mezinárodní špičce, i když u některých to vypadá že o tom jenom mluví: a ve skutečnosti (.) již druhé volební období změny spíše blokují. (Česká televize, 2012a, 20:31)

Jak je vidět z ukázky, jde o poměrně ostrý útok, který je zmírněn tím, že není nikomu přímo adresován, ačkoliv z dobového kontextu může jasně vyplývat jeho adresát. V některých případech jsou tyto útoky navíc poměrně urážlivé, jak je vidět z ukázky, ve které Petr Nečas reaguje na interpelaci o zvyšování cen v souvislosti s rostoucím DPH:

... v roce dvatisíceosum, kdy snižená ee hladina daně z přidané hodnoty která v té době byla na pětiprocentních bodech vzrostla na devět procentních bodů, tak v žádném případě nevedla ke zvýšení e cen ee o čtyry procenta, jak by určitá eee určitý typ matematiky odpovídající prvnímu stupni základní školy mohl snad odpovídat, ale ta čísla jsou naprosto prokazatelná... (Česká televize, 2011, 45:20)

V analýze argumentačního chování je zmiňován také další typ útoků, který je více adresný a který lze parafrázovat větou: „vy jste to dělali taky, tak mlčte“:

považuji: za poměrně laciné: říkat to že když je někdo místopředsedou vlády e že je to (.) cituji pana poslance Paroubka jisté sociální: zabezpečení. Já bych tady chtěl jenom připomenout že (.) pozice místopředsedů vlády bez portfeje byla hojně (.) využívána v sociálnědemokratických vládách a celá řada (.) politiků (.) zastávala tuto pozici (.) právě ve vládách které byly řízeny sociálnědemokratickými (.) premiéry, a podobný výrok o tom, že se jedná o sociální zabezpečení jsem v té době z úst žádného sociálnědemokratického politika e nezaznamenal. (Česká televize, 2011, 38:23)

Takovéto útoky jsou zcela nepochybně porušením maximy způsobu a rozhodně nepodporují další pokračování konverzace, což v některých případech dokonce může být Nečasovým cílem.

Dodržování Leechových zdvořilostních maxim se v projevech Petra Nečase (a pravděpodobně v politických debatách obecně) vyskytuje velmi málo, neboť tyto maximy jsou v rozporu s výše uvedenými cíli.

3.3.8 Střídání replik a komunikační násilí

Ve vybraných záznamech, pocházejících z pořadu Otázky Václava Moravce, bylo zkoumáno, jakým způsobem dochází ke střídání replik mezi jednotlivými aktéry debat, zejména mezi Petrem Nečasem a Václavem Moravcem, v Otázkách Václava Moravce z roku 2013 pak také s Bohuslavem Sobotkou, s nímž byl účastníkem duelu. V ostatních pořadech se přímá interakce s komunikačními partnery příliš neobjevuje. Mimo pořad Otázky Václava Moravce se komunikační násilí nevyskytuje, jedinou výjimkou je reakce Petra Nečase na novináře v tiskové konferenci oznamující podání demise:

*ČTK: Jakub (), Četka, jestli sem to pochopil správně fčele ODS zůstáváte a: [myslíte si]
Petr Nečas: <[Ne]. já, já vám dříve> než začnete rozvíjet spekulace a dávat nějaké: dávat nějaké falešné zprávy V tuto chvíli na jednání. . .*

Petr Nečas vstupuje do otázky novináře ve chvíli, kdy novinář vysloví svou spekulaci, která je chybná. To částečně legitimizuje komunikační násilí, kterého se Petr Nečas dopouští. Lze předpokládat, že jistou roli v Nečasově reakci hrál v dané situaci též stres.

V debatách je Petr Nečas coby účastník debat spíše klidný, zpravidla se nedopouští komunikačního násilí, nepřerušuje nebo nevstupuje do promluv svých komunikačních partnerů. Komunikační násilí ze strany Petra Nečase se tedy objevuje spíše výjimečně, v různých typech situací.

Nejčastěji jde o situaci, ve které Nečas projektuje konec výpovědi svého komunikačního partnera, tedy na základě použitých frází a intonace odhaduje, že mluvčí svou výpověď ukončuje (Čmejrková et al., 2013, s. 198). Na základě tohoto předpokladu se snaží plynule

navázat, ovšem jeho odhad je chybný a komunikační partner dále pokračuje. Výsledkem je, že obě osoby mluví najednou. V uvedeném příkladu nechává Václav Moravec relativně dlouhou pauzu za slovem *poslanců*, na jehož konci se zároveň vyskytuje delší vokál, se kterým jde intonace dolů:

Václav Moravec: Nedoždíte na ty sliby, včetně oné síťovky, včetně oné (.) síťovky když se podíváte na rebeliji vlastních poslanců: (..) kníž [došlo na začátku]

Petr Nečas: Pokud byste znovu pustil ten ten záznam... (Česká televize, 2012b, 3:55)

Podobných případů se vyskytuje více. V dalším z pořadů se Petr Nečas domnívá, že mu již Václav Moravec předal repliku, neboť pochopil jeho oslovení jako výzvu mluvit, ten ale dále pokračuje ve své větě:

Václav Moravec: Pane premiére (.) [bude toto součástí toho akčního plánu?]

Petr Nečas: [Za první, vláda] (Česká televize, 2013, 41:04)

Dalšími, ale u Petra Nečase méně obvyklými, důvody pro vstupování do promluv svých komunikačních partnerů jsou snahy převzít repliku či velmi krátké věcné komentáře na promluvu protistrany. Například když se Petr Nečas domnívá, že jsou věci jinak nebo když reaguje na méně slušné chování Bohuslava Sobotky.

Bohuslav Sobotka: ... příspěvky pro lidi v předdůchodovém věku tak aby je vůbec někdo alespoň na omezenou dobu zaměstnal. [Já na to poukazuji proto...]

Petr Nečas: Já musím (...) ((gestem se hlásí o slovo)) (Česká televize, 2013, 40:39)

*Bohuslav Sobotka: ... to co nám také vadí je že vlastně Drábek tak jak zdevas-
toval, úřady práce, tak úřady práce ztratily schopnost, [vytvářet]...*

Petr Nečas: [Myslíte pana pana Drábka] (Česká televize, 2013, 24:10)

Pokud je Petr Nečas tím, komu komunikační partner skáče do řeči, což se v případě pořadu *Otázky Václava Moravce* děje poměrně často, reaguje na to několika různými způsoby. V menším množství případů přestane mluvit okamžitě. Ve většině případů ale pokračuje dál, přičemž toto pokračování má několik variant. V některých případech pouze ignoruje repliku svého partnera a pokračuje ve svém monologu, v dalších případech své pokračování v replikace komentuje buď gestem nebo slovy.

Mezi gesta, která Petr Nečas v tomto kontextu používá, patří zvednutá dlaň či zvednutý prst coby znamení *stůj*. Slovní komentáře jsou variacemi na větu: *Nechte mne to dokončit*, velmi pravidelně je součástí zdvořilostní sloveso *dovolit*:

[eště eště eště mi dovolte (.)] dovolte mi poslední slovo já jsem tam také řekl že... (Česká televize, 2012b, 13:05)

V případě, že uvedené techniky nefungují a není mu tedy umožněno pokračovat, například proto, že jeho komunikační partner dále hovoří, reaguje na to Petr Nečas velmi intenzivně v neverbální komunikaci, neboť verbální komunikace je mu (alespoň symbolicky) znemožněna. Typický příklad této reakce je například v Otázkách Václava Moravce ze září 2012 (Česká televize, 2012b, 24:47). Gesta, vzniklá při snaze o získání dalšího mluvního prostoru, se uvolňují v celkové rezignující uvolnění, ve tváři se objevuje rozpačitý úsměv. Součástí je také změna pohledu z moderátora jinam, viditelný je také hlubší výdech a nádech. Celkově gesto působí rezignovaně či frustrovaně.¹³

3.3.9 Reakce v politickém kontextu

Tato část analýzy se věnuje vlivu konkrétních kauz na projevy Petra Nečase. Dlouhodobé změny, ve kterých má vliv spíše obecný stav politické scény než jednotlivé kauzy, je popisován v části 3.3.10.

Ve zkoumaných materiálech se vyskytuje pouze jediná kauza, která se výrazněji projevuje v mluvních projevech Petra Nečase. Touto kauzou je nepřekvapivě sada kauz spojených s Janou Nagyovou, která stála u konce politické kariéry Petra Nečase.

Prvním ohlasem je již zmiňovaná interpelace poslance Ladislava Šincla z února 2012 (Česká televize, 2012a, 1:00:00), ve které je kritizována výše odměn Jany Nagyové a dalších zaměstnanců Úřadu vlády, které byly krátce předtím zveřejněny. Z dobového kontextu je nutno dodat, že je pravděpodobné, že v této době byla již Jana Nagyová milenkou Petra Nečase.

Samotná interpelace je vystavěna velmi emocionálně a také velmi útočně. Reakce Petra Nečase na tuto interpelaci je nezvykle výrazná a to i ve srovnání s jeho dalšími reakcemi na podobně laděné interpelace, například na interpelaci Miroslava Váni (Česká televize, 2011, 40:30). Hned na počátku interpelace Petr Nečas velmi tvrdě útočí na interpelujícího poslance:

Vážená paní předsedající vážené paní poslankyně vážení páni poslanci dámy a ee pánové. Skutečně obdivuji charakter pana poslance který: s naprostou suverénností e tady žongluje slovy e jako je morálka, jako je etika, jako je farizejství, jako je pokrytectví, ee Pevně věřím tomu, že. on sám (.) považuje za člověka nepokryteckého, nefarizejského, za samý symbol všech ctností:, a že tudíž má morální právo kacéřovat kohokoliv jiného a označovat ho za pokrytce (.) nebo farizeje. Docela ho obdivuju, máte můj hluboký obdiv pane poslanče (.) jste bezesporu ztělesněním mravnosti a etiky, až sem (.) k řečnickému pultu slyším šustění andělských křídel (.) kterými pomalu třepotáte během toho jak tady stojíte. (Česká televize, 2012a, 1:02:22)

¹³Slovní popis je v tomto případě velmi nedokonalý.

Reakce pak dále pokračuje kombinací kritiky interpelujícího poslance a zároveň kritiky jeho politické strany (ČSSD) za to, že se podobně chovají jejich krajští hejtmané a dříve se stejně chovali ministři ČSSD. Až poté následuje faktická argumentace, kterou celá jeho reakce končí.

... tyto odměny nedostávají moji e oblíbenci, ty dostává několik stovek pracovníků e-úřadu vlády, a já si stojím za základní tezí kterou hájím dlouhodobě, že státní správa má fungovat tak aby menší počet lidí: dostával celkově větší objem platů a mezd než dostává dnes.

Doplňující otázka a odpověď interpelací dále probíhají v podobném duchu. V projevu je zřejmá vyšší angažovanost Petra Nečase, která se projevuje vyšší hlasitostí, velmi tvrdým tónem hlasu i intenzitou věnovanou zdůrazňování konkrétních částí projevu. Intenzitu reakce Petra Nečase si autor zdůvodňuje existencí vztahu Petra Nečase a Jany Nagyové a s tím související osobní angažovaností.

Další reakce související s touto kauzou se ve zkoumaných materiálech vyskytují až v tiskových konferencích po zatčení Jany Nagyové (ODS.cz, 2013c; Srnová, 2013), kde volí opačnou strategii, tedy velmi neutrální výraz spojený se zveřejněním minimálního množství informací. Jak již bylo zmíněno dříve, tyto dva projevy také neobsahují hezitační zvuky, autor se tudíž domnívá, že byly velmi dobře připraveny, či je dokonce měl Petr Nečas naučeny nazpaměť. Zároveň Petr Nečas v těchto projevech upozorňuje na určité aspekty kauzy, které mohou vyvolávat podezření z politického spiknutí proti němu:

V této souvislosti mě nemůže nepřekvapit fakt, že údajnou trestnou činnost v Praze (.) prováděnou lidmi s trvalým bydlištěm v Praze (.) dozoruje pobočka vrchního státního zastupitelství Olomouc v Ostravě (ODS.cz, 2013c, 0:42)

Řada věcí podle mého hlubokého přesvědčení a nejen mého (.) je jinak než je (.) prezentováno. . . . (Srnová, 2013, 3:29)

Podobně minimalistickou strategii lze v menší míře pozorovat i při kauze „rebelujících poslanců“, kde Petr Nečas neurčitě komentuje motivy jednotlivých poslanců:

Václav Moravec: Ale zatím jste to nevysvětlil (.) svým vlastním poslancům. Té šestici [která]

Petr Nečas: [Já jsem] přesvědčen že pokud jim jde skutečně o věc, tak si to vysvětlit nechají, pokud jim jde o něco jiného <tak je to nevysvětlitelné> (Česká televize, 2012b, 17:00)

3.3.10 Vývoj v čase

Vývoj projevu Petra Nečase v době, kdy byl premiérem, nelze plně oddělit od vývoje spojeného s politickým kontextem, neboť tyto dva vlivy probíhaly paralelně. Zatímco předchozí část se věnovala reakcím na konkrétní kauzy, tato část se zaměřuje na celkovou změnu vystupování Petra Nečase. Tu je výrazně složitější zachytit, zvláště s ohledem na omezený počet zkoumaných záznamů a jejich odlišnou charakteristiku.

Jediným skutečně významným rozdílem, který autor při kódování a interpretaci našel, je projektovaná nálada Petra Nečase. Zatímco v Otázkách Václava Moravce ze srpna 2010 (Česká televize, 2010b) se Petr Nečas po většinu doby usmívá a s moderátorem dokonce aktivně vtipkuje, tento výraz i míra vtipkování se postupně vytrácí. V záznamech z let 2012 a 2013 se již vtípky vyskytují sporadicky a úsměv je pouze reakcí na konkrétní situaci a jeho projevy rychle mizí.

Vzhledem k objemu zkoumaných materiálů a zvoleným metodám analýzy nevidí autor jako smysluplné tuto hypotézu dokládat kvantifikovanými daty z kódů, neboť by nebyly reliabilní.

3.4 Shrnutí analýzy

Mluvní projevy Petra Nečase se odehrávají ve spisovné češtině s občasnými ortoepickými a morfologickými chybami, vycházejícími z moravskoslovenského interdialektu, který si Petr Nečas pravděpodobně nese ze svého rodiště Uherského Hradiště. Mezi ty nejtypičtější patří vyslovování *jzme* namísto *jsme*, hyperkorektní výslovnost slovesa být v přítomném čase, chybná výslovnost variant číslovky *čtyři* jako *štyry* a prodloužené vokály na koncích slov. V projevech se objevují přeréknutí a hezitační zvuky, které jsou časté, ale nenarušují celkový průběh komunikace, naopak zcela chybí responzní zvuky.

Jeho projev má specifickou intonaci, která spočívá v nadměrném a opakovaném užívání větných důrazů a pauz. Ty se v některých případech vyskytují na nesmyslných místech. V některých případech lze ze záznamu rozpoznat v těchto pauzách nádechy. Vzhledem k nim a absenci hezitačních zvuků v těchto pauzách může být příčinou tohoto „kouskování“ vět nesprávná práce s dechem.

Po jazykové stránce je projev kultivovaný, Nečas zhusta užívá terminologii pocházející z politického diskurzu jako *rezort*, *deficit veřejných financí* a další, výjimečně také neobvyklá cizí slova jako *kapric* či *ostrakizovat*. Projev Petra Nečase nese řadu typických slov či frází, které aktivně používá napříč všemi zkoumanými materiály, například: *já jsem přesvědčený, že. . .*, *teze* nebo *široká politická diskuze/koncensus*. Občasně se v projevu objevují obrazná pojmenování, která jsou v mnoha případech nenápadným útokem na politické oponenty, například *vláda třináctých důchodů*.

K odpovědím na otázky Petr Nečas často přidává další, tazatelem nevyžádané informace, které je zejména pro něj výhodné předat. Jeho odpovědi tím nabývají na rozsahu. Rozsáhlé odpovědi Petr Nečas kompenzuje shrnujícím závěrem. Ten se vyskytuje často, ale zdaleka ne ve všech případech. Nezřídka dochází k tomu, že se v Nečasově odpovědi

vůbec nenachází informace, kterou tazatel požadoval, tedy vůbec neodpovídá na otázku. To se nejméně v několika případech ukázalo jako Nečasův záměr, v řadě dalších případů lze pro toto vysvětlení mít důvodné podezření. Mezi další možná vysvětlení patří pouhé opomenutí odpovědět v záplavě myšlenek či komunikační návyk vyjadřovat se vágně.

Petr Nečas užívá napříč svými projevy subjektivní výroky, které jsou zpravidla emočně zabarvené, a ukazuje na nich svou angažovanost a osobní zájem, což může být jedna ze strategií budování image.

Po stránce argumentace se u Petra Nečase poměrně často vyskytují dva druhy falešných argumentů, a to variace na *ad hominem* a *ad personam* a argumenty *ad verecundiam*. První uvedené lze ukázat na parafrázi *Vy jste to dělali taky!*, která se objevuje v obměnách velmi pravidelně a je v mnoha případech útokem na politické oponenty. Druhá kategorie pak odkazuje na Nečasovo velmi časté odvolávání se na odborné studie, české či zahraniční organizace a různé statistiky. Ty mohou v mnoha případech být relevantním argumentem, ale také mohou být překrouceny nebo použity nevěrohodné zdroje. Každopádně ukazují, že Petr Nečas přichází do debat těmito daty velmi dobře vybaven. Sporadicky se objevuje i další chybná argumentace a v některých případech argumentace chybí zcela, respektive zůstává implicitní.

Ačkoliv tak na první pohled může působit, není Nečasova komunikace příliš kooperativní. Vedle výše zmíněných „přiložených informací“ a útočné argumentace je to také již zmiňovaná práce se statistikami, kterou v mnoha případech nelze ověřit, nebo je v některých případech nadnesená, jak ukazují některé analýzy serveru demagog.cz (Demagog.cz, 2015).

Řada výše zmíněných součástí komunikace může být způsobena časovými omezeními jednotlivých vstupů v rámci interpelací či politických debat, které nutí vystupující k provádění intelektuálních zkratk. Způsobeno to může být také specifickými cíli politické komunikace, kde není nutné doložit co nejlepší argumentaci, ale budovat pozitivní image mezi (potenciálními) voliči.

V neverbální komunikaci jsou významná zejména gesta, kde mezi zdaleka nejčastější patří ilustrátory, tedy gesta doprovázející mluvený projev. Z těch jsou nejčastěji jsou vidět takzvaná akcentační gesta, teda gesta kopírující intonaci (podobně jako dirigent s taktovkou). V některých případech se objevují méně nápadné adaptéry, gesta obvykle spojená s odbouráváním stresu. Použití nenápadných adaptérů nasvědčuje efektivní nevědomé nebo cílené práci se stresem. V případě, že má Petr Nečas k dispozici řečnický pultík, opírá se o něj, což další zkoumání neverbální komunikace velmi stěžuje. V mimice se jako jediný signifikantní výraz objevuje úsměv, jehož výskyt v průběhu času výrazně klesá.

Ačkoliv se jen velmi výjimečně dopouští komunikačního násilí, tedy přerušování ostatních či skákání do řeči, negativně reaguje, pokud je komunikační násilí páčáno na něm. V některých případech pokusy o vstup do jeho promluvy ignoruje, podobně často reaguje neverbálně či slovy naznačením, že dokončí myšlenku a pak repliku předá. V případě, že mu ani poté není umožněno pokračovat, projevuje zjevné známky frustrace.

Ve zkoumaných materiálech se příliš neobjevují deviace od běžného chování, které by byly způsobeny konkrétními politickými kauzami. Jedinou výjimkou jsou kauzy spojené s Janou Nagyvovou, jejichž vliv se projevuje ve dvou situacích. První z nich pochází z února 2012, kdy Petr Nečas neobvykle útočně reaguje na také velmi ostrou interpelaci dotazující se

na vysoké odměny Jany Nagyové a další úředníků Úřadu vlády. Naopak v červnu 2013, tedy v době zatčení Jany Nagyové a krátce před jeho vlastní demisí, se chová před médii velmi opatrně. Tiskové konference jsou velmi věcné, z absence hezitačních zvuků se lze domnívat, že velmi dobře připravené nebo naučené nazpaměť. Součástí vypuštěných informací jsou též náznaky odvádějící pozornost k motivům politických oponentů.

Z dlouhodobého hlediska se ve zkoumaném období projev Petra Nečase změnil minimálně, jediným zajímavým projevem je vymizení úsměvů, kterých se v prvním zkoumaném materiálu ze srpna 2010 objevuje celá řada, ale v pozdějších záznamech jejich četnost klesá.

3.5 Diskuse výsledků

Vzniklá charakteristika projevů Petra Nečase s sebou nese určitá omezení, která vyplývají z metodologie či specifík formátu diplomové práce.

V první řadě byla celá práce vytvářena pouze jedním autorem. To má specifický dopad zejména na kódování a snahu porozumět vystupování v mluvních situacích. Každá osoba má svůj individuální pohled na komunikaci ovlivněnou rodinným zázemím, vzděláním, profesí a podobně. Na tomto základě si pak při sledování cizí komunikace více či méně všimá jednotlivých prvků. Zatímco politolog si bude spíše všímat politických témat, filozof spíše argumentace a zvukař či pracovník rozhlasové stanice hlasu a práce s ním. Z těchto důvodů je charakteristika zde prezentovaná v mnoha ohledech pouze subjektivní.

Také kódování prováděl pouze autor práce. Zatímco při kódování více výzkumníky je potřeba jednotlivé kódy detailně specifikovat, ujasnit a sjednotit je napříč výzkumným týmem, jediný kódovač má možnost tvořit a upravovat kódy ve velmi intuitivní rovině. Ta sice nese výhodu flexibility, zároveň ale riziko ztráty konzistence kódů, neboť jejich definice není plně verbalizována a může se s průběhem výzkumu rozšiřovat, měnit či posouvat jinam.

Určitý vliv na reliabilitu práce má také erudice autora v jednotlivých zkoumaných oblastech. Ačkoliv je autor studentem mediálních studií a absolventem či dokonce lektorem řady extrakurikulárního vzdělávání v oblastech jako rétorika či psychologie, zdaleka není odborníkem na pragmatickou lingvistiku, politologii a další obory, jejichž znalost je nutná pro tvorbu této práce. Ačkoliv si tyto obory autor v rámci své přípravy a tvorby teoretické části práce nastudoval, není plně možné jednotlivé obory obsáhnout. Například v oblasti neverbální komunikace existuje celá řada publikací, které se různě doplňují či si dokonce protirečí.

Podstatný vliv na výsledek práce mají též zkoumané materiály. Ačkoliv byly důkladně vybírány, jak je popsáno v kapitole metodologie, stále jde o omezený výběr, ve kterém může chybět důležité vystoupení, které například nebylo zachyceno na kamery nebo není v současné době veřejně dostupné. Autor vybíral pouze z materiálů veřejně dostupných na webu ČT, nikoliv i z neveřejného archivu, který může obsahovat další, z pohledu práce výrazně zajímavější, materiály. Mezi zkoumanými materiály také zcela chybí vystupování Petra Nečase v soukromí, tedy běžné chování bez „nasazené masky“ politika, neboť jejich získání a použití je složité či dokonce nemožné a zároveň eticky velmi problematické.

Obtížně lze též komplexně uchopit dobový a politický kontext celého funkčního období premiéra Nečase. Mediální zachycení politické reality je pouze částečným obrazem reálného průběhu politiky, těžko lze usuzovat na motivy jednotlivých aktérů, jejich osobní vztahy či získat věrohodné zákulisní informace.

Kapitola 4

Závěr

Cílem práce bylo vytvoření ucelené charakteristiky projevů Petra Nečase za období, kdy byl premiérem (tedy 2010–2013), a paralelně s tím prozkoumat, zda se jeho projev v tomto období proměňuje, ať už celkově či pod vlivem konkrétních politických kauz. Na tomto základě bylo vybráno devět videozáznamů Petra Nečase z videoarchivu České televize a archivu webu ODS.cz v celkové délce šesti hodin. Tyto záznamy byly následně zpracovány otevřeným kódováním a výsledné kategorie včetně ukázek byly předloženy v této práci.

Ukazuje se, že komunikace a argumentace Petra Nečase je z velké části determinována tím, že jde o komunikaci politickou. Mezi největší objevy patří míra útočnosti, která se v Nečasových projevech objevuje, chybovost či dokonce absence argumentace a objem informací, které Petr Nečas vkládá do svých projevů, aby zlepšil svou politickou pozici. Všechny tři aspekty byly pro autora práce překvapením, ačkoliv na jejím konci, v kontextu cílů politické komunikace, je vnímá jako samozřejmé.

Mezi další pozoruhodné jevy autor řadí fakt, že kauza Jany Nagyové a zejména milenecký vztah mezi Janou Nagyovou a Petrem Nečasem se projevoval již určitou dobu předtím, než byl veřejně znám. Otázkou zůstává, zda se v tomto případě nestalo přání otcem myšlenky a zda by došlo k odhalení tohoto jevu, i kdybychom analyzovali stejné materiály bez znalosti jejich mileneckého vztahu.

Výzkumná práce probíhala na relativně malém vzorku vycházejícím ze zvoleného přístupu. Je zřejmé, že takovýto vzorek nezajišťuje plnou reliabilitu, k čemuž by mohl sloužit další, tentokrát kvantitativní, výzkum, který by vycházel z hypotéz uvedených v této práci. Dalším, odlišným, rozšířením práce by mohlo být detailnější zaměření na jednotlivé materiály, například komplexní analýza jednotlivých argumentů či gest nebo také výzkum založený více na psychologické teorii, na což v této práci nebyl prostor.

Největší otázkou, která po této práci zůstává nezodpovězena, je: *Jak to vidí politik?* Autor práce může pouze spekulovat, jaké cíle zkoumaný svými projevy sleduje, nakolik jsou připraveny či jakou roli v jednotlivých projevech hraje stres. Pravdivé otázky na tyto odpovědi nám může dát pouze dotyčný politik. Toto vidí autor jako jeden z neprozkoumaných směrů, kterým by se mohly další výzkumy ubírat.

Kapitola 5

Summary

The goal of this thesis was describing characteristic features of public appearances of Petr Nečas, focusing on years 2010 through 2013. Development during the whole period and influence of particular scandals were added as an integral parts of this analysis. As a result, more than six hours of material were carefully chosen and analyzed using open coding. Resulting analysis is the main part of this paper.

It appears that public appearances of Petr Nečas are highly governed by the fact that they are part of political context, therefore having different goals than casual chat. Among most interesting results of the analysis resides aggressiveness hidden between the messages, poor or nonexistent reasoning and amount of information Petr Nečas embeds in his speeches, attempting to improve his political position. All those aspects were surprising at first, although in the end, when compared with main goals of political communication, they seem to be the natural result.

Another interesting outcome of this analysis is finding out that affair between Petr Nečas and Jana Nagyová had its repercussions in his public speeches more than year before information about this affair came to light. Even though it seems clear now, there is reasonable doubt this could have been discovered without knowledge about the affair.

The biggest question raised by this thesis is: *What's the politicians point of view?* Author of research can only speculate on motives and means of the subject. The only true answers can be provided by the research politician.

Literatura

- AKTUÁLNĚ.CZ. Razie na mocné 2013. 2013a. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/domaci/razie-na-mocne-2013/r~i:wiki:3806/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- AKTUÁLNĚ.CZ. Nový šéf ODS se opřel do kmotrů, přečtete si jeho řeč. 2010. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/novy-sef-ods-se-oprel-do-kmotru-prectete-si-jeho-rec/r~i:article:671186/>. [online] [cit. 2015-02-08].
- AKTUÁLNĚ.CZ. Druhý pilíř penzí podle důchodové reformy, 2014. Dostupné z: <http://www.aktualne.cz/wiki/finance/druhy-pilir-penzi-podle-duchodove-reformy/r~i:wiki:3795/>. [online] [cit. 2015-04-18].
- AKTUÁLNĚ.CZ. Premiér Nečas veřejně přiznal: Mé manželství je v krizi. 2013b. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/premier-necas-verejne-priznal-me-manzelstvi-je-v-krizi/r~i:article:768856/>. [online] [cit. 2015-01-22].
- AKTUÁLNĚ.CZ. Rozklad VV pokračuje, Babák musí vysvětlit 6 milionů Kč. 2011. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/rozklad-vv-pokracuje-babak-musi-vysvetlit-6-milionu-kc/r~i:article:696742/>. [online] [cit. 2015-01-23].
- AKTUÁLNĚ.CZ. Nagyová je ve vazbě, Nečas se omluvil, odstoupit nechce. 2013c. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/nagyova-je-ve-vazbe-necas-se-omluvil-odstoupit-nechce/r~i:article:782653/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ALEXANDRVONDRA.CZ. Alexandr Vondra: Ohlášení rezignace na funkci ministra obrany. 2012. Dostupné z: <http://www.alexandrvondra.cz/alexandr-vondra-ohlaseni-rezignace-na-funkci-ministra-obrany>. [online] [cit. 2015-01-28].
- ATKINSON, R. *Psychologie*. Praha : Portál, 2., aktualiz. vyd., v portálu 1. edition, 2003. ISBN 80-717-8640-3.
- BARTOŠOVÁ, S. – SPĚVÁČKOVÁ, M. – KREUZEROVÁ, B. Ministrem průmyslu a obchodu je lékař a šéf jihočeské ODS Kuba. *Rozhlas.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/ministrem-prumyslu-a-obchodu-je-sef-jihoceske-ods-martin-kuba--976884. [online] [cit. 2015-01-28].

-
- BARTUŇKOVÁ, T. – ČERMÁKOVÁ, J. – MEDEK, P. Ministrem obrany bude Vlastimil Píček, dohodli se na tom Nečas a Schwarzenberg. *Rozhlas.cz*. 2013. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/ministrem-obrany-bude-vlastimil-picek-dohodli-se-na-tom-necas-a-schwarzenberg--1187402. [online] [cit. 2015-05-05].
- BÖHMOVÁ, O. Zbabělec Nečas a jeho intimní Nagyová, řval Rath ve sněmovně. *ParlamentníListy.cz*. 2011. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/vlada/Zbabelec-Necas-a-jeho-intimni-Nagyova-rval-Rath-ve-snemovne-212325>. [online] [cit. 2015-02-03].
- BRANDEJSKÁ, A. Kocourkova matka záhadně zbohatla. Kde přišla k milionům, ministr tají. *iDNES.cz*. 2011. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ministr-kocourek-mami-kde-jsi-vzala-miliony-chce-to-vedet-premier-pyn-/domaci.aspx?c=A111104_172858_domaci_cem. [online] [cit. 2015-01-28].
- BRUNER, Š. Místo rektorů akce D.O.S.T. - na Hrad dorazil kontroverzní novinář A. B. Bartoš. *Zpravy.E15.cz*. 2013. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/misto-rektoru-akce-d-o-s-t-na-hrad-dorazil-kontroverzni-novinar-a-b-bartos-1033406>. [online] [cit. 2015-01-25].
- ČÁPOVÁ, H. Akce Bátora. *Respekt.ihned.cz*. 2011. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-50749720-akce-batora>. [online] [cit. 2015-01-28].
- CECHL, P. ČSSD chce hlasovat o nedůvěře vládě, žádost předala Němcové. *Tyden.cz*. 2013. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/necas-neodstoupim-policie-poskodila-cesko_273412.html. [online] [cit. 2015-02-14].
- ČECHOVÁ, M. *Čeština, řeč a jazyk*. Praha : ISV, 2., přepracované vyd. edition, 2000. ISBN 80-858-6657-9.
- ČERMÁK, F. *Jazyk a jazykověda*. Praha : Karolinum, vyd. 4., v karolinu 2., dopl. edition, 2011. ISBN 978-802-4619-460.
- ČESKÁ TELEVIZE. 168 hodin – iVysílání – Česká televize, a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10117034229-168-hodin/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ČESKÁ TELEVIZE. iVysílání – Česká televize, b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce – iVysílání – Česká televize, c. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1126672097-otazky-vaclava-moravce/>. [online] [cit. 2015-04-08].

-
- ČESKÁ TELEVIZE. Studio ČT24 – iVysílání – Česká televize, d. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ČESKÁ TELEVIZE. Evropské volby 2014 – Studio ČT24 – iVysílání – Česká televize, e. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/214411034000062/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ČESKÁ TELEVIZE. Studio Volby 2010 – volby do PS Parlamentu ČR – iVysílání – Česká televize, f. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10285093468-studio-volby-2010/210411033130529/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ČESKÁ TELEVIZE. Hlasování o vyslovení důvěry vládě 10. 8. 2010 [televizní záznam], 2010a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10101491767-studio-ct24/210411034000424-hlasovani-o-vysloveni-duvery-vlade/>. Vysíláno: 10. 8. 2010 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. Interpelace poslanců na předsedu vlády [televizní záznam], 2011. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10222618015-interpelace-poslancu-na-predsedu-vlady/211411035400505>. Vysíláno: 5. 5. 2011 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. Interpelace poslanců na předsedu vlády [televizní záznam], 2012a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10222618015-interpelace-poslancu-na-predsedu-vlady/212411035200209>. Vysíláno: 9. 2. 2012 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. O pořadu – Otázky Václava Moravce, 2015a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/1242-o-poradu/>. [cit. 2015-04-18].
- ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce [televizní pořad], 2010b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/210411030500822/video/>. Vysíláno: 22. 8. 2010 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce [televizní pořad], 2012b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/210411030500822/video/>. Vysíláno: 9. 9. 2012 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. Otázky Václava Moravce [televizní pořad], 2013. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1126672097-otazky-vaclava-moravce/213411030500217/video/>. Vysíláno: 17. 2. 2013 [cit. 2015-03-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. PhDr. Václav Moravec – Lidé, 2015b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/lide/vaclav-moravec/>. [cit. 2015-04-18].
- ČESKÁ TELEVIZE. Peake, Stanjura i Mlsna jsou ministry. Do funkce je jmenoval Klaus. 2012c. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/207238-peake->

-
- stanjura-i-mlsna-jsou-ministry-do-funkce-je-jmenoval-klaus/. [online] [cit. 2015-01-28].
- ČESKÁ TELEVIZE. *Ročenka České televize 2004.* : Česká televize, tisková služba, 2005. ISBN 80-85005-56-5.
- ČESKÁ TELEVIZE. Statut ČT, 2012. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/statut-ct/>. [online] [cit. 2015-03-28].
- CHYTILEK, R. – EIBL, O. – MATUŠKOVÁ, A. *Teorie a metody politického marketingu.* Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 1. vyd. edition, 2012. ISBN 978-80-7325-281-6.
- ČMEJRKOVÁ, S. et al. *Styl mediálních dialogů.* Praha : Academia, vydání 1. edition, 2013. ISBN 978-80-200-2267-7.
- ČT24. Daňový balíček schválen, pro zvedlo ruku 102 poslanců. 2012a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/208065-danovy-balicek-schvalen-pro-zvedlo-ruku-102-poslancu/>. [online] [cit. 2015-01-31].
- ČT24. TOP 09 zůstává v koalici. Shazujete celou sněmovnu, hřímá Zaorálek. *Ceskatelevize.cz.* 2013a. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231331-vykonna-rada-ods-vyjadрила-podporu-premierovi-necasovi/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ČT24. Daňový balíček schválen, pro zvedlo ruku 102 poslanců. 2012b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/208065-danovy-balicek-schvalen-pro-zvedlo-ruku-102-poslancu/>. [online] [cit. 2015-01-29].
- ČT24. Osud vlády má v rukou koalice. *Ceskatelevize.cz.* 2013b. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231488-osud-vlady-ma-v-rukou-koalice/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ČT24. Nečas u soudu poprvé vypovídal v kauze své ženy a zneužití rozvědky. 2015. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/307867-necas-u-soudu-poprve-vypovidal-v-kauze-sve-zeny-a-zneuziti-rozvedky/>. [online] [cit. 2015-04-18] signatura: lub.
- ČT24. Nejasná Peake: Pro tuto chvíli definitivní konec. ODS chce ještě jednat. 2012c. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/208368-nejasna-peake-pro-tuto-chvili-definitivni-konec-ods-chce-jeste-jednat/>. [online] [cit. 2015-01-29].
- ČT24. "Rebel" Fiala končí v ODS, Nečas mluví o útěku. 2012d. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/201665-rebel-fiala-konci-v-ods-necas-mluvi-o-uteku/>. [online] [cit. 2015-01-31].

-
- ČT24. Obrana je bez ministra 83 dní. Schwarzenberg uhodí na Nečase. 2013c. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/218587-obrana-je-bez-ministra-83-dni-schwarzenberg-uhodi-na-necase/>. [online] [cit. 2015-05-05].
- ČT24. TOP 09 zůstává v koalici. Shazujete celou sněmovnu, hřímá Zaorálek. *Ceskatelevize.cz*. 2013d. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231272-top-09-zustava-v-koalici-shazujete-celou-snemovnu-hrima-zaoralek/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ČT24. Nagyová opustila vazbu, přijel si pro ni Nečas. *Ceskatelevize.cz*. 2013e. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231488-osud-vlady-ma-v-rukou-koalice/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ČTK. NEČAS, Petr. 2014. Dostupné z: <http://www.ctlk.cz>. [online] [cit. 2015-01-23]
Pozn. Jde o biografii vypracovanou ČTK. Je dostupná pouze přihlášeným uživatelům. Lze ji dohledat v kategoriích: "biografie" návštěva "býv.vláda" a "býv.premiér".
- DALGLEISH, T. – POWER, M. J. *Handbook of cognition and emotion*. New York : Wiley, 1999. Dostupné z: <https://www.paulekman.com/wp-content/uploads/2013/07/Facial-Expressions.pdf>. online je dostupná pouze Ekmanova kapitola. ISBN 978-0471978367.
- DEMAGOG.CZ. Petr Nečas (ODS), 2015. Dostupné z: <http://demagog.cz/politici/2/petr-necas/>. [online] [cit. 2015-05-08].
- DENIK.CZ. Dneškem končí ve vládě ministr dopravy Pavel Dobeš. 2012. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/dneskem-konci-ve-vlade-ministr-dopravy-pavel-dobes-20121203.html. [online] [cit. 2015-01-28].
- DENIK.CZ. Stále nemáme ministra obrany a to není dobře, kritizuje Klaus Nečase. 2013. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/stale-nemame-ministra-obrany-a-to-neni-dobre-kritizuje-klaus-necase-20130214.html. [online] [cit. 2015-05-05].
- DEVITO, J. A. *Základy mezilidské komunikace*. Praha : Grada, 1. vyd. edition, 2001. ISBN 978-80-247-2018-0.
- DOLEJŠÍ, V. Pan Čistý vrací ODS do hry o volební vítězství. *iDNES.cz*. 2010. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/pan-cisty-vraci-ods-do-hry-o-volebni-vitezstvi-f48-/domaci.aspx?c=A100326_1357493_domaci_klu. [online] [cit. 2015-01-22].
- DOSTÁL, V. Topolánek rezignoval. ODS povede Nečas. *Deník Referendum*. 2010. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/2683-topolanek-rezignoval-ods-povede-necas>. [online] [cit. 2015-04-15].
- E15.CZ. O sledování jsem nevěděl, kaje se Nečas. Nagyová ve funkci končí. 2013. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/o-sledovani-jsem-nevedel-kaje-se-necas-nagyova-ve-funkci-konci-998298>. [online] [cit. 2015-04-31].

-
- EKMAN, P. *Emotions revealed*. New York : Owl Books, 2nd owl books ed. edition, 2007. ISBN 978-0805083392.
- EKMAN, P. – FRIESEN, W. Hand Movements. *The Journal of Communication*. 1972, , 22. Dostupné z: <https://www.paulekman.com/wp-content/uploads/2013/07/Hand-Movements.pdf>. [online] [cit. 2014-04-25].
- ERBEN, E. Miloš Zeman jmenoval nového ministra obrany. *Aktuálně.cz*. 2013. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/milos-zeman-jmenoval-noveho-ministra-obrany/r~i:gallery:30196/>. [online] [cit. 2015-05-05].
- GAVENDA, J. et al. Jana Nagyová se policii představila jako Nečasová a odmítla vypovídat. *ČRo*. 2013. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/jana-nagyova-se-policii-predstavila-jako-necasova-a-odmitla-vypovídat--1260681. [online] [cit. 2015-01-22].
- GOLIS, O. TOP 09 hrozí odchodem z koalice, podle ODS chce Kalousek nové volby. *Lidovky.cz*. 2011a. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/top-09-hrozi-odchodem-z-koalice-podle-ods-chce-kalousek-nove-volby-px2-/zpravy-domov.aspx?c=A110822_173015_ln_domov_ogo. [online] [cit. 2015-01-28].
- GOLIS, O. Kocourek rezignoval. O korupci nešlo, myslí si Nečas. *Lidovky.cz*. 2011b. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/kocourek-rezignoval-o-korupci-neslo-mysli-si-necas-f8h-/zpravy-domov.aspx?c=A111109_185607_ln_domov_ogo. [online] [cit. 2015-01-28].
- HARTL, P. – HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Praha : Portál, vyd. 1. edition, 2000. ISBN 80-717-8303-X.
- HARTMAN, P. Petr Hartman: Peake a osm dní na obraně. *Rozhlas.cz*. 2012. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/cro6/komentare/_zprava/petr-hartman-peake-a-osm-dni-na-obrane--1152905. [online] [cit. 2015-02-04].
- HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha : Portál, 2., aktualiz. vyd. edition, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HOFRICHTEROVÁ, E. Kdo nastoupí po Nečasovi? Jsem připraven, říká Kuba. *Tyden.cz*. 2013. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/kdo-nastoupi-po-necasovi-jsem-pripraven-rika-kuba_273553.html. [online] [cit. 2015-02-14].
- HOLÝ, T. Nečas strašil voliče sítkou s půlkou chleba. *Novinky.cz*. 2010. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/ekonomika/198923-necas-strasil-volice-sitovkou-s-pulkou-chleba.html>. [online] [cit. 2015-02-08].
- HORÁČEK, F. Řecko zmátlo Evropu, zřejmě přikrášlilo deficit. *iDNES.cz*. 2009. Dostupné z: <http://ekonomika.idnes.cz/recko-zmatlo-evropu-zrejme-prikraslilo->

-
- deficit-f59-/eko_euro.aspx?c=A091020_162259_eko_euro_fih. [online] [cit. 2015-05-08].
- HRBÁČEK, J. Policejní dokument: Nagyová tlačila na Nečase, aby se rozvedl. *E15*. 2013a. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/policejni-dokument-nagyova-tlacila-na-necase-aby-se-rozvedl-997996>. [online] [cit. 2015-02-14].
- HRBÁČEK, J. ČSSD: Chceme okamžitou demisi vlády a předčasné volby. *E15.cz*. 2013b. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/cssd-chceme-okamzitou-demisi-vlady-a-predcasne-volby-997386>. [online] [cit. 2015-02-14].
- HRUBEŠ, K. Nečas obhajuje schůzky s Janouškem a Rittigem: Nagyovou jsem na ně nasadil. *Lidovky.cz*. 2013a. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/nagyova-mela-za-ukol-ziskat-rittigovu-duveru-priznal-necas-p48-/zpravy-domov.aspx?c=A130624_134951_ln_domov_khu. [online] [cit. 2015-04-31].
- HRUBEŠ, K. Šéf úřadu vlády Poul jako jediný unikl obvinění. *Lidovky.cz*. 2013b. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/sef-uradu-vlady-poul-jako-jediny-unikl-obvineni-f5p-/zpravy-domov.aspx?c=A130614_134913_ln_domov_khu. [online] [cit. 2015-02-14].
- HUSÁROVÁ, L. – KOPP, M. Předsednictvo LIDEM vyzvalo své ministry k podání demise. *Rozhlas.cz*. 2012. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/predsednictvo-lidem-vyzvalo-sve-ministry-k-podani-demise--1152777. [online] [cit. 2015-01-29].
- IDNES.CZ. Razie proti vrcholným politikům a lobbistům. 2013. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1005269>. [online] [cit. 2015-02-14].
- IDNES.CZ. Rebelové v ODS nevidí důvod pro předčasné volby. Věří, že se dohodnou. 2012. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rebelujici-poslanci-ods-nevidi-duvod-pro-predcasne-volby-pzj-/domaci.aspx?c=A121009_222938_domaci_ert. [online] [cit. 2015-01-31].
- IHNED.CZ. Besser v problémech. V majetkovém přiznání zamlčel byt v golfovém ráji na Floridě. 2011a. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-53940490-besser-v-problemech-v-majetkovem-priznani-zamlcel-byt-v-golfovem-raji-na-floride>. [online] [cit. 2015-01-28].
- IHNED.CZ. S Peake odchází z VV i další poslanci. Kolik jich potřebuje pro udržení vlády? 2012a. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-55470840-s-peake-odchazi-z-vv-i-dalsi-poslanci-kolik-jich-potrebuje-pro-udrzeni-vlady>. [online] [cit. 2015-01-28].
- IHNED.CZ. Nečas křičel na Peake kvůli Pickovi. Náhradu za odvolaného náměstka ministryně nemá. 2012b. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-58961090-peake-odvolala-picka-z-ministerstva-obrany>. [online] [cit. 2015-01-29].

-
- IHNED.CZ. Tluchoř, Šnajdr a Fuksa složí poslanecký mandát. Odmítají vyšší DPH, ale nechtějí položit vládu. 2012c. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-58317580-tluchor-snajdr-a-fuksa-slozi-poslanecky-mandat-odmitaji-vyssi-dph-ale-nechteji-polozit-vladu>. [online] [cit. 2015-01-31].
- IHNED.CZ. Schwarzenberg: Bátora na školství je jako pedofil v dívčí škole. 2011b. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/c1-52625290-schwarzenberg-batora-na-skolstvi-je-jako-pedofil-v-divci-skole>. [online] [cit. 2015-01-27].
- IHNED.CZ. Vicepremiérka Peake chce být ministryní obrany. Nečasovi to přijde logické. 2012d. Dostupné z: <http://ihned.cz/c1-58905270-ministerstvo-dopravy-povedou-obcansti-demokrate-lidem-ziskaji-obranu>. [online] [cit. 2015-01-28].
- JELÍNEK, M. – ŠVANDOVÁ, B. *Argumentace a umění komunikovat*. Brno : Pedagogická fakulta, Masarykova univerzita, vyd. 1. edition, 1999. ISBN 1-210-2186-1.
- JELÍNKOVÁ, B. Argumentace a přesvědčování v televizní debatě: případová studie Otázek Václava Moravce. Diplomová práce, Fakulta sociálních věd UK, 2013. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/93459/>. Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jiří Kraus, DrSc [online] [cit. 2015-04-08].
- JÍLKOVÁ, L. Krásný ztráty v knižní podobě a v korpusu DIALOG. *Naše řeč*. 2006, 89, 5. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7915>.
- JIRÁK, J. – KÖPPOVÁ, B. *Masová média*. Praha : Portál, vyd. 1. edition, 2009. ISBN 978-80-7367-466-3.
- JIŘIČKA, J. Kocourkova matka záhadně zbohatla. Kde přišla k milionům, ministr tají. *iDNES.cz*. 2011a. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/besseruv-spolecnik-byl-odsouzen-za-korupci-fe8-/domaci.aspx?c=A111202_160009_domaci_jj. [online] [cit. 2015-01-28].
- JIŘIČKA, J. Ministři za LIDEM stáhli demise, strana chce pokračovat v koalici. *iDNES.cz*. 2013. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ministri-za-lidem-stahli-demisi-d3w-/domaci.aspx?c=A130108_184010_domaci_jj. [online] [cit. 2015-01-29].
- JIŘIČKA, J. Šéfka Nečasova kabinetu opsala celé stati diplomky a neuvedla zdroj. *iDNES.cz*. 2012a. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/diplomova-prace-jany-nagyove-budi-rozpaky-fit-/domaci.aspx?c=A120223_113408_domaci_jj. [online] [cit. 2015-02-02].
- JIŘIČKA, J. Nečasova pravá ruka loni dostávala štědrý plat, v březnu 273 tisíc. *iDNES.cz*. 2011b. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necasova-prava-ruka-loni-dostavala-stedry-plat-v-breznu-273-tisic-pwr-/domaci.aspx?c=A120117_124813_domaci_jj. [online] [cit. 2015-02-03].

-
- JIŘIČKA, J. Nečas napsal Klausovi dopis, omluvil se mu za výrok o ekonomické debilitě. *iDNES.cz*. 2012b. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-se-omluvil-klausovi-za-vyroky-k-dph-f14-/domaci.aspx?c=A120909_105033_domaci_jj. [online] [cit. 2015-01-31].
- JIŘIČKA, J. Klaus pověřil Nečase vedením obrany, Píček bude opět náměstkem. *iDNES.cz*. 2012c. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/klaus-poveril-necase-vedenim-obrany-dbv-/domaci.aspx?c=A121221_141543_domaci_jj. [online] [cit. 2015-05-05].
- KAISER, D. Bátoru mi doporučili od Klause, přiznává ministr Dobeš. *Lidovky.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/batoru-mi-doporucili-od-klause-priznava-ministr-dobes-ppe-/zpravy-domov.aspx?c=A110305_100118_ln_domov_ter. [online] [cit. 2015-01-26].
- KAŠPAR, M. – RICHTER, J. Nová strana Karolíny Peake ponese jméno LIDEM - liberální demokraté. *Rozhlas.cz*. 2012a. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1054482. [online] [cit. 2015-01-28].
- KAŠPAR, M. – RICHTER, J. Personální zemětřesení vypuklo, Peake odvolala prvního náměstka. *zpravy.e15.cz*. 2012b. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/politika/personalni-zemetreseni-vypuklo-peake-odvolala-prvniho-namestka-940008>. [online] [cit. 2015-01-29].
- KAŠPAR, R. Rozvíjející se fenomén profesionálního politického poradenství a public relations. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Filozofická fakulta, 2009. Dostupné z: <http://theses.cz/id/4ivbkt/>. [online] [cit. 2015-04-08].
- KING, R. G. *Fundamentals of human communication*. New York : Macmillan, 1979. ISBN 00-236-4270-X.
- KLÉGR, A. *Tezaurus jazyka českého*. Praha : NLN, Nakladatelství Lidové noviny, vyd. 1. edition, 2007. ISBN 978-80-7106-920-1.
- KOLÁŘ, P. – ZLÁMALOVÁ, L. – NEVYHOŠTĚNÝ, J. Topolánek padl. Nečas je připraven být po volbách premiérem. *Lidovky.cz*. 2010. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/topolanek-pادل-necas-je-pripraven-byt-po-volbach-premierem-pag-/zpravy-domov.aspx?c=A100325_145244_ln_domov_spa. [online] [cit. 2015-02-08].
- KOLEKTIV AUTORŮ. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. Praha : Academia, vyd. 2 edition, 2001. ISBN 80-200-0493-9.
- KOPECKÝ, J. Nečasovi chybí šest hlasů pro vyšší daně. S balíčkem spojí osud vlády. *iDNES.cz*. 2012a. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jednani-snemovny-obilicku-s-vyssi-dph-dhg-/domaci.aspx?c=A120904_102630_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-31].

-
- KOPECKÝ, J. Nečas má 103 hlasů pro církevní restituce. S daněmi je to horší. *iDNES.cz*. 2012b. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/kde-bude-vlada-hledat-hlasy-pro-vyssi-dph-a-cirkevni-restituce-pus-/domaci.aspx?c=A120817_104650_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-31].
- KOPECKÝ, J. Nečas obhájil funkci předsedy ODS. Porazil na kongresu rebela Fuksu. *iDNES.cz*. 2012c. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/volebni-souboj-o-predsedu-ods-mezi-necasem-a-fuksou-fxg-/domaci.aspx?c=A121104_112327_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-31].
- KOPECKÝ, J. Peake otočila, ve vládě chce zůstat. Obrana je uzavřená kapitola. *iDNES.cz*. 2013. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/peake-sve-strane-doporuci-at-zustane-ve-vlade-fap-/domaci.aspx?c=A130103_072016_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-29].
- KOPECKÝ, J. VV se štěpí. Opouští je Peake i další, vládní většina se otrásá. *iDNES.cz*. 2012d. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/peake-konci-ve-vecech-verejnych-dmw-/domaci.aspx?c=A120417_170534_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-28].
- KOPECKÝ, J. Šest poslanců ODS smetlo balíček, jímž chtěla vláda zvýšit daně. *iDNES.cz*. 2012e. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/jednani-o-balicku-s-vyssimi-danemi-a-rebelie-v-ods-f67-/domaci.aspx?c=A120905_175814_domaci_kop. [online] [cit. 2015-05-08].
- KOPECKÝ, J. Bárta dostal podmínku za korupci, Škárka tři roky natvrdo za podvod. *iDNES.cz*. 2012f. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozsudek-nad-bartou-a-skarkou-d2r-/domaci.aspx?c=A120412_235733_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-28].
- KOPECKÝ, J. Schwarzenberg: Bátora na školství je jako pedofil v čele dívčí školy. *iDNES.cz*. 2011. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/schwarzenberg-povazuje-za-neprijatelne-aby-byl-batora-personalnim-reditelem-na-skolstvi-gvo-/domaci.aspx?c=A110820_082149_domaci_kop. [online] [cit. 2015-01-27].
- KOPECKÝ, J. Zeman: Kdyby tu přistáli zelení muži, pošlu je dodělat tunel Blanka. *Lidovky.cz*. 2015. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozhovor-idnes-cz-s-prezidentem-zemanem-po-dvou-letech-na-hrade-psc-/domaci.aspx?c=A150311_191350_domaci_kop. [online] [cit. 2015-04-20].
- KOPECKÝ, J. – HORÁČEK, F. Klaus zkritizoval chystané zvýšení DPH. Brzdí to ekonomiku, řekl. *iDNES.cz*. 2012. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/klaus-zkritizoval-chystane-zvyseni-dph-fd1-/ekonomika.aspx?c=A120810_151812_ekonomika_fih. [online] [cit. 2015-01-31].
- KOPECKÝ, J. – TACHECÍ, B. Milenka? Nesmysl, odvrací lídr ODS Nečas útok na svůj soukromý život. *iDNES.cz*. 2012. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/>

-
- milenska-nesmysl-odvraci-lidr-ods-necas-utok-na-svuj-soukromy-zivot-1fh-
/domaci.aspx?c=A100408_101338_domaci_kop. [online] [cit. 2015-02-02].
- KOPECKÝ, J. – WIRNITZER, J. Zeman přijal policejního prezidenta. Nečase na Hradě
předběhl Sobotka. *iDNES.cz*. 2013. Dostupné z: necas-vstoupil-do-2-pilire-penzijniho-systemu-fo6-/ekonomika.aspx?c=
A130521_145329_ekonomika_spi. [online] [cit. 2015-04-18].
- KOUDELKA, Z. Protikorupční kampaň v kauze exposlanců a právo. *Revue Politika*. 2013.
Dostupné z: Kovarova.pdf?sequence=1. s. 43–60 [online] [cit. 2014-04-25].
- KRAUS, J. *Jazyk v proměnách komunikačních médií*. Praha : Karolinum, vyd. 1. edition,
2008. ISBN 978-80-246-1578-3.
- KREČ, L. – KALENSKY, J. ODS a TOP 09: Kromě Bárty musí skončit i
John a Dobeš. Věčkaři na protest odešli z K9. *iHNED.cz*. 2011. Dostupné
z: respekt.ihned.cz/c1-54548070-v-necasovych-sluzbach. [online] [cit. 2015-02-02].
- KUNDRA, O. – SVOBODOVÁ, I. Respekt týdeník. 2011, 2011, 14. Dostupné z: [77](http://
respekt.ihned.cz/c1-51440810-strach-a-uplatky-nad-vv. [online] [cit. 2015-01-
24].</p><p>LEES-MARSHMENT, J. <i>The political marketing game</i>. New York : Palgrave Macmillan,
2011. ISBN 9780230537774.</p></div><div data-bbox=)

-
- LIDOVKY.CZ. Dře jako kůň, obhajuje Nečas statistické odměny. 2012a. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/dre-jako-kun-obhajuje-necas-statisticove-odmeny-fq6-/zpravy-domov.aspx?c=A120118_101124_lide_spa. [online] [cit. 2015-02-03].
- LIDOVKY.CZ. Vicepremiérka Peake opouští Věci veřejné a zakládá novou platformu. 2012b. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/necas-chce-po-peake-deset-poslancu-dlb-/zpravy-domov.aspx?c=A120419_191035_ln_domov_Pta. [online] [cit. 2015-01-28].
- LIDOVKY.CZ. Nečas rebelům neustoupil. Kromě balíčku teď půjde i o osud vlády. 2012c. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/vlada-posle-danovy-balicek-zpatky-do-snemovny-spoji-ho-s-duverou-phc-/zpravy-domov.aspx?c=A120906_094025_ln_domov_mev. [online] [cit. 2015-01-31].
- LINHART, J. et al. *Slovník cizích slov pro nové století*. Praha : Dialog, 2003. ISBN 80-858-4361-7.
- LITERARKY.CZ. Alena Hanáková byla jmenována ministryní kultury. 2011. Dostupné z: <http://literarky.cz/politika/domaci/7335-alena-hanakova-byla-jmenovana-ministryni-kultury>. [online] [cit. 2015-01-28].
- LUGINBÜHL, M. Conversational violence in political {TV} debates: Forms and functions. *Journal of Pragmatics*. 2007, 39, 8, s. 1371 – 1387. ISSN 0378-2166. doi: <http://dx.doi.org/10.1016/j.pragma.2007.04.003>. Dostupné z: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378216607000598>. Argumentation in Dialogic Media Genres—Talk Shows and Interviews.
- LUKAVSKÝ, R. et al. *Kultura mluveného slova*. Praha : Akademie múzických umění v Praze, 1. vyd. edition, 2000. ISBN 80-858-8361-9.
- MACHOVÁ, M. Ministr skončil. Na vládě jen seděl a mlčel, řekl Nečas. *Aktuálně.cz*. 2011. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/politika/ministr-skoncil-na-vlade-jen-sedel-a-mlcel-rekl-necas/r~i:article:716360/>. [online] [cit. 2015-01-28].
- MARTINEK, J. Vedení ODS jednalo s rebely o daňovém balíčku, prý se lámou ledy. *Novinky.cz*. 2012. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/279446-vedeni-ods-jednalo-s-rebely-o-danovem-balicku-pry-se-lamou-ledy.html>. [online] [cit. 2015-01-31].
- MARTINEK, J. – KOLÁŘ, P. Novým ministrem vnitra má být Jan Kubice, John zůstane. *Lidovky.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/novym-ministrem-vnitra-ma-byt-jan-kubice-john-ve-vlade-zustava-pb6-/zpravy-domov.aspx?c=A110419_003101_ln_domov_ani. [online] [cit. 2015-01-26].

-
- MATSUMOTO, D. R. – FRANK, M. G. – HWANG, H. S. *Nonverbal communication*. Los Angeles : SAGE, 2013. ISBN 9781412999304.
- MEDEK, P. et al. Druhý pilíř penzí podle důchodové reformy. 2013. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaciekonomika/_zprava/1200718. [online] [cit. 2015-04-18].
- NACHTIGALL, F. – KORECKÝ, M. Nečas je na vrcholu, a proto sám. *Týden*. prosinec 2011, 26. [cit. 2015-02-02].
- NASEPENIZE.CZ. Právník Tomáš Sokol chce žalovat stát kvůli zatajování platů šéfů státních úřadů. 2011. Dostupné z: <http://www.nasepenize.cz/pravnik-tomas-sokol-chce-zalovat-stat-kvuli-zatajovani-platu-sefu-statnich-uradu-9354>. [online] [cit. 2015-02-03].
- NAŠIPOLITICI.CZ. *RNDr. Petr Nečas - životopis* [online]. 2010. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.nasipolitici.cz/cs/politik/113-petr-necas>.
- NOVINKY.CZ. Novým ministrem zemědělství se stal Petr Bendl. 2011a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/246702-novym-ministrem-zemedelstvi-se-stal-petr-bendl.html>. [online] [cit. 2015-01-28].
- NOVINKY.CZ. Ministr kultury Besser rezignoval. 2011b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/252918-ministr-kultury-besser-rezignoval.html>. [online] [cit. 2015-01-28].
- NOVINKY.CZ. Fuksa bude kandidovat na předsedu ODS proti Nečasovi, cítí podporu. 2012a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/283625-fuksa-bude-kandidovat-na-predsedu-ods-proti-necasovi-citi-podporu.html>. [online] [cit. 2015-01-31].
- NOVINKY.CZ. Premiér náhle hodil přes palubu ministra zemědělství Fuksu. 2011c. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/246416-premier-nahle-hodil-pres-palubu-ministra-zemedelstvi-fuksu.html>. [online] [cit. 2015-01-28].
- NOVINKY.CZ. Nečas rezignuje, s ním i vláda. 2013a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/305029-necas-rezignuje-s-nim-i-vlada.html>. [online] [cit. 2015-02-14].
- NOVINKY.CZ. Nečas by měl odstoupit, míní politologové. 2013b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/304809-necas-by-mel-odstoupit-mini-politologove.html>. [online] [cit. 2015-02-14].
- NOVINKY.CZ. Nečas byl zvolen předsedou ODS, Němcová je nečekaně první místopředsedkyní. 2010a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/203770-necas-byl-zvolen-predsedom-ods-nemcova-je-necekane-prvni-mistopredsedkyni.html>. [online] [cit. 2015-04-15].

-
- NOVINKY.CZ. Petr "Slušňák" coby stará dobrá konzerva teď povede ODS. 2010b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/195964-petr-slusnak-coby-stara-dobra-konzerva-ved-povede-ods.html>. [online] [cit. 2015-02-08].
- NOVINKY.CZ. Vizitky zadržných: exposlanci ODS i profesionální vojáci. 2013c. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/304843-vizitky-zadrzenych-exposlanci-ods-i-profesionalni-vojaci.html>. [online] [cit. 2015-02-14].
- NOVINKY.CZ. Nečasova vláda získala důvěru 105 poslanců. 2012b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/266049-necasova-vlada-ziskala-duveru-105-poslancu.html>. [online] [cit. 2015-01-28].
- ODS. Petr Nečas vstoupil do druhého pilíře důchodové reformy, 2013. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=21yThViCyto>. Nalezeno na oficiálním kanálu Youtube kanálu „ODS - Občanská demokratická strana“: <https://www.youtube.com/channel/UCj4ordlYtXhr1zY7Wee5fcQ> Vydáno: 21. 5. 2013 [cit. 2015-03-28].
- ODS.CZ. Petr Nečas: Podám demisi na pozici premiéra, 2013a. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/5081-podam-demisi-na-pozici-premiera>. Vydáno: 16. 6. 2013 [cit. 2015-03-28].
- ODS.CZ. Petr Nečas: Podám demisi na pozici premiéra. 2013b. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/5081-podam-demisi-na-pozici-premiera>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ODS.CZ. *Petr Nečas* [online]. [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/profil/petr-necas>.
- ODS.CZ. *23. Kongres ODS* [online]. 2012a. [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/kongresy/23>.
- ODS.CZ. Média – ODS, b. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanky>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ODS.CZ. Petr Nečas – ODS, c. Dostupné z: <http://www.ods.cz/stitek/213-petr-necas>. [online] [cit. 2015-04-08].
- ODS.CZ. Podrobný volební program: Řešení, která pomáhají. 2010. Dostupné z: <http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program2010.pdf>. [online] [cit. 2015-02-08].
- ODS.CZ. *Petr Nečas: Bez přijetí stabilizačního balíčku nelze sestavit rozpočet* [online]. 2012b. [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/2307-bez-prijeti-stabilizacniho-balicku-nelze-sestavit-rozpocet>.

-
- ODS.CZ. Petr Nečas: Vyzývám orgány činné v trestním řízení k urychlenému objasnění všech souvislostí zásahu, 2013c. Dostupné z: <http://www.ods.cz/clanek/5059-vyzyvam-organy-cinne-v-trestnim-rizeni-k-urychlenemu-objasneni-vsech-souvislosti-zasahu>. Vydáno: 13.6.2013 [cit. 2015-03-28].
- PALKOVÁ, Z. *Fonetika a fonologie češtiny s obecným úvodem do problematiky oboru*. Praha : Univerzita Karlova, vyd. Karolinum, 1. vyd. edition, 1994. ISBN 80-706-6843-1.
- PAŘÍZKOVÁ, L. Klaus se zastal Bátory, exkandidáta Národní strany. *Tyden.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/klaus-se-zastal-exkandidata-krajne-pravicove-narodni-strany_195017.html. [online] [cit. 2015-01-22].
- PARLAMENTNILISTY.CZ. *Nevidíte trám v oku svém, vyčítal Bátora Šiklové členství v KSC* [online]. 2011. [cit. 2015-01-26]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Nevidite-tram-v-oku-svem-vycital-Batora-Siklove-clenstvi-v-KSC-190211>.
- PAVLÁT, L. Leo Pavlát: Je toho dost. *Rozhlas.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radio_cesko/analyzy/_zprava/leo-pavlat-je-toho-dost--896640. [online] [cit. 2015-01-25].
- PETRBENDL.CZ. O mně. Dostupné z: <http://www.petrbendl.cz/o-mne/>. [online] [cit. 2015-02-04].
- POBOŘILOVÁ, A. Topolánková vláda padla. *ČT24*. 2009. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/49481-topolankova-vlada-padla/>. [online] [cit. 2015-01-23].
- POLÁK, M. ODS a TOP 09: Koaliční smlouva pro nás skončila. *Tiscali.cz*. 2012. Dostupné z: <http://zpravy.tiscali.cz/ods-a-top-09-koalicni-smlouva-pro-nas-skoncila-133850>. [online] [cit. 2015-01-28].
- PRACHAŘ, M. – NACHTMANN, F. – KÁLAL, J. Premiér Nečas zmizel. Nikdo nevěděl, kde je, politici ho marně sháněli. *Lidovky.cz*. 2013. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/premier-necas-zmizel-nikdo-nevedel-kde-je-politici-ho-marne-shaneli-1d5-/zpravy-domov.aspx?c=A130613_124909_ln_domov_mpr. [online] [cit. 2015-02-14].
- PŘIBIL, M. Bátora je Dobešovým poradcem, ač ministr řekl, že ho zná jen povrchně. *Novinky.cz*. 2011a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/226170-batora-je-dobesovym-poradcem-ac-ministr-rekl-ze-ho-zna-jen-povrchne.html>. [online] [cit. 2015-01-26].
- PŘIBIL, M. Dobeš ustoupil a odvolá Bátoru. *Novinky.cz*. 2011b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/243147-dobes-ustoupil-a-odvola-batoru.html>. [online] [cit. 2015-01-28].

-
- PSP.CZ. 45. schůze, 40. hlasování, 5. září 2012, 19:31 *Vl.n.z.o změně daňových, pojistných a dalších zákonů - EU* [online]. 2012a. [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=56382>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2002 – 2006* [online]. 2002. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=4>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2006 – 2010* [online]. 2006. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=5>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 2010 – 2013* [online]. 2010. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=6>.
- PSP.CZ. *Česká národní rada (1992 - 1992), členové* [online]. 1992. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/snem.sqw?org=252&P1=0&P2=0>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1993 – 1996* [online]. 1993. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=1>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1996 – 1998* [online]. 1996. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=2>.
- PSP.CZ. *Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna 1998 – 2002* [online]. 1998. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=192&o=3>.
- PSP.CZ. *Přijímání zákonů – Legislativní proces v Poslanecké sněmovně* [online]. [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=173>.
- PSP.CZ. *Sněmovní tisk 695 Vl.n.z.o změně daňových, pojistných a dalších zákonů - EU* [online]. 2012b. [cit. 2015-01-31]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=6&t=695>.
- PSP.CZ. Stenografický zápis 45. schůze, 5. září 2012. 2012c. Dostupné z: <http://www.psp.cz/eknih/2010ps/stenprot/045schuz/45-2.html#87>. [online] [cit. 2015-01-31].
- RICHTER, J. – MAŇOUR, I. ODS čeká volební kongres, Nečas nevidí soupeře. *Rozhlas.cz*. 2012. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/1132108. [online] [cit. 2015-01-31].
- ROVENSKÝ, J. LIDEM podpoří církevní restituce až po zvýšení DPH, tvrdí Peake. *Novinky.cz*. 2012a. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/277876-lidem-podpori-cirkevni-restituce-az-po-zvyseni-dph-tvrdi-peake.html>. [online] [cit. 2015-01-31].

-
- ROVENSKÝ, J. Vicepremiérka Peake opouští Věci veřejné a zakládá novou platformu. *Novinky.cz*. 2012b. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/265102-vicepremierka-peake-opousti-veci-verejne-a-zaklada-novou-platformu.html>. [online] [cit. 2015-01-28].
- ROVENSKÝ, J. – PŘIBIL, M. John se obul do Dobeše kvůli statisíkovým prémieím pro ředitelku. *Novinky.cz*. 2011. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/225965-john-se-obul-do-dobese-kvuli-statisicovym-premiim-pro-reditelku.html>. [online] [cit. 2015-01-26].
- SCHULZ, W. et al. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha : Karolinum, 3. nezměněné vyd. edition, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.
- ŠKRAŇKOVÁ, P. Petr Nečas je rozveden, k soudu nedorazil on ani exmanželka. *iDNES.cz*. 2013. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/rozvod-petra-necase-04w-/domaci.aspx?c=A130805_074422_eko-doprava_skr. [online] [cit. 2015-01-22].
- SOBOTKA, B. Životopis, 2015. Dostupné z: <http://www.bohuslavsobotka.cz/cs/zivotopis>. [online] [cit. 2015-05-04].
- ŠPAČKOVÁ, A. *Umění dialogu*. Praha : Grada Publishing, 1. vyd. edition, 2011. ISBN 978-802-4738-109.
- SPURNÝ, J. – KUNDRA, O. Umělý pes ve Strakovce. *Respekt.ihned.cz*. 2013. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-60076990-umely-pes-ve-strakovce>. [online] [cit. 2015-02-14].
- ŠRÁMEK, D. DUŠAN ŠRÁMEK: S Nečasem to jaksi nevyšlo. A kdo teď konečně zarazí Ištvana? *Reflex.cz*. 2013. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/info-x/51120/dusan-sramek-s-necasem-to-jaksi-nevyslo-a-kdo-ted-konecne-zarazi-istvana.html>. [online] [cit. 2015-02-14].
- SRNOVÁ, V. Nečas v pondělí rezignuje na post premiéra, končí i v čele ODS. *Česká televize*. 2013. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/231524-necas-v-pondeli-rezignuje-na-post-premiera-konci-i-v-cele-ods/>. Vydáno: 16. 6. 2013 [cit. 2015-03-28].
- STANĚK, V. Výslovnost spisovné češtiny. *Naše řeč*. 1956, 39, 5-6. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=4491>.
- ŠVARŤÍČEK, R. – ŠEĎOVÁ, K. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha : Portál, vyd. 1. edition, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.
- ŠVEHLOVÁ, M. – MACHOVÁ, S. *Sémantika*. Praha : Univerzita Karlova, 2001. ISBN 80-729-0061-7.

-
- SVOBODOVÁ, P. Politik v éře permanentní kampaně: Profil čtyř lídrů před volbami do PSP ČR 2010. Diplomová práce, Fakulta sociálních věd UK, 2010. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/91542/>. Vedoucí práce: PhDr. Josef Mlejnek, Ph.D. [online] [cit. 2015-04-08].
- SZYMANEK, K. *Umění argumentace*. V Olomouci : Univerzita Palackého, 1. české vyd. edition, 2003. [z polského originálu ... přeložila Zuzana Smetanová]. ISBN 80-244-0699-3.
- TEGZE, O. *Neverbální komunikace*. Praha : Computer Press, vyd. 1. edition, 2003. ISBN 80-251-0183-5.
- TEJC, J. Tejc (ČSSD): Nečas a Nagyová? Podezření. *ParlamentniListy.cz*. 2010. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/politici-volicum/Tejc-CSSD-Necas-a-Nagyova-Podezreni-163371>. [online] [cit. 2015-02-03].
- TISCALI.CZ. Česko má nového premiéra, je jím Fischer. 2009. Dostupné z: http://zpravy.tiscali.cz/cesko-ma-noveho-premiera-je-jim-fischer-12943?utm_source=tiscali&utm_medium=news&utm_campaign=related-article. [online] [cit. 2015-02-06].
- TLUCHOŘ, P. Prohlášení k hlasování o změně daňových zákonů. *tluchor.cz*. 2012. Dostupné z: <http://www.tluchor.cz/clanek.phtml?id=680>. [online] [cit. 2015-01-31].
- VACULÍK, R. (Nečas): S Nagyovou máme pevný vztah, počítám s ním i do budoucna. *Právo*. 2013, s. 1. vydáno: 13.7.2013.
- VALÁŠKOVÁ, B. Soud definitivně očistil Randáka v kauze zveřejněných odměn pro Nagyovou. *iDNES.cz*. 2014. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/soud-definitivne-ocistil-randaka-v-kauze-zverejnenych-odmen-pro-nagyovou-15c-/krimi.aspx?c=A140429_102959_krimi_jav. [online] [cit. 2015-02-03].
- VÁLKOVÁ, H. – KOPECKÝ, J. Nečas na celý den zmizel, promluvil až v podvečer. *iDNES.cz*. 2013a. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/necas-neni-k-nalezeni-050-/domaci.aspx?c=A130613_132300_domaci_hv. [online] [cit. 2015-02-14].
- VÁLKOVÁ, H. – KOPECKÝ, J. Nečas viděl fotky ze sledování manželky, považoval je za dílo bulváru. *Lidovky.cz*. 2013b. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/nagyova-ukazala-necasovi-fotky-ze-sledovani-jeho-manzelky-pac-/domaci.aspx?c=A130616_093658_domaci_hv. [online] [cit. 2015-02-14].
- VESELOVSKÝ, M. Ladislav Bátora, předseda sdružení DOST! *Rozhlas.cz*. 2011. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/_zprava/ladislav-batora--857903. [online] [cit. 2015-01-25].
- VLADA.CZ. *Koaliční smlouva o vytvoření koalice rozpočtové odpovědnosti, vlády práva a boje proti korupci* [online]. 2010. [cit. 2015-01-23]. Dostupné

-
- z: http://www.vlada.cz/assets/media-centrum/dulezite-dokumenty/koalicni_smlouva_ods_top09_vv.pdf.
- VLÁDA.CZ. Vrchní ředitelka Sekce kabinetu předsedy vlády Petra Nečase Jana Nagyová. 2011. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/predstavujeme/vrchni-reditelka-sekce-kabinetu-predsedy-vlady-cr-jana-nagyova-79710/>. [online] [cit. 2015-02-02].
- VLÁDA.CZ. Spolupráce s Japonskem může přinést další práci. 2013. Dostupné z: <http://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/spoluprace-s-japonskem-muze-prinest-dalsi-praci-107930/>. [online] [cit. 2015-02-14].
- VOLBY.IDNES.CZ. *Volby do poslanecké sněmovny ČR 2010* [online]. 2010. [cit. 2015-01-23]. Dostupné z: <http://volby.idnes.cz/poslanecka-snemovna-2010.asp>.
- VYBÍRAL, Z. *Psychologie komunikace*. Praha : Portál, vyd. 1. edition, 2005. ISBN 978-80-7367-387-1.
- VÝROST, J. – SLAMĚNÍK, I. *Sociální psychologie = Sociálna psychológia*. Praha : ISV, vyd. 1. edition, 1997. ISBN 978-80-247-1428-8.
- WIRNITZER, J. Nečas odvolal Peake. Moje důvěra k ní klesla do záporných hodnot, řekl. *iDNES.cz*. 2012. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/premier-navrh-odvolani-karoliny-peake-d98-/domaci.aspx?c=A121220_141303_domaci_jw. [online] [cit. 2015-01-29].
- WIRNITZER, J. et al. Topolánek odstoupil z kandidátky, tváří ODS pro volby bude Nečas. *iDNES.cz*. 2009. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/topolanek-odstoupil-z-kandidatky-tvari-ods-pro-volby-bude-necas-p8i-/domaci.aspx?c=A100325_180434_domaci_jw. [online] [cit. 2015-02-08].
- ZÁKON Č. 231. Zákon č. 231/2001 Sb. ze dne 17. května 2001, o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů, 2001. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/cim-se-ridime/stavajici-pravni-predpisy/pdf/231-2001.pdf>.
- ZÁKON Č. 483. Zákon 483/1991 Sb. České národní rady ze dne 7. listopadu 1991 o České televizi, 1991. Dostupné z: <http://www.rrtv.cz/cz/static/cim-se-ridime/stavajici-pravni-predpisy/pdf/483-1991.pdf>.
- ZÁKON Č. 90/1995 SB. Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Dostupné z: http://www.psp.cz/docs/laws/1995/90_index.html. [cit. 2015-04-18].
- ZUZANA KAISEROVÁ, T. S. Nový volební lídr ODS: špatná zpráva pro ČSSD a TOP 09. *iDNES.cz*. 2010. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/novy-volebni-lidr-ods-spatna-zprava-pro-cssd-a-top-09-fxh-/domaci.aspx?c=A100326_1357489_domaci_jav. [online] [cit. 2015-02-08].

Přílohy

5.1 Informace k přílohám

Tato diplomová práce neobsahuje žádné přílohy. Po uvážení a dohodě s vedoucí práce nebyly jako přílohy zařazeny stažené videozáznamy, zejména s ohledem na jejich velikost a fakt, že jsou ve veřejně dostupných archivech.